

31 забравени любовни романи

Анри Ардел
**БРАЧНА
АВАНТЮРА**

24

террес

АНРИ АРДЕЛ БРАЧНА АВАНТЮРА

Превод: Радка Крапчева

chitanka.info

В ръцете ви е двадесет и четвъртата книга от поредицата „31 забравени любовни романа“. „Брачна авантюра“ от Анри Ардел е разказ за пламналата от пръв поглед любов между талантливия млад драматург Клод и своенравната чаровница Ариана. След брака им, считан от техни приятели за авантюра, Ариана започва да ревнува Клод от работата му. В живота ѝ се появява и красивият Гислен, който безумно я обича. Ще успее ли тя да победи гордостта си?

„Брачна авантюра“ — роман за истинската любов, която се възражда след сблъсъка между две копнеещи едно за друго сърца.

I

Когато сутринта Клод се приближи до прозореца, за да погледне небето над Дуаренския залив, в лицето го блъсна вятърът, който гонеше на хоризонта тежки облаци и изхвърляше на брега шумни вълни.

Над бездната от пяна пъстрееше развълнуваното море. И той си помисли: „Дявол да го вземе, страшен вятър! Няма да бъде така лесно да се влезе в пещерата... ако изобщо е възможно. Надявам се, че моята млада дама ще разбере това“.

Той се убеди, че се е излъгал, още щом видя Ариана на терасата на хотела, където тя беше седнала и се наслаждаваше на силния вятър.

— Добър ден, Клод. Колко приятен е вятърът тази сутрин! Може би ще се полюеем малко по време на нашия излет до пещерата. Така ще бъде още по-интересно!

— При положение че изобщо можем да се качим на лодката, смело момиче! Аз съвсем не съм сигурен, че моторната лодка ще плава в такова бурно море.

— Вятърът е необикновено приятен! Той сам ще ни понесе. Сега си обяснявам защо с такова удоволствие виждате в мен само едно момиче. Вие сте предпазлив като някакъв стар господин.

Клод се почувствува засегнат от тази непринудена забележка. Той обаче с нищо не го показва. Все пак някакво едва видимо нетърпение можеше да се долови по неговото лице, защото тя попита:

— Изглеждате сърдит. Защо? Какво ли пак сте измислили? Внимавайте, моля ви, ако вятърът ви плаши, да не показвате това пред госпожа Салвиер. Тя веднага ще си втълпи, че ние ще се удавим и с добро или зло, ще ни задържи на брега.

Клод се усмихна на нейната загриженост.

— Обещавам, че няма да предизвиквам безпокойството на госпожа Салвиер.

— Тогава всичко е наред. Много повече ви отива, когато не играете ролята на баща на семейство. Не забравяйте това!

— Няма да го забравя — отговори Клод, малко обиден от това ново обръщение, с което тя се беше отнесла към него.

Ариана обаче го наблюдаваше малко иронично, но в същото време и мило, и в дълбините на неговото сърце се появи желанието — непобедимо като жажда — най-после да види, че от вълнение, от любов към него са станали някак по-мътни нейните светли и топли зеници.

Тя беше едва на седемнадесет години. Дъщеря на сегашния директор на „Опера Комик“. Той, вдовец, живееше като стар ерген в своята подредена с вкус къща на улица „Орфемон“ и с удоволствие поверяваше палавата си дъщеря, която му пречеше в работата, на почтени и порядъчни семейства, когато тя нямаше възможност да пребивава в някой космополитен пансион в чужбина, където да учи езици.

По такъв начин тя последователно бе живяла във Висбаден, в Англия, във Флоренция, защото търсеше удоволствие в най-различни пътешествия. Така попадна и в Моргау, под покровителството на госпожа Салвиер, съпруга на един композитор, който за великденската ваканция беше довел тук цяла свита от своите деца и гувернантки.

Клод беше на двадесет и шест години. Внук и син на моряци — неговият баща беше вицеадмирал Симор — той решително скъса с фамилната традиция, обладан от необикновено влечение към сцената, която от този бретонец с пуритански произход бе създавала оригинален драматург. И то в такава степен, че би си пробил път дори ако беше по-малко своеволен, по-малко красив и по-малко богат и пак би постигнал целта си.

Подмамен от хубавото априлско време, той беше дошъл с няколко седмици по-рано в Моргау, под предлог да завърши своята нова пиеса на спокойствие край морето, което по наследство все още много обичаше. Едва пристигнал в хотел „Палас“ — единствения отворен за туристи хотел в началото на сезона, той забеляза едно съвсем младо момиче, което се наслаждаваше на морето в компанията на възрастна дама.

Това момиче беше същинско дете — с кестеняви къдрави коси със златисти отблясъци, с миловиден профил, в който можеше да се долови някакъв ироничен израз, с твърде сини очи и уста, чиято форма свидетелстваше за силата на нейната воля.

— Необикновено прелестно момиче — сподели той още на следващия ден своите впечатления с приятелката си от детинство Доминик Стивън, която голяма част от годината прекарваше в Моргау заради здравето на малката си дъщеря.

Тя му отговори с усмивка:

— Що за възторг! Доколкото знам, досега момиченцата не са ви интересували. Не предполагах, че сте остарели толкова много, за да търсите вече прелести у тях.

Той ѝ отговори весело:

— Когато съм на море, страшно се вдетинявам.

И наистина, в Париж той обичаше развлеченията, но развлечения, с които младите момичета нямаха нищо общо.

Безспорно обаче в Моргау неговите увлечения бяха малко по-различни. Защото той остана очарован, когато по-късно срещна повторно младото момиче в компанията на едно семейство, което се появи същата сутрин — семейството на Максим Салвиер, което той посещаваше и в Париж. Госпожа Салвиер, необикновено словоохотлива жена, скоро го посвети в живота на Ариана Мисини — истинското име на която беше Мари-Андре — на която те бяха дали това митологично име в чест на първата прочута опера на баща ѝ. И Клод, слушайки, почувствува жал към това момиче без дом, което се скиташе от държава в държава под надзора на старата англичанка, която я беше възпитала.

Той не беше вече изненадан от нейното свободно държане. Условиата я бяха накарали да свикне, без да иска, сама да се справя с живота. По такъв начин със своята откровеност, с откритата си душа и самоувереност тя се бе оформила като силна личност — нещо доста необичайно за едно толкова младо момиче.

Клод остана изненадан от това още след първия си разговор с нея и започна да я наблюдава с удоволствие.

Защото тяхното съвместно пребиваване в хотела неизбежно ги сближаваше. Срещаха се на тениса. Бъбреха си терасата на хотела, докато лежаха на пясъка или пък време на многобройните си разходки. Ариана беше неочаквана: ту се появяваше замислена, ту разгорещена от дългото надбягване с вятъра, който духаше откъм морето. Използвайки свободата си, те двамата се скитаха и се разхождаха навсякъде сами.

Колкото и свободна в държането си, Ариана Мисини — Клод веднага схвана това — беше в действителност строга и не би позволила и най-малка фамилиарност. А и той беше решил да не забравя, че за нея никой не се грижи и че няма някой, който би я защитил. Тайно обаче непрестанно я наблюдаваше. Първо от любопитство, а после заинтересован и загубил търпение, че не му се удава да прозре в нея. До късно нощем мислеше за нея, несъзнателно овладян от оригиналността на това момиче, което по силата на съдбата беше станало по-различно от своите връстници.

Ариана го запита:

— Можете ли да узнаете кога точно заминава моторната лодка?

Той я послуша. Директорът на хотела веднага започна да им дава мъдри съвети, имайки предвид силата на вятъра. Клод ги отхвърли със същото пренебрежение и презрение, с каквито би се отнесла към тях и самата Ариана. Трима млади англичани и стара английска семейна двойка също бяха готови да потеглят с моторната лодка, въпреки силата на вятъра и прилива. Собственикът на моторната лодка им заяви: „Ако дамите и господата са готови да се понамокрят малко, може да потеглим“. Ето защо в определения час Ариана, блажена, слизаше тичешком по стъпалата, изплашена да не би в последния момент да я задържи предпазливата госпожа Салвиер, която тя до този миг беше забавлявала, за да ѝ попречи да забележи какво е морето.

Клод вървеше след нея, далеч по-малко очарован, съзнавайки отговорността, която поема върху себе си. Не можеше обаче да се върне назад. Ариана не знаеше какво е това послушание и просто би отишла сама, ако той се опиташе да я задържи в последния момент.

Тя крачеше бързо по алеята до него, с ръце в джобовете на пуловера си, а вятърът прилепваше роклята към младото ѝ тяло и я караше да се задъхва.

— Моторната лодка е тук, Клод.

Те бяха стигнали до малкото пристанище, в което вълните блъскаха лодките една в друга. Върху мокрия вълнолом чакаха старата семейна двойка и тримата англичани. Собственикът на моторната лодка повдигна малко шапката си, когато се появи Ариана.

— Значи младата дама не се страхува — каза той, като се усмихна.

— Госпожицата е много храбра — побърза да го поправи Клод.

— Е, тогава да се качваме.

Ариана остави старата англичанка да слезе в моторната лодка, а след това и самата тя седна в предната част. Клод скочи до нея. Младежите се настаниха както си искаха по средата на лодката, която веднага след това се понесе към височината Гадор, на самия изход на залива.

— Виждате ли, Клод, че ние почти не се люлеем — извика Ариана победоносно и намокри върховете на пръстите си в трептящата вода, върху която си играеха слънчевите лъчи.

Клод обаче, който в това отношение беше несравнимо по-опитен, отговори:

— Чакайте да свием зад височината Гадор.

Тя не каза нищо повече, погълната от своите наблюдения. Моторната лодка приближаваше височината, която затваряше залива, пълен със скали, в които се разбиваха непрестанно бесните вълни.

— Внимавайте! Дръжте се добре, ще обърнем! — заповяда капитанът, който спокойно управляваше мотора.

Моторната лодка смело заобиколи височината.

И изведнъж тя се превърна в играчка, в несигурна орехова черупка, която вятърът захвърляше с всичка сила. Младежите и семейната двойка наблюдаваха спокойно всичко наоколо.

Капитанът беше насочил лодката към входа на ада. През зъби обаче той мърмореше на Клод, по чието лице бе разбрал, че познава морето:

— Влизането ще бъде тежко. Надявам се, че ще успеем. Кажете на младата госпожица да се държи добре. Тя изглежда лека като перо, което вятърът лесно може да отнесе.

Клод, сред страшния вой на морето и на вятъра, които атакуваха скалите, предаде тази заповед на Ариана, която наблюдаваше наоколо с възхитен поглед. Той по-скоро долови, отколкото чу какво му отговори тя — че се държи добре. Все пак, навеждайки се, да не би вятърът да го събори, той се премести по-близо до нея.

Появи се отворът на пещерата, препречен от разпокъсани скали, между които моторната лодка трябваше да мине и носена от вълните, да влезе в пещерата. Със сигурни движения кормчията, помагайки си с една кука, поддържаше посоката, пазейки моторната лодка от скалите, в които можеше да се разбие. Над тях връхлетя гигантска вълна,

издигайки се право нагоре, и в своя полет грабна моторната лодка, пълнейки я с пенлива вода.

Клод притисна здраво Ариана, сърдит на себе си, че беше отстъпил пред нейния каприз и беше тръгнал с нея на този излет. Той почувствува топлината на младото тяло, което ръката му беше обгърнала. Тя се смееше, като хапеше устните си, мокри от солената морска вода. И неспокойна, стискаше ръката на Клод, без да сваля поглед от лицето на стария капитан, който, справил се с вълната, подкара лодката право към мрачния свод на пещерата. Клод чуваше старата семейна двойка как се възхищава:

— Чудесно! Великолепно!

А тримата млади англичани поздравиха с трикратно „Ура“ умението на моряка; ура, което кънтеше в стените на пещерата. Клод разбра само едно: той чувствуваше необикновеното блаженство, че е така близо до Ариана, запазена от неговата ръка, която не се и опитваше да отстрани, съзнавайки собствената си слабост пред бурното море, което се блъскаше в гранитните скали. За пръв път в този момент той бе открил, въпреки волевия й характер, едно послушно момиченце, което се доверява на по-силния. И той се наслаждаваше безмерно на това неочаквано откритие.

Морето беше в пълния си прилив и впечатлението от височината на входа на пещерата се губеше в страшния вой на бурята. Все пак капитанът, напълно спокоен, се опитваше да разкаже интересната история на пещерата. Така се държеше той и тогава, когато морето беше спокойно. Неговите пътници, обаче, не го разбираха ясно или пък само слушаха, люлеейки се над неспокойните води, опиянени от вятъра, шума, солената водна пара, следейки непрестанните усилия на кормчията да задържи моторната лодка на разстояние от острите скали.

— А сега да излизаме. Внимавайте! — заповяда капитанът, впил поглед в тесния канал, по който трябваше да преминат.

Той чакаше вълната, която, спускайки се, трябваше да ги измъкне навън, върху безкрайната водна шир, залята в светлина.

— Ариана, облегнете се здраво на мен! — заповяда Клод.

Тя кимна и улови младежа под ръка тъкмо в момента, когато моторната лодка, подета от вълната, се изправи, като че ли искаше да

се докосне до горната част на пещерата, а след това падна пак в дълбоката бездна, изплисквайки струи от морска пяна.

— Ой! — прошепна Ариана весело. — Какво падане! Ако ни беше видяла госпожа Салвиер!

Тя беше малко пребледняла от силния удар. Това продължи само секунда. Веднага руменина заля нейните страни, изпръхнали от вятъра, и този път тя се освободи от покровителствената прегръдка, като прибра кичурите си мокри коси под баретката. По дъждобрана ѝ се стичаше вода, а Клод в това време се извиняваше:

— Аз съм луд, че ви позволих да тръгнете...

— Не се разкайвайте за нищо! Този излет е толкова интересен. Радвам се, че имаме да посетим още няколко пещери.

— Аз смятам, че ще направим по-добре да се върнем — предложи той, без да бъде много сигурен, че предложението му ще бъде прието. — Да се върнем!

Тя го изгледа гневно.

— Да се върнем? Капитане, нали ще обиколим всички пещери?

— Не, няма да обиколим всички. Има такива, в които все пак не бих могъл да ви въведа в такова време, макар да сте толкова храбра, госпожице. Ще ви заведа обаче да видите онова, което може да се види днес... Някой друг ден ще се върнем за останалите.

— Добре — съгласи се тя с онази своя усмивка, която привличаше като магнит. Набръчканото и обветрено лице на стария моряк просия и той подкара весело моторната лодка към другия бряг на залива, до който се добра, носен от бесните вълни, които се нахвърляха върху Моргау.

Когато един час след това излетниците се изкачваха по стъпалата на „Палас“, те бяха така мокри, като че ли са изскочили от самото море. Ариана весело шепнеше на Клод:

— Сега ще трябва да изтичам до стаята си, за да не ме види госпожа Салвиер така измокрена. Ще пием чай заедно, искате ли? Така ще се стоплим... Ще изпратя мис Кеней да поръча чай.

Клод се съгласи. Той, който толкова много държеше на своята свобода, сега се подчиняваше на волята на това момиченце, което, без да иска, силно го привличаше. Той съзнаваше това и вече не се мъчеше да се бори срещу очарованието ѝ. Може би защото твърдо беше решил да замине на следващия ден.

Срещна се с нея в стъклената галерия. Цяла в бяло, с къси ръкави и открита шия, под леките кичури на косите си тя блестеше като някакво цвете. Седнаха между членовете на английската колония, които вече пиеха чай.

— Какъв приятен следобед! — каза тя с радост и добави към чая на Клод още една доза захар. — Как можахте дори за момент да се разсърдите, че се качихме на онази симпатична моторна лодка?

— Че лодката е симпатична, признавам, но не е много сигурна. Аз през цялото време се страхувах да не би да се развали моторът.

— Какво от това?

— В такъв случай биха ни останали само веслата и куката.

— Жалко, че това не се случи, когато се връщахме. Би било още едно силно преживяване.

— Ако нещата се бяха развили така зле, аз не вярвам, че щеше да ви е приятно — отговори Клод. Той се наслаждаваше, когато я слушаше колко убедено говори, но някакво ревниво безпокойство го вълнуваше пред тази безгрижност, която се сблъскваше с неговото собствено вълнение.

— Може да сте прав. Не се мръщете така, аз отдавам заслужено признание на вашите добродетели. Не можете да си представите колко съм ви признателна, че бяхте над мен като над някакво бебе. Това ми е съвсем непознато чувство — да видя млад господин как се грижи за съдбата ми, с внимание, каквото и баща ми не ми оказва, когато пътуваме заедно.

— А аз се надявам, че не ви е било неприятно — прекъсна я Клод, който веднага се разкая за така поставения въпрос, защото долови в собствения си глас известно безпокойство.

— Ах, не беше неприятно... напротив, аз се чувствах така удобно. Благодаря ви, Клод, че бяхте толкова внимателен.

Клод се усмихна. През тясната маса, край която бяха седнали почти като брачна двойка, тя му протегна ръката си, върху която нямаше нито един пръстен, без да държи сметка за хората, които може би ги наблюдаваха. Той се наведе и целуна нейната мека и топла ръка, напълно равнодушен към всички онези, които бяха наоколо.

Тя потрепери леко и той почувствува това.

— Хъм! Хъм!... Какво ще си помисли английската колония?

— Какво ме интересува! — заяви Клод нетърпеливо и малко смутено. — Те много малко ме вълнуват. Моля ви да не си въобразявате, че трябва да ми благодарите за незначителната помощ, която ви оказах. Това беше напълно естествено след непредпазливостта и несъобразителността, които проявих, като ви оставих да се качите на моторната лодка...

Тя с нежен, тих глас отговори:

— Вие умеете отлично да се грижите. Наистина ми се струва, че сме от дълго време в Моргау като близки съседи и аз виждам във ваше лице приятел... А това е голяма глупост.

— Голяма глупост? — попита Клод и сякаш трепна. — А защо, моля ви?

— Защо? Защото аз бих свикнала в такъв случай с радостта да имам приятел. Свикнала бих, без да искам, с необходимостта от вашето присъствие и на всички ония надежди, които това присъствие би внесло в моя самотен живот. И понеже вероятно няма да се виждаме в Париж, по-добре е да останем чужди един на друг.

— Вие смятате, че ние няма да се виждаме в Париж? Защо би трябвало да бъде така?

Тя завърши мисълта си със спокоен тон:

— Вие няма да бъдете вече далеч от обществото и когато попаднете пак сред своите приятели, сред развлеченията си, сред работата си и така нататък, и така нататък... вие много бързо, което ще бъде съвсем естествено, ще забравите младата случайна позната, с която животът в хотела ви е събрал за няколко дни.

Той я гледаше почти обиден:

— Вие наистина ли вярвате, че ще ви забравя?

Тя задържа върху му зениците си с поглед на истинска жена, поглед, изпълнен с иронична искреност.

— Вие ще си спомняте за мен, както за старите англичани, с които бяхме в моторната лодка. Непознати, които сте срещнали в своя път, до които сте се движили за момент, защото случаят ви е събрал заедно. Това е всичко. Ето защо аз в никакъв случай няма да виждам във вас приятел. За мен тази дума съдържа много неща, които вие безспорно не можете да ми дадете... И ето защо аз се въздържам, твърдо решена по своя вина да не се излагам на съжаление за „изгубеното“. Така е!

— Така е! — повтори Клод, у когото кипеше някакво неясно възмущение. — Ариана, на вашата възраст такъв скептицизъм не може да съществува! Как се решавате да произнесете всички тези фалшиви думи?

— Защо не, когато мисля така? Вие винаги виждате в мое лице някакво момиченце. Забравяте, че момиченцата, оставени сами, са свикнали да живеят със собствените си мисли и са заставени да гледат действителността право в лицето, забравяте, че те са много по-стари, отколкото са годините им. Те са могли да проумеят цял низ от неща, за които нищо не знаят онези, които имат своята „мама“. А сега... — Тя отмести празната си чаша и стана. — Сега аз отивам на плажа, за да докажа на госпожа Салвиер, че не съм на дъното на Дуаренския залив. Довиждане, Клод, ще се видим довечера. Ако не се лъжа, вие заминавате утре?

— Да, утре сутринта. Имам намерение да остана няколко часа в Каменевен и на път да навестя баща си.

— Добре! В такъв случай ще се сбогуваме довечера.

Тя говореше с безгрижен тон, обаче изразът на нейните очи беше някак чудно дълбок, когато се задържа върху лицето на Клод. Тя се обърна и започна да говори с една англичанка. А той не намери нито една дума, за да я задържи, преодолявайки желанието да остане край нея, желание, което безсмислено пламтеше в него. Една трошица разум и проникателност спря неговата воля пред безумното изкушение, на което той виждаше, че ще се поддаде.

II

Клод може би чувствуваше нужда да затвърди това си решение, защото след като Ариана си отиде, той се отправи към Доминик Стивън, своята приятелка от детинство, на която винаги беше се доверявал.

Една седмица по-рано, когато двамата говореха в ателието на младата жена, тя му беше изказала своите опасения, че с такова неосъзнато удоволствие се поддава на очарованието на Ариана Мисини.

Той се смееше, докато тя продължи:

— Драги ми Клод, аз се опасявам да не би да извършите някоя глупост...

— Наистина ли? Каква глупост?

— Да не би да се влюбите сериозно в това прелестно момиченце, както вие сам казвате. От друга страна, вие съвсем не ми изглеждате готов за брак. Ни най-малко.

Той веднага призна, че е така. А тя заключи, като се смееше:

— Е, тогава приемоте моя съвет на по-голяма сестра. Вие достатъчно разговаряхте, флиртувахте, събирахте психологически впечатления от това младо момиче. Заминете за Париж, за да довършите своята пиеса и да продължите нормалния си живот. Повярвайте ми, че така ще направите по-добре.

Той доста се замисли след този разговор, защото държеше много на мнението на Доминик. А може би освен това си беше помислил, че тя е под влияние на спомена за собствения си брак, който не само че беше едно лекомислие, но едновременно с това и нещастна авантюра.

Дъщеря на прочутия скулптор Данула и самата тя необикновено талантива художничка, с възторга на своите осемнадесет години Доминик се бе омъжила за артист, който можеше да стане прочут, но беше твърде лош съпруг и чиято преждевременна смърт беше истинско освобождение за неговата млада жена.

И сега, след излета с моторната лодка, той констатира, че тя е преценила правилно положението. Дори много точно. Затова отиде да потърси отново нейните разумни съвети, както и друг път, когато бе затруднен.

Тя пишеше. Вдигна глава, когато чу неговите стъпки, и мигновено долови необикновения израз, изписан на лицето му. Подавайки му ръка, го запита:

— Откъде идвате, драги приятелю? Надявам се, че нищо сериозно не ви води при мен. Елате да седнем в това кътче за доверяване на тайни и ми разкажете своята.

Тя седна на нисък диван, сложен в една ниша на стената, но той не седна в креслото, което тя му беше показала. Остана прав, наблюдавайки през прозореца морето, което се успокояваше след залеза на слънцето.

— И така, Клод, какво ново има? — попита тя, изненадана от неговото мълчание.

Този път той я изгледа и отговори с тих глас:

— Имам нужда от вашите съвети. Вие имахте право, когато през време на един от нашите пословични разговори ме предупредихте, че трябва да внимавам. Аз се оказах непредпазлив, играех си с опасността и преди малко се убедих, че съм се увлякъл.

— Защо „преди малко“? Какво се е разиграло между вас и Ариана? Ако не се лъжа, тя е опасността, за която ми говорите?

— Да...

— Добре. После? Надявам се, че мога да ви запитам какво сте правили или казали преди малко, та сте така загрижен?

— Какво съм направил? Ходих с нея на излет до пещерата.

— По това време? Хубав ден сте избрали!

— Тя поиска да отидем, защото само днес аз можех да я придружа. Утре сутринта заминавам.

— Заминавате? Наистина ли?

— Правя онова, скъпа Доминик, което вие ми препоръчахте преди няколко дни.

— Много правилно. Тогава обаче вие смятахте, че е излишно да ме слушате, сигурен в собствената си сила, в това, че можете да разполагате с бъдещето си, да изоставите флирта с младата Ариана, когато пожелаете.

— Твърдението ви е вярно... Аз си мислех, че всичко е все така искрено, както днес чувствам нужда да замина оттук, за да възстановя свободата си на мислене и разсъждение... ако не искам да бъда вмъкнат, както вие казвате, в една неразумна „брачна авантюра“. Парижката атмосфера ще ми даде великолепна възможност да направя преценка на чувствата си.

Настъпи тишина. Погледът на Доминик бе замислен.

— Все пак какво се е случило през време на този излет, за да ви накара да се решите веднага да скъсате?

— Нищо необикновено не е станало, страшно се люляхме в моторната лодка... И за да помогна на Ариана вятърът да не я изхвърли от лодката или пък да я отнесат вълните, аз я държах притисната към себе си като някакво малко момиченце!

— Тя страхуваше ли се?

— Не... Ах, не! Само за секунда я видях да пребледнява, когато вълната просто като топка ни изхвърли от пещерата... Аз смятам, че това бе чисто физическа реакция, защото руменината веднага се върна на лицето ѝ и тя отново придоби израза на младо момиче, очарована от това, че е сред морето в една орехова черупка. Освободи се от прегръдката ми... много бързо! У мен обаче остана усещането, което човек има, когато покровителства някакво съвсем малко същество, което му се е доверило напълно. За мен Ариана в течение на тези няколко минути беше онова, което е вашето дете за вас.

В зениците на Доминик заблестя нежност и весело любопитство.

— Не смятах, че вие сте способен вече да изпитвате бащински чувства.

— Бащински чувства! Вие говорите като нея... По-точно би било да кажете братски чувства... Защото преди малко аз се държах точно така. И това може да ми се припише като заслуга. Аз не съм никакъв аскет, а само слаб мъж, който много скоро попада под обаянието на прелестите на жената. Откровено трябва да призная, че през всичкото време, докато тя беше в моята прегръдка, чувствата, които кипяха в мен, бяха далеч от аскетизма.

— Слава богу, драги ми Клод. Вие пак ставате такъв, какъвто ви познавам... Предишният...

Отново настъпи тишина. След това Доминик, смеейки се, завърши:

— С една дума вие жадувате за нея. Само че сте твърде почтен, за да не забравите, че човешките и божествените закони позволяват това само при известни условия. И тогава вие сте се спрели в недоумение, едновременно очарован и изплашен...

— Да... И аз разбрах това с такава изненадваща яснота, когато се озовах сам в стаята си след нашето смешно и необикновено приятно изживяване. Доминик, нали е все още разумно да замина?

Тя не му отговори веднага и в засмения израз на лицето ѝ не се криеше вече нищо иронично. След това кимна:

— Да... Повече от всеки друг път.

— Защо?

— Защото сега вие сте опиянен, не сте в състояние да схванете кое ще бъде щастие за вас... щастие за това момиче... Защото...

Тя млъкна.

— Доми, изкажете мисълта си. Именно заради нея съм дошъл при вас.

— Е, добре, струва ми се, казах вече това, защото смятам, че вие още не сте узрели за брак. Спомнете си своите скорошни преживявания... ще остана много изненадана, ако и вие не бъдете на моето мнение.

— Все пак, Доми, един ден на всичко това ще трябва да се сложи край.

— С други думи вие ще се ожените?... Смятате ли, че е ударил вашият час? Чувствате ли се достатъчно преситен от развлеченията, за да се съгласите да се помирите с брачна любов, когато вашата кариера всеки ден ще ви разкрива примамливи странични пътища? А вие сте твърде любопитен, свикнали сте по свой начин да търсите непознатите неща в живота, които ви привличат... И след това сам си направете изводите.

Той нетърпеливо махна с ръка.

— Безспорно, ако решава само моят разум, заключението би било като вашето. Вие обаче сте чели Паскал: „Сърцето има оправдания, за които разумът не подозира...“.

— Може би е необходимо да не се вслушвате така бързо в тези основания без размишления... Голата истина, Клод, се крие в това, че много обичате пълната свобода, пълната независимост, че вие сте свободен в действията си, в наклонностите си и в идеите си... А и тя

самата е такава от онова, което аз знам досега за нея. В действителност под цивилизованата си външност тя е една малка дивачка, твърде интелигентна, която никой не е възпитавал, изпълнена с по-малко или повече точно определени мнения, които никой не е ръководил. За нея казахте, че е била капризна и вие сам сте капризен човек. И то доста! Тогава, понеже нито вие, нито тя познавате съвместния живот, затворен в брака, страхувам се да не се породят между вас конфликти.

— Тя е така млада. Аз ще я оформя, ще я създам такава, каквато аз я искам.

— Пигмалион и Галатея! Спомнете си онова, което се случи с Пигмалион.

Клод почти сърдито погледна младата жена, разходи се няколко пъти от единия до другия край на стаята и след това се върна пак при нея.

— Доми, вие сте безмилостна и ме обезкуражавате! Нахвърлили сте се върху моята мечта, наистина твърде неочаквано появила се, и немилостиво я късате.

— От приятелство към вас, Клод. За да мога да ви помогна да прецените в каква авантюра с тежки последици се готвите да се хвърлите със затворени очи.

— Благодаря ви.

— Нима не съм права?

— Ах, да... да! Но уви, като Касандра... понеже вие предпочитате сравненията от древните векове. Все пак ще се помъча да обмисля всичко добре, ако ми е възможно. Простете ми, че ви забавих, скъпа приятелко. Моята слабост егоистично се е докопала до вашия решителен и силен характер. А тази егоистичност е още едно основание да не встъпвам в брак, нали? Сбогом, Доми. Благодаря за съветите и за спасителните истини, които ми казахте.

Тя се засмя.

— Обмислете ги за ваше добро и за доброто на младата Ариана.

За секунда той помълча. След това, колебаейки се малко, я помоли, без да сваля поглед от приятното лице на младата жена:

— Доми, вие сте необикновено добра. Потрудете се да се виждате с нея. Тя е така сама, бедното момиче... И ще ми пишете за вашите впечатления от нея.

— Наистина ли? О, това би било твърде недискретно!...

— Все едно. Необходимо е.

— Е, добре. Ако вие, след като прекарате в Париж петнадесет дни, го поискате от мен, аз ще ви поверя всичко, което може да ви интересува за нея.

— Обещавате ли?

— Обещавам.

— Благодаря ви и сбогом, draga приятелко.

И той се наведе над ръката, която тя му беше протегнала нежно.

— Нима наистина трябва да ви кажа сбогом, а не довиждане?

Няма ли да се върнете, Клод?

Той вдигна рамене.

— Кой знае!

— Така е. Сега вие плувате, без сам да знаете накъде. Пожелавам ви щастие и успех в решението, което ще вземете, dragи ми Клод.

И той почувствува топлия поглед на младата жена.

След това излезе.

Два месеца и половина след това всички вестници в своите колони за светска хроника обявиха „елегантната венчавка на духовития драматург Клод Симор, син на вицеадмирал Симор, с госпожица Мари-Андре — Ариана Мисини, дъщеря на симпатичния директор на Опера Комик“.

III

При завръщането си от Тирол, а също така и на минаване през Бретан Клод и Ариана прекараха нощта в Париж. На тях им беше интересно, че могат да пренощуват в хотел, защото нямат друго удобно жилище.

От прозорците имаха възможност да наблюдават булеварда на Шанз Елизе, който в тези августовски дни беше доста пращен и обгорял от лятната горещина. Листата бяха жълти също както през есента. Небето бе виолетово-синьо, покрито с лека мъгла, каквото е обикновено в дните, когато царува голяма горещина. Клод, излегнат в удобното кресло, се разхлаждаше, доколкото това беше възможно, в стаята на хотела, зад полуспуснатата завеса, която трепереше като крило. Разглеждаше вестниците, които момчето от хотела му беше донесло. Веднага след това обаче ги остави. Вратата на банята се отвори и Ариана — свежа, парфюмирана — влезе в стаята.

Твърде леката рокля от бял креп не покриваше изцяло ръцете ѝ, а през нея прозираше и фината линия на раменете ѝ. Шията и една част от гърдите ѝ също така не бяха прикрити. И с едно движение — съвсем обикновено, когато се излиза от баня, тя притискаше около себе си надиплената материя на леката си рокля.

Със страстен поглед, а едновременно и горд, че тя е негова, Клод я прегърна и весело попита:

— Знаете ли, госпожо, коя дата сме днес?

Тя направи едно движение, което свидетелстваше, че не знае.

— Не, но това няма значение.

— Елате да ви кажа, млада съпруго, която така забравяте.

И той притисна в нежна прегръдка това фино полуоблечено тяло изпод роклята от паяжина.

— Знаете ли, че днес стават шест седмици от деня, когато се обвързахме един с друг... завинаги...

— Бррр... завинаги... Не намираш ли, че това е страшно? Наистина ние проявихме голяма храброст, когато пристъпихме към

такова обвързване, за възрастта, в която се намираме.

— Съжaliaваш ли, мила?

— Не... още не! — заяви тя едновременно заядливо и мило. — А ти?

— Аз още не по-малко от тебе — отговори той, като ѝ подражаваше.

— И така, ние, нещастните, живеем от ден за ден. Колко стари съпрузи сме вече! Никога не бих предположила, че е минало толкова време от деня, когато се задължихме и обвързахме в толкова безполезна работи... Ти така сериозно отговаряше на въпросите, които ти се поставяха, че аз останах изненадана. Старо мое мъжле, изглеждаше, като че ли ти напълно вярваше във всичко онова, което говореше.

— Как „изглеждаше“? Ти си едно безобразно котенце.

— Вярваше ли ти във всичко това? Наистина ли? Драги ми Клод, аз те обожавам, когато те гледам така, както сега изглеждаш — напълно сигурен, че ще ме обичаш винаги... вярно... ще обичаш само мен...

И тя се притисна към него. Той с леки целувки милваше нейното кадифено тяло. С вътрешния си душевен поглед тя виждаше в този момент църквата, цяла обкичена с цветя, в която, по общо желание, се бяха венчали в най-тесен кръг, но сред дивна музика, която за този ден беше избрал лично Мисини.

Още същата вечер те заминаха в имението Кантал, което беше така скъпо на Ариана, защото ѝ беше завещано от баба ѝ. След това в Тирол, през който минаха набързо, палаво и капризно, както умеят да правят това само съпрузи, които са влюбени един в друг, които са опиянени един от друг.

А сега заминаваха там, където Клод беше прекарал своето детство — в Пон Ген, където младият човек трябваше да представи Ариана на вицеадмирал Симор. Той беше болен и не можеше да присъства на сватбата. Беше дошла единствено сестра му, госпожица Армел, с която той живееше. Тя обаче почти изплаши Ариана с чудно строгия си вид. Като допълнение към това младата Ариана съвсем бе размътила главата на старата госпожица, която мълчаливо натякваше на Клод за направения от него избор.

Ариана много точно беше доловила какво чувства по отношение на нея госпожица Симор и затова сега без желание отиваше там, където щеше да се срещне пак с нея. Но от друга страна, понеже беше неизбежно, най-добре беше да не мисли върху това. Тя беше уверена, че в любовта на Клод винаги ще намери най-сигурна защита. А тази любов, с която тя беше обгърната, я опияняваше от ден на ден все повече и повече.

И когато в тишината на стаята телефонът неочаквано иззвъня, тя подскочи като малко животинче.

Клод, по навик, веднага се отправи към телефона. Тя обаче го спря, като сложи ръката си на рамото му.

— Скъпи Клод, колко ни е добре така, сами! Остави тия скучни хора да си звънят колкото си искат.

Телефонът обаче звънеше все по-настойтелно и по-настойтелно, така че този звук най-после победи Клод, който свали ръцете ѝ от раменете си.

— Така е, тези хора са отвратителни, мила. Най-добре е да видим какво искат, да се отървем от тях.

Тя веднага се съгласи и не настоя повече. През времето обаче, докато той беше на телефона, тя влезе отново в банята. След малко Клод остави слушалката.

— Ариана, от „Вагон Ли“ ни телефонират, че довечера можем да имаме две места във влака за Кемпиер. Къде си? Не си могла да избягаш... Ела по-скоро.

— Обличам се. Вече е твърде късно. Погледни часовника. Обяд е. Следобед имам две проби. Не, не влизай, Клод. Пречиш ми, а аз бързам твърде много.

От самия глас Клод долови, че някакво облаче беше минало през сърцето на Ариана, което явно не беше доволно от това, че удоволствието, което изпитваше, бе нарушено. От многото дребни случки той още през време на пътуването беше видял, че тя не обичаше, когато някой нарушеше щастието, което изпитваше в даден момент. Тя никога не се оплакваше, не проявяваше дори признаци на недоволство или нетърпение. Но все пак той бе забелязал много добре: тя беше необикновено чувствително същество и към най-незначителния неприятен контакт и след всяко неуловимо

разочарование веднага се затваряше в себе си и някак си се отдалечаваше.

Когато излезе от банята, тя беше млада, извънредно красиво облечена дама, рядко елегантна в леката си лятна рокля. По време на целия обяд тя беше извънредно мила и учтива, само се чувствуваше, че е малко разсеяна. След това тръгна за шивача, за модистката, в големите магазини, в които трябваше да остане почти до вечеря, за когато определи среща на Клод.

Преди да тръгне, Ариана каза мило на Клод, че му дава пълна свобода за целия следобед, така че може да се среща колкото си иска с многобройните си приятели, каквито имаше из цял Париж.

Случи се обаче така, че всичките му приятели отсъстваха от Париж. И въпреки видимото удоволствие от това, че се беше озовал отново в парижка атмосфера, в която не беше попадал от толкова седмици; въпреки приятните уверения от театър „Капюсин“, че неговата пиеса се подготвя за репетиция, за да може да влезе в репертоара в началото на сезона, времето му течеше необикновено бавно. И той трябваше да признае сам пред себе си, че му е скучно само защото не е с Ариана. След това признание обаче той се надсмя сам над себе си и почти се разсърди. Промълви:

— Честна дума, аз съм бил идиот. Време е да се опомня, иначе съм готов!... Как само това дете е могло да създаде у мен такава необходимост да бъда с него?

В действителност така беше, и то още от момента, когато се беше запознал с нея в Моргау. Тогава той послуша съвета на Доминик, за който реши, че е твърде разумен, и замина за Париж. Мъчеше се да забрави. След няколко седмици повярва, че е успял и благославяше мъдростта на приятелката си.

И след това съдбата пожела на една премиера в театър „Варие“ да се срещне отново с Мисини. Това събуди у него приятелското чувство, което се беше породило в него по време на краткото посещение на писателя в Моргау. Разговаряха за своята обща любов към театъра, за театралното изкуство и всичко това отново ги сближи. А малко по-късно Клод чу у госпожа Салвиер да се говори за някакъв възможен брак на Ариана. Предвиждаха, че този брак имал всички изгледи да бъде твърде щастлив.

Още на следващия ден той с пълна скорост се носеше към Моргау. И като резултат от този негов необясним полет последва това, че днес той е съпруг на Ариана Мисини и е лудо влюбен в нея.

И сега още в някои моменти го смущаваше обстоятелството, че се е оставил така лесно да бъде заробен в брак. С каква магия това момиче беше успяло да го обвърже така? Той много пъти се беше опитвал да си обясни сам това като добър наблюдател. Заключението обаче, до което винаги достигаше, беше, че изобщо не съжалява, че е попаднал под омаята на това момиче. Защото Ариана умееше да обича великолепно — в това отношение в нея можеше да се види дарованието на самия Мисини! Тя го беше очаровала със своята красота, със своето тяло като на малка нимфа, с щастливите движения в пълен полет на своето сърце, с живия си дух, който винаги умееше да бъде интересен и да прогони от себе си скуката и zasiщането... Само че Клод много скоро има възможност да се убеди, че тя не е мек восък, който може лесно и както си иска да го моделира. В брака тя във всяко отношение досега беше успяла да запази независимостта на своята личност. И в моменти, когато тя не беше във властта на любовта, се проявяваше като неясно и необяснимо същество, което още от момента на първите срещи беше предизвикало у него огромно любопитство. И необикновени страстни желания.

IV

Когато надвечер в заляното от червенина небе на запад излязоха от вагона на малката гара Каменевен, Клод веднага забеляза през клоните зад оградата полската кола, която ги чакаше. До коня беше застанал кочияшът в бретонско облекло. Заедно с пощаджията наблюдаваха влака и когато забеляза Клод и жена му, неговото старо набръчкано лице се разтегли в приятна усмивка и той извика:

— Господин Клод!... Госпожо!... Поздравявам ви с щастливото пристигане!

Клод сърдечно му протегна ръка, същото направи и Ариана.

— Как е в Пон Ген, добри ми Лонк? Чакат ли ни?

— Как не, господин Клод? Адмиралът искаше да излезе на гарата и да посрещне господаря и госпожата. Колата обаче е истинска напаст за неговия ревматизъм! Ето защо той остана с госпожицата, която тази сутрин има страшно много работа, за да приготви Пон Ген и да изглежда колкото е възможно по-красив в чест на пристигането на младата господарка.

— Щом е така, тогава да бързаме и се видим с тях колкото може по-скоро. Мила Ариана, ще се качиш ли?

Тя с един скок се озова в колата. Отстрани с любопитство ги наблюдаваха пощаджията, началникът на гарата, няколко селски хлапаци и кокошките, които пасяха наоколо. Лонк се настани на задната седалка, където беше и багажът им. А Клод улови юздите със същата разнеженост, както правеше това и в ранната си младост, когато пристигнеше тук. Пред тях пътят се губеше между високите живи плетове, зад които се намираха обширни цветни ливади.

Ариана с пълни гърди вдишваше свежия полски въздух, който беше особено приятен и мек в тази хубава лятна вечер, и се смееше от все сърце на безмилостното друсане на колата, на което тя беше изложена всеки момент. Едновременно с това наблюдаваше с любопитство Клод, който, без да говори нищо, бе така развълнуван, че лицето му се бе изменило необикновено. Къде беше изчезнал онзи

симпатичен парижанин, по чието лице винаги можеше да се прочете известна доза ирония? И тя незлобливо го попита:

— Изглежда, че не е лесно да се кара колата? Нима този спокоен кон създава толкова големи грижи?

Той цял потрепери, сякаш беше забравил, че не е сам.

— Онова, което обладава човек, това са спомените, а никак не е лесно да се изживеят старите спомени! Най-хубавата част от моя детски и юношески живот е протекла между тези живи плетове... И тъкмо затова исках да видя отново този край заедно с теб, любимо дете.

Тя се приближи до него и му каза:

— Клод, скъпи ми Клод, не забравяй, че сега принадлежиш най-напред на мен, а след това на всичко останало!

— Защо?

— Защото аз те обожавам, любими мой... А ти ужасно ме безпокоиш! Ако ти отсега, току-що попаднал в този скъп за тебе край, си насочил цялото си внимание към дърветата, край които минаваш, и към спомените за миналото, забравил, че аз съм край теб, какво ще стане с мен, когато пристигнем в Пон Ген?

Той я изгледа и отговори нежно, но и малко подигравателно:

— Колко сте ревнива, госпожо!

— Имам право! Аз те предупредих за това още преди годежа. Ти ще трябва да ми принадлежиш толкова, колкото ти принадлежа и аз.

— Добре! Тогава кажи ми... защо преди малко ме наблюдаваше с толкова голямо внимание?

— Аз открих в теб един нов Клод... Клод в своя роден край...

— Новият Клод? Нима за теб те са няколко?

— О, естествено!

— Великолепно! Понеже аз съм толкова различен, тогава за теб няма никаква опасност да почувствуващ скука със съпруга си...

— Това е вярно... само че за съжаление такива хора винаги създават известни грижи.

— Пак ли грижи!

Клод я погледна рязко.

— Защо създават грижи?

— Никога не се знае в какво лице ще ги видим. Впрочем тъкмо това, че у тях всичко е непредвидимо, ги прави така интересни, не

приличат на прочетени книги.

— Но струва ми се, има много прочетени книги, към които човек все пак обича да се връща...

— Да, защото са много ценни! И ти, мили Клод, трябва да бъдеш такъв... Иначе!...

Тя млъкна за малко и след това довърши мисълта си с някаква закачливост в гласа:

— Иначе не гарантирам, че винаги ще мога да устоя на желанието си да прочета някоя нова книга.

Той я погледна още веднъж. Шегува ли се тя или говори искрено? Той обаче не поиска да я спре, а само каза със същия тон:

— Любезна госпожо, ще се опитаме да ви задоволим колкото може по-добре. А сега позволете ми да ви съобщя, че вече пристигнахме... Ето камбанарията. След малко, скъпа Ариана, ще бъдем вкъщи!

Наистина един фин остър силует се показваше измежду клоните, необикновено строен на фона на виолетовото небе, озарено от пламналия слънчев залез. Пътят се изкачваше малко. Тръгнаха по малък каменен мост, обрасъл в мъх. След това, когато минаха през голямата желязна врата, която се издигаше в края на великолепната алея от липи, пред тях се появи чудесна старинна къща, която всички наоколо наричаха замък. Навсякъде се виждаха зелени полянки, така че сивият камък, от който беше построена, изпъкваше много добре. От покрива висяха клони на дива лоза, смесени с пълзящи рози, които бяха разпукали уханните си пъпки.

От терасата, издигната на няколко стъпала, се спуснаха срещу гостите един стар и малко прегърбен господин и стара госпожица, висока и слаба, с побелели коси, гладко прибрани над правилното й спокойно и студено лице. Старият господин имаше обгоряло лице, на което блестяха бели и добре запазени зъби и черни, пълни с жизнен блясък очи.

„Същите очи като на Клод!“ — помисли си Ариана, когато погледът на стареца се спря върху й.

Той извика:

— Най-послед пристигнаха и моите деца!

Гласът му издаваше толкова искрена радост, че Ариана веднага почувствува, че срещата е сърдечна и забрави за госпожица Армел. Тя

не дочака Клод да ѝ помогне, а сама скочи от колата и засмяна се отпрати веднага към адмирала.

— Не ни чакайте дълго, татко, нали?

— Времето минава твърде бавно, когато чакам вас, мила госпожо... Аз страшно много исках да се запозная с вас, защото моят стар ревматизъм ми попречи да присъствувам на венчавката. Аз обаче предварително бях убеден, че Клод е направил добър избор... и сега виждам, че съм имал право.

Той нежно целуна малката ръка, от която ръкавицата беше свалена, за да стисне старата костелива ръка на адмирала.

Клод се поздравяваше с госпожица Армел, но следеше с поглед за впечатлението, което Ариана ще направи на адмирала, признат ценител на женската красота. Едновременно, почти изплашен, той се питаше какво впечатление ще направи младата жена на старата госпожица. И за да може да стопи колкото е възможно по-бързо леда, той се намеси весело, за да влезе като посредник между двете:

— Татко, вие не пускате Ариана, а аз бих искал тя да поднови познанството си с леля Армел, с която за пръв път се видяха в деня на сватбата.

Ариана се нахвърли храбро срещу противника, като поднесе свежото си лице към повехналите ѝ устни. Този пръв контакт обаче излезе доста нещастен. Лицето на Ариана беше под воал, който се закачи за лорнета на старата госпожица и го бутна на пясъка.

— Ах! Извинете, лельо — каза смутена Ариана и веднага се наведе, за да го вдигне.

Клод направи същото движение и техните погледи се срещнаха. В очите им можеше да се прочете някакъв комичен страх, замалко и двамата да се разсмеят.

— Благодаря ви, мило дете. Ще се целунем, когато страните ви бъдат свободни...

— Драга лельо, това ще стане веднага...

От любов към Клод Ариана се беше запасила с необикновена любезност. Тя бързо свали нещастната си шапка и меката ѝ като коприна коса се осветли от червения отблясък на залязващото слънце.

— Много добре, много добре! — обади се адмиралът. — Така е още по-добре. Хайде, Армел, целуни сега снаха си за добре дошла и я

заведи в нейната стая. Почти е време за вечеря, а ти знаеш, че Мариан ще изпадне в отчаяние, ако печеното ѝ прегори.

Клод искаше да тръгне след леля си заедно с Ариана, но баща му го задържа, като го потупа по рамото:

— Поздравявам те, сине. Добър избор си направил. Ах, как оживяват в мен спомените ми от младини... А сега побързай след тях, за да поговориш с Армел, която страшно много ме беше смутила...

V

За младоженците беше приготвена стаята за гости. Тя беше мебелирана в стил Луи XIV. Два големи прозореца гледаха през терасата към широките поля и гората, която ги заобикаляше. На хоризонта се очертаваше меката линия на бретонските планини.

Стаята беше пълна с рози и Ариана, влизайки, радостно извика, така че викът ѝ за момент омекоти строгото лице на госпожица Симор.

— Ах, колко красива е тази стая! Нали, Клод, тук ще ни бъде така хубаво?

— Толкова по-добре, Мари-Андре, че тази стая ви харесва.

Ариана остана изненадана.

— Мари-Андре! Това аз ли съм?... С това име никой не се обръща към мен — отговори тя на госпожица Симор, която я беше назовала така.

— Нима вие предпочитате своето безбожно име?

— Не че го обичам повече, но така съм свикнала. И всички, които ме обичат, се обръщат към мен така.

— Щом е тъй, и аз ще се помъча да се обръщам към вас така.

Отговорът ѝ беше двусмислен, но нито Ариана, нито Клод се помъчиха да го разтълкуват, защото госпожица Армел, без да каже нищо повече, напусна стаята и отиде да се погрижи за вечерята.

Клод с очакване наблюдаваше Ариана. По лицето ѝ не можеше да се долови каквато и да било следа от буря в нея. Напротив, тя гледаше наоколо с поглед, изпълнен със задоволство.

— Страшно ми харесва тази стая! Леля ти обаче е същинско ренде. Баща ти е храбър човек, щом може да живее с нея. Нещастни ми Клод, сигурно ти е било страшно тежко, докато тя е била за теб и майка, и възпитателка!

— Съвсем не, мила! Първо, аз съм от тези хора, че мога сам да се забавлявам. И освен това, макар тя да изглежда строга и намусена, в действителност винаги е искала само едно: да ме глези... А да бъдеш глезен не е неприятно. Ти сама го знаеш.

— Аз не го знаех, преди да срещна теб, скъпи Клод...

Тя бе казала това със задавен от вълнение глас, който идва от самите дълбини на сърцето. И Клод я привлече към себе си. Тя обаче се изтръгна от неговите обятия.

— Остави ме сега... Трябва да направя така, че да изглеждам красива.

— Да, особено красива — усмихна се той. — Тук наистина имаш основания за това.

— Знам. Ще облека някоя съвсем нова рокля.

Скоро тя беше готова. Прелестна млада дама, облечена във вечерна рокля. Нямаше други накити, освен бисерна огърлица, тънка и фина, великолепно допълваща съвсем скромната рокля от копринен креп с цвят на виолетова хортензия.

Клод веднага схвана какво впечатление ще направи Ариана, така облечена, на леля Армел. Това го забавляваше и той попита на шега:

— Нима нямаше някоя рокля, която е по-затворена и да не се прилепва толкова към тялото ти?

— Как? Нима не ти харесва моята рокля? Е, знаеш ли, за някой, който мисли, че разбира...

— Не се отнася до мен, мила... А аз...

— За леля ти. Нима отново! Слушай, Клод, най-добре е да правиш като мен: не ѝ обръщай внимание, не се интересувай от нейните остарели схващания, от нейния допотопен вкус. Иначе ще ме накараш страшно да я намразя... Ще ме накараш да стана зла по отношение на възрастната жена... И нашето спокойствие ще отиде по дяволите, ако ти започнеш да ми натякваш и да ми говориш за приличие само заради нея!

Клод не отговори нищо на това нейно възражение. Неговият сравнително голям опит с жените, както и малкият му опит в брака му подсказваха, че в думите на Ариана се крие известна истина.

Звънецът за вечеря иззвъня. Вместо отговор, той на минаване целуна прелестното рамо на Ариана, което тя от любов към него се мъчеше да прикрие колкото се може повече под леката коприна на своята рокля.

— За бога, мило дете, вие сте се облекли като че за бал! А ние сме тук, у дома си! Така леко облечена можете и да настинете!

— О, няма, лелю! Свикнала съм. Впрочем аз съм преметнала на раменете си и копринения ешарп.

Госпожица Армел занемя от този отговор. Тя беше просто поразена от това скандално появяване на снаха си и се опомни от учудването едва когато видя, че Ариана яде с голям апетит и с това отдава заслужено внимание на приготвената от нея вечеря.

Що се отнася до адмирала, той беше напълно завладян от прелестта на младата жена и към снаха си проявяваше рядко кавалерство, придружено с много приятна духовитост. На младата жена неговото държане беше толкова приятно, колкото и хубавата вечеря.

След вечерята те двамата поведоха интересен разговор, в който участвуваше и Клод. Разговорът продължи доста дълго. По едно време в салона влезе госпожица Армел и каза недоволна:

— Часът е вече два, Гийом. Смяташ ли, че Мари-Андре... тоест Ариана... — Това име не ѝ допадаше и тя всячески искаше да го покаже. — ... че Ариана може да бъде уморена... Утре в седем часа е службата в църквата. Не бива да забравяте това, драга снахо.

— Ах — отговори Ариана с тон на човек, който не иска да знае за това, което му казват. — В седем часа! За мен е много рано. Ще отида в църква по-късно... около обяд...

— Около обяд! Около обяд!... Но, драга, тук не сте в Париж. У нас се служи една-единствена служба. Няма възможност човек да избира!

Адмиралът слушаше сестра си с ироничен израз на лицето.

— Вие значи не ставате рано, млада госпожо?

— Ей богу, не, освен това днес целия ден съм пътувала с влака...

Клод я погледна така, че тя не можа да не се засмее.

— Щом е тъй, тогава правете, както ви е угодно — каза адмиралът. — Аз знам, че добрият Бог ще бъде благосклонен към вас! Лека нощ, дъще! Аз съм радостен, че вие се намирате под моя покрив. Хайде сега спете и сънувайте хубави сънища, малко дете.

Прозорците на стаята бяха широко отворени. Ариана веднага се приближи към тях.

— Как хубаво мирише полето!

Тя разгледа алеите в парка, които блестяха под росата, и нивите, които изглеждаха почти бели, ливадите, далечните хълмове — всичко

това, залято в светлината на новата луна, която като че ли беше изрязана от сребро.

Клод я прегърна. Тя каза с нежен глас:

— Толкова ми е приятно с теб, Клод.

Тези думи така го зарадваха, че тя остана просто изненадана. Колко много Клод от Пон Ген се различаваше от Клод в Париж, от Клод туриста, дори от Клод в Моргау.

— Това значи, че ти, мила, очакваш тук да ти бъде скучно, нали?

— О, ни най-малко! Няма да ми бъде никак скучно. Баща ти е прелестен човек. Наистина, леля ти... Но аз ще се помъча да забравя изобщо, че тя съществува в Пон Ген.

— Моля ти се, не я забравяй съвсем. По-добре ще бъде...

Тя се засмя.

— Ах, Клод, колко послушно момче трябва да си бил като дете. Аз съм уверена, че ти и днес се отнасяш с особена почит към надзирателите.

Той се почувствува обиден от думите ѝ. Почувствува се някак си унижен. И не беше в състояние да го прикрие. Отсеченият тон на отговора му свидетелстваше за това:

— Аз бях като всички други деца и съжалявам, когато си спомня за себе си какъв съм бил, което за теб е така смешно!

— О, не, аз съвсем не смятам, че си бил смешен, а напротив, много разумен, толкова разумен, колкото и леля ти... Аз говоря за теб, когато си бил още дете... Ясно ми е, че когато си пораснал, ти си се отърсил от това.

— Мъчих се, доколкото това ми беше възможно — призна той.
— А сега хайде да спим, защото в зори трябва да бъда на крак.

— Как в зори? Мислиш ли сериозно да ставаш и да ме събуждаш толкова рано, за да отидем на църква? Това е смешно!

Тя беше тъй изненадана, че забрави приказната картина, която наблюдаваше от прозореца. Измести се по средата на стаята. Косата ѝ беше паднала. Взе четката и нервно започна да разресва разплетените си коси.

— В Пон Ген ти стана неочаквано набожен. А нито в Париж, нито в Тирол, нито в Моргау беше такъв.

— Аз изобщо не съм набожен. Дори и в Бретан, макар старите спомени да имат необикновена сила. Държа обаче да не обидя никого

наоколо си. А да се стане рано е някаква малка жертва... да се стане поне един ден... Не бих искал също така да останат изненадани заради мен добрите хорица из Каменевен, които редовно ходят на църква, особено тогава, когато съм за малко между тях... Ти ме разбираш, мила, нали?

Тя кимна и погледна мило Клод.

— Разбирам, разбирам много добре... И баба в Бранзак правеше също като теб! Затова и аз съм станала безбожна... Но ти, под своята външност на парижанин и на драматург, си останал в действителност истински бретонец, от тези, каквито има само в този край, такъв бретонец, който е и мечтател, и упорит, потънал в своите убеждения така, както са потънали и скалите по тези брегове, които морето може да блъска колкото си иска, но които никога няма да разлюлее, да разколебае...

— Добре, добре, госпожо... Подигравайте съпруга си!

Тя остави четката и върза около косите си червена панделка.

— Аз правя всичко това нарочно! Клод, скъпи ми Клод, не се сърди... Направо ще се побъркам от любопитство да те опозная колкото се може по-добре. Трябва да стигна до дъното на твоето вътрешно аз, за да съумея да те запазя само за себе си. Защото искам да те имам, мило мъжле, да си само мой...

Той я прегърна страстно и устните му потърсиха нейните устни.

— Ти искаш да ме имаш само за себе си? По-скоро, мила, да ти кажа поверително какво трябва да правиш, за да успееш.

VI

Когато госпожица Армел повдигна очи от молитвеника си, в момента, когато свещеникът се изкачваше в амвона за проповед, тя остана приятно изненадана, когато между богомолците забеляза и снаха си, която седеше смилено на една скамейка. Клод беше застанал до нея със скръстени ръце, облегнат на колоната, сериозен.

Тя обаче съвсем и не подозираше, че те бяха дошли току-що, както и не подозираше, че Ариана бе изругала Клод, когато я събуди с нагласения будилник, а той сам скочи от леглото. Неговата млада жена спеше под лекия воал на буйните си коси. Бързото му движение обаче изтръгна и нея от чудната забрава на съня и тя промълви, без да отваря очи:

— Страшно си неспокоен, Клод. Какво става с теб? Защо се въртиш толкова? Къде отиваш, за бога? Да не са крадци?

От банята в това време до нея достигна весел смях и плискане на вода.

— Къде? Отивам на църква! Имам време, колкото да се облека и да отскоча до Каменевен. Хайде, мила, помъчи се малко и ти. Стани по-скоро. Денят е чудесен. Разходката до Каменевен ще бъде великолепна.

Тя лениво се протягаше и мърмореше:

— Бих предпочела да се наспя!... Много съм уморена...

Тя все пак не затвори очи, а с любопитство наблюдаваше един златен лъч, който се промъкваше през спуснатите пердета. Приятният ветрец приповдигна малко завесите и пръсна в стаята упоителния дъх на лятото. Ариана го вдиша дълбоко. След това изведнъж, в желанието да поеме колкото се може по-дълбоко в себе си този дъх, тя стана от леглото, върху което остана отпечатана следата от нейното гъвкаво, нежно тяло.

Те тичаха като деца по пътя между ливадите, блеснали от росата. Над къщите в малкото селце камбаната почти отчаяно призоваваше хората и нейното упорито биене караше закъснелите богомолци да

ускоряват стъпките си. Със своя звучен, но доста остър език камбаните поздравяваха „господина и младата господарка на замъка“. Клод им отговаряше на бретонско наречие.

Камбаната най-после замлъкна.

— По-скоро, Ариана... Службата започва! Да побързаме! Да побързаме! Поне един-единствен път нека бъдем добри енориаши на Каменевен, без да даваме в бъдеще какъвто и да е оброк да бъдем такива.

Младата жена направи движение, сякаш всичко това не я интересува, и иронично се усмихна на Клод, който не видя тази усмивка, защото с едри крачки бързаше пред нея. Обаче и тя подтичваше след него твърде леко и пъргаво — нещо, което за нея не беше трудно в белите летни обувки.

— Пристигнахме! — заяви Клод доволен. — Такава горещина! Ариана, наметни шала, за да не ти стане студено в църквата.

Тя не го чу. Наблюдаваше малките гробища, целите потънали в цветя, през които минаваха, за да стигнат до ниската врата на църквата. Пред църквата бяха се събрали много вярващи, които не можеха да намерят място вътре. Хората се отдръпнаха, за да пропуснат Клод и Ариана, а в църквата един младеж стана, за да отстъпи стола си на младата жена.

Тя не забеляза оказаното им внимание, толкова беше погълната от вида на пъстрата и необикновено интересна тълпа, облечена в живописни носии.

През старинните разноцветни прозорци отвън се промъкваше лятната светлина и си играеше някак чудновато по всички тия съсредоточени лица, които набожно слушаха словата от амвона... Ариана имаше възможност да наблюдава колкото си иска, защото свещеникът говореше на бретонски — наречие, което тя изобщо не разбираше, но говореше нещо страшно дълго и вероятно — доста скучно. Впрочем така сигурно си мислеше и Клод, който много добре разбираше езика на своите земляци, но все пак разсеяно наблюдаваше свещеника и неговото любезно лице.

Ариана най-напред си помисли, че в църквата има само селяни от този край, значи само онези бедняци, които отиват в църква, така да се каже, инстинктивно. Скоро обаче забеляза, че покрай госпожица Армел в първата редица са насядали още три дами, вероятно жени на

видни хора от околността. Може би на кмета, доктора или нотариуса. А наблизно до тях имаше и едно семейство, сигурно дребни аристократи от селото, за които ѝ беше говорил снощи нейният свекър. Тя забеляза млад рус мъж с гигантски ръст, който стърчеше над всички останали и чието румено лице издаваше доброта и сила. До него беше седнала дребна дундеста жена, която някога вероятно е била хубава и чиито фини черти изпъкваха и сега в профила ѝ. След това имаше още двама съвсем обикновени младежи, които просто попиваха всяка дума на свещеника. Още по-далеч имаше друг гигант, красив като горски бог, облечен в лошо скроено сако. Той гледаше право пред себе си така намръщен, като че ли искаше да се нахвърли срещу някакъв невидим неприятел.

Когато гигантът се обърна, Ариана забеляза зад него момче, с което страшно си приличаха, само че то беше доста грозно, с чорлави рижи коси. Всичко това много я интересуваше и тя се обърна да запита Клод за тези хора. Но тъкмо в този момент свещеникът завърши своята проповед и най-после слезе от амвона със самодоволното лице на човек, който съзнава, че е изпълнил своя дълг. Бретонците и бретонките сред ужасен шум обръщаха столовете си към олтара, след това потънаха в задавено четене на молитви, така че Ариана не се реши да запита Клод за каквото и да било, за да не наруши спокойствието на богомолците.

Нейният поглед се извърна към хората, между които сега забеляза още един млад човек, вероятно принадлежащ също към дребните аристократи. Той следеше службата с такова внимание, че Ариана остана изненадана. Наистина никога в живота си тя не беше имала случай да види върху нечие лице такъв израз на предана набожност и помисли: „Този човек изглежда така искрено набожен, много повече, отколкото младият свещеник, който е застанал до него!“.

А свещеникът имаше наистина зачервено лице като на доволен селянин и се мъчеше с погледа си да овладее цялото паство от млади хора по скамейките и столовете.

Ариана с изненада забеляза в другия край на църквата своя свекър, който вероятно също беше малко закъснял. Дали наистина беше дошъл от чиста набожност като госпожица Армел, или пък само от приличие като Клод, заради другите? Младата жена с любопитство

се питаше какви ли са могли да бъдат подбудите на този стар и опитен човек.

От няколко месеца тя откриваше все нови и нови неща, които нейната наблюдателност долавяше и вярно отбелязваше. Откакто обаче беше умряла баба ѝ, тя никога не беше имала случай да види някой да се обръща към добрия Бог, както сега това правеха всички тези скромни души в своите тихи молитви.

Тя знаеше за Бога само по име, защото изцяло принадлежеше на земното царство. Но тук навсякъде наоколо ѝ царуваше такава набожна атмосфера, че несъзнателно си спомни думите на „Отче наш“, изучени още в първите дни на своето детство. И започна да ги произнася наум с поглед, впит в младия човек, който се молеше в подножието на олтара.

Службата вече беше свършила. Клод се наведе и прошепна на Ариана:

— Хайде по-бързо, да излезем преди тълпата.

Тя се прекръсти, както правеха всички останали жени наоколо, и се сля с множеството, през което Клод си пробиваше път към вратата. Непрестанно повтаряше:

— Ах, тази служба беше толкова интересна!

Това изненада Клод, но той не можа да се спре и да погледне Ариана. Госпожица Армел беше застанала вече на входа заедно със семейството, което Ариана беше забелязала още в църквата.

— Семейство Керданек — прошепна Клод, като се обърна към Ариана. — Хайде да те запозная.

Ариана смъкна от раменете си жълтия копринен плат. Облечена в бяло, тя приличаше на момиченце. Свекърът ѝ я спря на минаване:

— Значи, мила госпожо, имайте храбростта да станете рано днес? Небето възнагражда вашата постъпка: блестите като зората! А сега елате да ви запозная с нашите скъпи съседи. Клод, представи жена си на госпожа Керданек.

Това беше дундестата госпожа с хубавия профил. Ариана подаде ръка на госпожа Керданек, която я наблюдаваше благосклонно, но и някак изненадано. Ариана се поклони леко, защото нейната младост несъзнателно беше отдала почит на „по-старата дама“.

Дъщерите на госпожа Керданек бяха застанали смутени зад майка си, с погледи, впити в Ариана. Клод запозна жена си с мъжете в

семейството. Господин Керданек учтиво представи двамата си сина:

— Това е по-големият, Франсис, който тази есен ще ни напусне, за да следва богословие.

Ариана позна младежа, който се държеше така набожно в църквата.

— ... Моят втори син Гислен...

Това беше дивият горски полубог. Той се поклони дълбоко и в очите му светна такъв възторг по отношение на Ариана, че тя веднага почувствува към него нещо приятелско.

— ... А това е третият ми син — Тигдал.

Той вероятно беше много срамежлив. Не каза нито дума, когато баща му го представи, и изглеждаше намусен като гимназист.

Госпожа Дьо Керданек, скрита зад голямата си грозна шапка, каза:

— Клод, доведете прелестната си жена у нас на тенис. Тя вероятно обича да играе тенис.

— Първо, госпожо, ще ви направим официална визита.

— Тогава хайде още сега — предложи жената. — Ще бъде великолепно! Адмирале, днес ще бъдете наши гости!

— За съжаление, скъпа приятелко, моят ревматизъм не ми позволява да се отдалечавам през деня от къщи. Тази сутрин излязох само за да се помоля на Бога. Армел ще остане да ми прави компания, а ще ви изпратим младите.

По време на разговора те минаваха през малките гробища, които бяха залети от слънцето. Вярващите се бяха пръснали от гроб на гроб. Пред входа на гробищата стари хора разговаряха двама по двама. Девойките, срамежливи и едновременно любопитни, се приближиха, за да видят по-отблизо красивата съпруга на Клод. Само че нейната лека и широка рокля, така различна от техните, не им се харесваше особено. В стегнатите си в талията костюми те и днес бяха все така тънки, както някога, и в хармония с градските вкусове носеха чехли с високи токове.

Всички жени от семейство Дьо Керданек се качиха на велосипеди заедно с възрастната графиня, която никак не се притесняваше да кара колело въпреки доста закръглените си форми. В това отношение тя се различаваше много от дъщерите си, които бяха плоски като деца. На колела се качиха също така Франсис и Тигдал.

Само господин Дьо Керданек и Гислен предпочетоха да изминат пътя от четири километра пеш — толкова беше разстоянието до тяхното имение Трефри.

— И така, до скоро виждане! — повтори графът своята покана със сърдечна усмивка.

Гислен не каза нищо. Неговите очи обаче, впити в Ариана, изразяваха нямо такава молба да дойде, че тя остана очарована — обичаше понякога да чувства наоколо си ласки.

— Ариана, искате ли да се върнете с мен с колата? — предложи адмиралът, когато колата се приближи.

— А леля Армел?

— Дори и с нея ще има място за вас, ако искате да направите малка разходка с кола. Вие сте толкова фина, че лесно ще се сместим.

— Това означава, че Клод ще се върне сам?... Понеже вие имате компания, татко, понеже леля Армел ще бъде с вас, аз бих предпочела, ако ми позволите, с удоволствие да остана с Клод и с него пеш да се върна в Пон Ген.

Тя все още си спомняше колко приятно беше тичането тази сутрин през ливадите, за да могат да стигнат навреме в черквата.

— Добре, добре. Щом е така, тогава, мои влюбени деца, вървете пеш колкото си искате. Когато адмиралът беше като вас, но тогава не беше още адмирал, правеше същото!

Младата жена почувствува, че в шегата му се крие тъга по отминалата младост и го утеши с един от своите лъчезарни погледи, придружен от приятна милваща усмивка:

— Довиждане, татко. И ние ще стигнем скоро след вас.

Тя и Клод се отправиха весели по огрения от слънцето път.

VII

Ариана слизаше унило по стъпалата, защото Клод още сутринта беше заминал за Кемпиер.

Вън беше страшна горещина, макар часовникът да не бе ударил още десет. Слънцето силно обгаряше къщата, чиито капаци бяха спуснати. Затова из дългия коридор, сега мрачен, беше хладно като в черква.

Ариана не се интересуваеше много от горещините и се отправи към кестените в градината, където беше окачена нейната плетена люлка. На минаване край кухнята тя се спря, защото чу гласове. Мариан, старата готвачка, се оплакваше нещо огорчено. Впрочем това ѝ беше навик. Вратата се отвори и тя се появи — пълна, зачервена от възбуждане и горещина. Щом видя Ариана, спря смутено.

— Ах! Госпожа Клод! Госпожата чу ли? Няма яйца! От имението не донесоха, а въпреки няма никой, който да иде да вземе. Истинско нещастие! Не мога да направя крема!... Какво нещастие!

Ариана едва сдържа смеха си.

— За бога, Мариан, това не е толкова голямо нещастие! Слушайте, аз и така няма какво да правя тази сутрин. Ще ида да взема яйцата, само ми кажете къде трябва да отида. Това дори ми е приятно.

Мариан остана изненадана от желанието ѝ. Тя наблюдаваше младата си господарка, като смяташе, че ѝ се подиграва. Ако би могла, тя би ѝ отвърнала жестоко за тази ѝ шега, но се задоволи само да вдигне рамене, без да може да схване, че с това движение издава всичките си мисли.

— Госпожата се шегува! Вие би трябвало да имате уважение към старите хора.

— Съвсем не се шегувам, Мариан. Дайте ми кошница и аз ще отида веднага.

— Така облечена?

Тя изплашена наблюдаваше младата жена, която беше облечена в съвсем лека рокля, с бели обувки и широка сламена шапка на главата.

— ... А какво би казала госпожицата, когато се върне от града? Какво биха казали адмиралът и нашият Клод?...

Понеже познаваше Клод още от дете, на него готвачката гледаше като на нещо свое. Също както някога, когато го глезеше и милваше, а понякога го наказваше без милост.

— Какво ще кажат те? Ще кажат, че съм постъпила добре, като съм се забавлявала както съм пожелала. Хайде, Мариан, дайте ми кошницата и ми обяснете къде трябва да отида.

В този миг пред къщата се чу звънец на колело, който прекъсна разговора им. Ариана изтича към вратата, защото си помисли, че може би Клод се връща с колело, за да стигне колкото се може по-бързо в Пон Ген. В преддверието нахлу вълна от горещина и светлина, внасяйки със себе си аромата на цветята от терасата.

Ариана обаче не видя съпруга си. Само Тигдал — наричан Тиг — дьо Керданек слизаше от колелото и сваляше от кормилото пълна кошница с отбрано грозде, върху което беше положен букет цветя.

Щом забеляза Ариана, той веднага се изкачи по стълбата и смутено я поздрави. Кошницата му пречеше. В тъмните му очи обаче блестеше задоволство, в което Ариана долови възторг. Това я поласка.

Той набързо промълви:

— Госпожице... тоест госпожо, вие преди няколко дни, когато бяхте у нас, заявихте, че обичате гроздето и цветята и баща ми ви моли да приемете тази кошница.

Ариана остана така очарована от подаръка, че смущението на Тиг веднага изчезна. Той беше безкрайно радостен, че макар и за момент беше останал сам с красивата съседка. Тя каза искрено:

— Колко любезен е баща ви и удоволствие е за мен да му благодаря! Защото наистина обичам много гроздето!... Още повече обаче — цветята! А тези рози са толкова красиви, че човек просто да коленичи пред тях и да започне да ги целува!

Тя, разбира се, не коленичи пред розите, но се докосна до една от жълтите пъпки и пое тежкия ѝ аромат. Тиг съжаляваше, че в този миг не е на мястото на розата, но все пак се чувствуваше необикновено щастлив. Той влезе след младата жена в преддверието, където тя остави гроздето.

— Мариан! Мариан! — повика Ариана старата готвачка.

— Ето ви кошницата за яйца, госпожо Клод.

— Добре. Отнесете веднага на прохладно място и сложете във вода тези прелестни цветя от господин Керданек. Когато се върна, аз ще ги разпределя сама във вазите.

След това тя се обърна към Тиг, който нищо не мислеше в този момент, а само я гледаше. Тя държеше цветята в ръцете си и му обясняваше:

— Бързам, трябва да изляза, защото съм обещала на Мариан да отида за яйца от имението.

— От кое имение? Госпожице... госпожо?

— Струва ми се, Коац Кери.

— Знаете ли пътя?

— Не, обаче Мариан ще ми го покаже.

— В такъв случай лесно можете да се загубите!

— Струва ми се, че няма да се загубя... Случайно вие не минавате ли оттам, когато се връщате в Трефри? В такъв случай ще ви помоля да бъдете така любезен и да ми покажете пътя...

В очите на Тиг се запали искрата на някаква луда радост. И той извика съвсем лекомислено:

— Ах, госпожо, колко сте добра! Естествено, с най-голямо удоволствие! За бога, аз ще ви придружа докъдето поискате!

— Щом е така, тогава да вървим веднага! Искате ли?

Той грабна кошницата за яйца.

Тиг изведнъж пак се почувствува смутен, защото тази услуга, която той сам предложи, го изплаши. Той ще бъде толкова дълго сам с младата жена! Мълчаливо те се отправиха по прашния път, от който скоро свърнаха по една пътека през полето, обрасла с храсти и ниски дървета. Тук-там през листака се виждаха полетата, гората, хоризонтът, трептящ от светлина.

— Далеч ли е имението? — попита Ариана.

— Има още около четвърт час.

— Тогава е съвсем близо. И така, водачо, напред, аз съм след вас!

На Тиг се стори, че му заповядва да върви пред нея, за да може тя спокойно да крачи сама след него и радостта изхвъркна от сърцето му. Обаче скоро се успокои. След няколко крачки тя го настигна. Поставила бе на кръста си няколко цветчета, които беше набрала по пътя.

— Колко прелестна е тази пътека.

— Само че за съжаление — доста камениста! — отговори смутен, сякаш той бе виновен за всички камъни, които удряха малките крачета в бели чехли.

— Ех! Та ние да не сме някакви старци! Страшно ми харесва вашият край! Впрочем аз много обичам полето!

— И аз! — отговори младежът с такава убедителност, че веднага смущението, което го беше обладало дотогава, изчезна. — Когато съм при поповете, с нетърпение чакам ваканцията, като затворник броя минутите, когато ще бъда освободен!

— При поповете?

— Да, в тяхната гимназия. Там сме се възпитавали всички ние.

— При тях вероятно се е породило и у вашия брат желанието за религиозен живот? На вашите родители сигурно ще им е тъжно, че той така жертва младостта си.

Тигдал трепна, почти разсърден.

— На тях да им е тъжно!... И те, и ние всички, напротив, сме щастливи, твърде горди от това, че той избра тази кариера! Защото е чест за цялото семейство Франсис да стане свещеник. Той и сега е толкова съвършен, че вероятно ще стане и светец.

— А така! — обади се Ариана, която всичко това много забавляваше. — Аз съм страшно доволна, че съм се запознала с един бъдещ светец! Мислех си досега, че светците стоят много над простосмъртните хора, за да може така лесно да се приближим до тях! А вашият брат е така скромен, така весел!... Смятам, че е много приятен и ще е удоволствие за мен да поговоря с него, когато дойдем на гости у вас. Брат ви Гислен не прилича много на брат си Франсис, нали?

— О, не! Следващата зима той ще замине за Париж да следва право и да се усъвършенства по музика, ако баща ми позволи.

— Нима брат ви е толкова музикален? — попита тя изненадана.

— Той иска да стане композитор. Баща ми обаче намира, че един от нас трябва да остане с него в имението, за да му помага в работата. Аз съм още твърде млад. Франсис трябва да постъпи в богословския факултет, ако и Гислен замине за Париж, тогава баща ми ще остане сам и всички работи в имението ще тегнат върху него. Това би било твърде тежко.

Той ѝ обясняваше всичко това така сериозно и с такава жар, че тъкмо затова изглеждаше на Ариана малко смешен. Тя обаче каза само:

— Съжалявам, че брат ви Гислен не ми каза нищо за своята слабост към музиката, защото това страшно би ме заинтересувало. Ние двамата обаче не разговаряхме, защото той постоянно стои встрани.

— Страхува се малко от вас.

— Страхува се? Страхува се от мен? Защо?

— Каза ми, че такъв дивак, какъвто е той, и изглежда смешен за изтънчена госпожа, каквато сте вие, и аз съм уверен, че той ще избягва да се среща с нас още дълго време...

— Та това е глупаво! Това значи, че той е страшно горд човек! Братът на един светец не би трябвало да бъде такъв.

Тиг отвърна смирено:

— Всеки е такъв, какъвто си е. И аз съм брат на Франсис, но бих могъл да си посипя главата с пепел — не съм толкова добър и имам много недостатъци.

Ариана се засмя закачливо и погледна съвсем любезно своя млад спътник, който беше почервениял като варен рак. Защо ли той, боже мой, се доверява така изведнъж на една чужда жена, за да може това само да я забавлява?

Тази мисъл го измъчваше и той, страшно сърдит заради своята глупост, започна да размахва силно кошницата за яйца.

— Пазете кошницата на Мариан. Аз...

Тук тя беше прекъсната от лай на куче, което от една стена посрещна посетителите и което Тиг веднага сплаши, размахвайки кошницата.

— Пристигнахме в Коац Кери — заяви той.

В гласа му можеше да се долови, че съжалява, задето бяха пристигнали така бързо.

Той вдигна едно резе на вратата, дръпна я и се озоваха на алеята, която водеше към постройката. Вън имаше хора, които работеха. Те вдигнаха глави и поздравиха по бретонски младежа от Трефри, младия господар, разглеждайки с изненада младата госпожа, която вървеше след него.

Пред очите на Ариана се откри дворчето, пълно със слама, която беше разнесена и смачкана от краката на кучетата, свинете и котките.

По средата на двора с един от изполичарите говореше млад човек, висок, строен, с къси панталони и аристократично държане.

— Я гледай! Това е Гислен! — извика Тиг изненадан и опечален, защото сега вече беше свършено с неговата така приятна компания — да е сам с госпожа Симор...

Тя в първия момент не позна младия човек, който, облечен почти селяшки, много се различаваше от онзи провинциалист, на какъвто той й направи впечатление в църквата.

Когато чу гласа на брат си, той се обърна, видя Ариана и в погледа му, който се спря върху младата жена, се изписа изненада.

— Тиг! Госпожа Симор! Какво търсите тук?

— Дойдохме, за да потърсим яйца за Мариан — обясни весело Ариана. — Вашият брат беше необикновено любезен и ми показва пътя. Чудесен път през ливадите, между скалите, пълно със зеленина, цветя. И ето така сега сме тук!... Може ли да влезем?

Тя с поглед питаше младите хора.

— Естествено... Впрочем... ето, наемателката на имението, госпожа Лебиан, идва.

На ъгъла, който беше обрасъл с пълзящи рози, се появи едра жена с костеливо лице, което изпъкваше изпод бродираната кърпа. В ръката си държеше съд, който беше изчистила и сега блестеше като огледало. Ариана забеляза в него своето изкривено лице.

— Госпожо, моля ви, можете ли да ни продадете яйца?

— Тя не знае добре френски — обясни Тиг.

И той й каза на бретонски какво иска младата жена.

— Аха — отговори наемателката, като покани всички с движение на ръката си да влязат вкъщи.

Те влязоха след нея в ниската стая, в която — през дима от огнището — Ариана забеляза леглото с покривка, избродирана в цветя. В стаята имаше дълга маса, около която бяха наредени столовете. На един бе седнало момиче, облечено като възрастна жена, и белеше картофи.

Имаше и други момичета, които прекъснаха работата си, когато любопитните им погледи забелязаха Ариана. Господарката им, равнодушна, без да трепне лицето й, донесе мълчаливо яйца и ги сложи на масата.

— Ще бъдете ли така любезен да платите? — попита Ариана Тиг и му подаде портмонето си.

Момчето като че ли се намираше на деветото небе, още по-радостно от това, че Гислен беше останал навън, в себе си той пламенно желаше Гислен да издържи на решението си да избягва госпожа Симор. Той обаче не предполагаше, че в младата жена се беше вселил дявол и сега изведнъж ѝ се прииска да заинтригува повече този див Гислен.

Тази опасна игра ѝ се стори необикновено интересна и тя веднага я започна. Остави Тиг да плати яйцата, а тя самата излезе на двора и се отправи към Гислен, който разговаряше с изполиচারите. Тя се усмихваше, защото душата ѝ беше радостна, очарована от тази разходка, защото денят беше великолепен и защото чувствуваше някакво опиянение.

Младият човек гледаше как тя се приближава, но той не направи нито крачка към нея. В неговите очи обаче тя прочете, макар той съвсем и да не подозираше, всичко онова, което ѝ се искаше да намери в погледа му.

Тя му каза съвсем незлобливо:

— Колко симпатичен е младият ви брат! Отнех му обаче доста време. Моля ви да ме извините пред родителите ви.

— Бъдете спокойна, госпожо, защото те ще одобрят напълно това, че Тиг ви е довел дотук.

Гислен говореше учтиво, но с известна тържественост. Тя лукаво продължаваше да се усмихва:

— Впрочем аз ще му върна свободата, ще се прибера сама, не се страхувам вече, знам пътя.

В този момент и Тиг се появи от къщата, носейки яйцата, които наемателката беше подредила в кошницата и покрила с прясна дъхава трева.

— Ето, госпожо. Сега можем да се върнем, когато поискате.

Гласът на Гислен прозвуча така повелително, че не можеше да се възрази нищо повече:

— Аз без туй отивам в Каменевен. Ще изпратя госпожа Симор до Пон Ген, ако тя ми позволи...

— Но... аз...

— Ти си забравил, че свещеникът ще дойде в единадесет и половина и имаш урок по латински. А сега е вече единадесет и двадесет. Погледни часовника!

Тиг в този момент с особено удоволствие би разбил на хиляди парчета този отвратителен часовник, който брат му беше заврял под носа му. Какво го интересуваха сега него свещеникът и латинският език! Не се решаваше обаче да издаде пред Ариана своя гняв. Обади се само със задавен глас:

— Ще трябва да се върна в Пон Ген, за да си взема колелото.

— Няма нужда, аз ще ти го докарам.

Ариана слушаше този словесен дуел и съжаляваше малко Тиг. Тя много добре разбираше, че той с най-голямо удоволствие би останал с нея и затова приятелски се намеси:

— Господин Тигдал, трябва да тръгвате веднага, защото свещеникът ви чака... По-късно обаче, когато сте свободен, елате в Пон Ген, за да опитаме сладките от яйцата, които заедно набавихме. Искате ли?

— Да! Искам! Искам!

— Е, добре тогава, кажете ми довиждане и тичайте бързо като добро послушно момче... Иначе ще ме гризе съвестта, че съм ви домъкнала чак в Коац Кери!

И тя му подаде приятелски ръка. Тиг обаче изведнъж се превърна във възпитан младеж, наведе се и целуна топлатата й кожа. След това, без дори да погледне брат си, се отправи бързо към Трефри, окуражен от това, че му предстои пак да я види в Пон Ген.

Изпод широката си сламена шапка Ариана погледна бързо Гислен. Той беше намръщен — нещо, което му придаваше строгост.

— Съжалявате ли, че се лишихте от компанията на Тиг, госпожо?
— попита той.

— Съжалявам, като виждам, че малкият се е провинил заради мен — отговори тя. — Защо възрастните винаги са прекалено строги по отношение на младите? Това не е правилно... Не е хубаво!...

— Аз съвсем не мисля, че съм бил прекалено строг по отношение на Тиг, като му напомних задължение, което той беше забравил.

Задължение! Ариана едва се сдържа, за да не вдигне презрително рамене. Тя заяви безгрижно:

— Щом твърдите, че сте имали право, тогава няма защо повече да говорим за това. По-късно ще бъда колкото се може по-любезна с него, за да го възнаградя за неговото послушание.

Гислен не отговори нищо и двамата потеглиха в мълчание. Докато младият човек наместваше изваденото резе на вратата, тя мина напред и се отправи по каменистата пътека, която просто пареше от обедната жегата. Със своето мълчание и с бързия си ход тя скриваше любопитството си да види какво ще каже и какво ще направи Гислен дьо Керданек. Смяташе, че той още е далеч зад нея и затова потрепери, когато чу неговия глас съвсем близо до себе си:

— Понеже обичате цветята, госпожо, ще приемете ли тези няколко стръка, които сега откъснах?

Тя се обърна и той ѝ подаде букет цветя с все още същия израз на горски бог. Затова и тя самата започна да се държи с достойнство и прие цветята с някаква тържественост.

— Благодаря ви. Вие сте любезен като брат ви... Разбирам, че вие сам сте избрали прелестните рози, които брат ви ми донесе сутринта от Трефри. Благодаря ви и за тях.

По лицето на Гислен мина едва доловима червенина.

— Тиг ли ви каза? Бърборко такъв!... Много естествено е, госпожо, че не можех да оставя градинаря да набере цветята, които трябваше да изпратим на вас.

— Тогава по каква причина ме разглеждате? А и мъжът ми ще ви каже колко много ме зарадваха цветята от Трефри.

Почти инстинктивно тя хвърли между себе си и него мисълта за Клод. И с известна иронична кокетност продължи:

— Струва ми се, че вие сте твърде добър приятел на Клод, нали?

— Смятал съм го в течение на толкова години за по-голям брат.

— Вашите чувства по отношение на него вероятно и днес не са се изменили?

Нещо неясно потрепери в душата на Гислен. Защо спомена за миналото? Преди месец, преди няколко седмици той не би направил това.

Виждайки, че не отговаря, Ариана изненадана повтори въпроса си, като вдигна към него любопитните си очи:

— Нима Клод сега не ви е като по-голям брат?

— Сега той се е изменил много, животът го е променил. Отдавна вече не сме се виждали. Той живее в Париж, в среда, която много се различава от тази, в която живея аз... Нямаме никакъв контакт...

— Може би, но безспорно, ако дойдете тази зима в Париж, ще се виждате по-често с него.

Той я прекъсна с рязко движение:

— А кой ви е казал, че ще прекарам зимата в Париж?

— Вашият по-малък брат. Нима това е тайна?

— Не, съвсем не. Дали той ви е доверил защо искам да замина за Париж, преди да постъпя в армията?

— Каза ми, че вие сте искали да учите хармония, композиция... значи музика, отлична музика...

— Тиг добре ви е осведомил, госпожо. Имам само още да добавя, че моите желания мъчно биха се осъществили, защото баща ми не иска да ги приеме! Той е съгласен да завърша право, но смята, че ще си губя времето, ако се занимавам с музика. А музиката е моята страст.

— Това е неразумно! — каза искрено Ариана.

Веднага след това обаче тя разбра, че е проявила непочтителност по отношение на граф Дьо Керданек и поруменя, бързайки да му обясни:

— Може да сметнете, че не зачитам мнението на баща ви... Всичко онова обаче, което е свързано с музиката, може само да ме разпали... Може би затова, че съм израснала в среда, в която на музиката се гледа... гледа се като на божество! Баща ми, преди да стане директор на Опера Комик, се занимаваше изключително с композиране.

— Да, знам...

— Ето защо несъгласието на господин Дьо Керданек ми се струва неразумно. Все пак мисля, че той ще ви позволи да дойдете тази зима в Париж и да чуете у нас хубава музика. А също така да посещавате и баща ми, защото при него ще срещнете най-добрите музиканти, които могат да ви помогнат... ако наистина имате дар за музикант...

Той я слушаше изненадан и очарован.

— Дали имам дар? В известни моменти аз съм убеден в това! А има жестоки мигове, в които се съмнявам.

И той изведнъж млъкна. Подобно на по-малкия си брат, сега и Гислен, без да разбира, се сърдеше сам на себе си, че се беше оставил тази странна и чужда жена да го разнищва. Може би защото това беше жена, каквато той досега в живота си не беше виждал.

Тя едновременно го привличаше и плашеше. Той съзнаваше, че тя принадлежеше към съвсем различен от неговия свят, че и морално, и духовно се различава твърде много от него, че средата, в която тя се движи, е съвсем друга от неговата. Ариана се беше появила тъкмо в момента, когато неговата младост беше най-чувствителна към привлекателните жени, към прелестните женски форми, към изтънчената елегантност. За него тя беше истинско откровение, едно откритие... И затова, смутен и развълнуван от порива, който го тласкаше към нея още от самото начало, той съзнателно се отдръпна, издигайки между нея и себе си преградите, които съществуваха.

И тъкмо когато беше най-твърд в решението си да я избягва, той изведнъж я срещна на пътя си, като че ли някаква тайнствена, съдбоносна сила искаше да я изправи пред погледа му... И на неговия искрен вик тя отговори решително и сериозно, така че той остана очарован:

— Ако искате да успеете, не бива да се съмнявате в себе си! Елате и вие по-късно с брат си... Донесете ми своите композиции. Вашата съдба ни интересува. Клод е извънредно изтънчен ценител и би могъл да се застъпи пред господин Керданек. Не смятате ли, че така би било добре?

Мисли ли той! Спокойната самоувереност на тази жена проникваше в него като някаква нова жизнена сила. Той нямаше вече нито помисъл да се страхува от нея. Всичко у него изведнъж се насочи към нея и тя му се стори като някакво божество, пред което той би коленичил с удоволствие, за да го обожаваше със заслужено достойнство.

— Благодаря! О, благодаря ви, госпожо! — заяви съвсем тихо, но с такава пламенна благодарност, че тя потрепери от задоволство.

Безспорно флиртът започваше както трябва.

— Значи нашият договор за съюз е вече сключен, нали? И то тъкмо когато пристигаме вече вкъщи.

Наистина алеята извеждаше на прашното шосе, а тук, съвсем наблизо, беше и вратата на Пон Ген.

На прага стоеше Клод, който се беше върнал от Кемпиер и ги наблюдаваше как се връщат. Мариан, веднага след като той се върна, му обясни:

— Господжата отиде, за да търси яйца с господин Тигдал... Колко хубави бяха, само да ги види човек! Като някакви влюбени. Той ѝ носеше кошницата...

Като влюбени! Думата не действа приятно на Клод. Но все пак Тиг е само един гимназист... А сега вижда жена си, придружена не от Тиг, а от Гислен, от красивия Гислен! А той вече е солиден човек.

Те се приближаваха, разговаряйки като приятели, които се разбират много добре, така че дори не го бяха и забелязали. И ако и той не можеше да ги чуе, знаеше много добре, че тя говори с онази лекота и яснота, така както само тя умееше да говори — нещо, с което и него самия бе очаровала, когато се запознаха. Както той я слушаше, така сега я слушаше и младият човек. Всичко това нервираше Клод и нещо забушува в него. Това се почувствува в начина, по който ги посрещна:

— Що за каприз е това, Ариана, да ходиш да търсиш хранителни продукти за вкъщи — нещо, което не е твоя работа!

Тя го изгледа изненадано, като се намръщи незабелязано.

— Това е една толкова невинна прищявка, че аз ѝ се поддадох, без да му мисля, защото ти беше в Кемпиер. Можеш да поблагодариш на господин Дьо Керданек, че беше така любезен да ме изпрати, да не би някой вълк да изяде малката Червена шапчица...

На Клод се искаше по-скоро да изпрати Гислен по дяволите! Той обаче беше твърде добре възпитан, за да не издаде какви неприятни чувства го измъчват и съумя да намери любезни думи.

Все пак Гислен почувствува, че в изражението на Клод има нещо студено и че той не го посреща сега както някога, братски, а само като учтив непознат. Затова веднага се сбогува, като се затвори в своята студена учтивост. Ариана обаче не искаше да се разделят така студено и му поблагодари с няколко от своите прелестни усмивки.

— До скорошно виждане, господин Дьо Керданек. Не забравяйте, че очаквам Тиг, за да ми прави компания, а също така и вас, за да ми посвирите.

Той само се поклони в знак на признателност, но не отговори нищо. Веднага направи кръгом и си тръгна. Клод пристъпи няколко

крачки след него, за да го изпрати до външната врата. Той сам беше смутен от своето държане.

Ариана не го дочака да се върне, а веднага се отправи към къщи, за да се прибере. Пред нея като изневиделица се изправи Мариан и щом я забеляза, веднага извика:

— Ах, какво нещастие! Истинско нещастие!... Защо ви оставих да идете за тези проклети яйца! Госпожица Армел се разсърди страшно много! А също така и нашият Клод, още щом се върна от Кемпиер! Беше почервенял от горещината и прашен като някакъв воденичар. „Къде е госпожата?“ — веднага ме попита той. Аз му обясних. А знаете ли какво ми отговори, а аз си мислех, че той ще остане доволен: „Колко е глупаво това, глупаво, страшно глупаво!“

Ариана се заинтересува от начина, по който говореше Мариан, която беше твърде доволна от това, че бе получила яйца, и едновременно ядосана, защото всички ѝ се скараха, че беше оставила Ариана да иде за яйцата. Младата жена беше очарована от раздразнението на Клод, което миришеше на ревност, а тя нямаше нищо против ревността. Тъкмо обратното, за нея това беше само едно доказателство, че той я иска пламенно само за себе си. Това го издаваше много повече от всички негови декларации, над които винаги се издигаше мъжката гордост. И Ариана тихо, като че ли сама на себе си, каза:

— Добър ден, Клод, сега лично за мен. — Обърната към него, вмъкна ръката си под неговата. — Радвам се, че си се върнал.

— Обаче още по-приятно ти беше, когато си се разхождала с младите обожатели, малка кокетко.

Той искаше да държи такъв тон, като че ли се шегува безгрижно, но в гласа му можеше да се долови нещо гневно и иронично. Ариана поиска да измъкне ръката си от неговата. Той обаче я задържа.

— Не се сърди, мила — каза. — Аз с такова нетърпение те чаках, а теб те нямаше, ти се забави много! А когато се върна, погледът ти беше така весел, така сладко говореше, че аз просто почувствувах как всичко в главата ми се размъти!

— Кажки направо, че ревнуваш от онези момчета!

— Тиг е дете... Но не и Гислен! А ти, Ариана, си за мен такова безценно богатство, което аз никому, нито за момент, не бих отстъпил. Искам да си само моя!

— Тогава трябва и ти да си само мой! Аз ти казах колко много те искам!

Клод не отговори и пусна ръката да Ариана.

Пред вратата, със старинна сламена шапка на главата, се появи госпожица Армел и веднага извика:

— Дете мое, как кипнах, че сте отишли за тия глупави яйца, и то в тази горещина! Трябва много да сте се изморили?

— Не бих казал — заяви адмиралът, който, облегнат на бастуна си, влезе веднага след сестра си и погледна Ариана с блестящите си очи. — Мило мое дете, няма да питам дали ви е било приятно, защото това виждам в очите ви, в които се крие такава необикновена светлина!

— Наистина, татко, аз направих великолепна разходка. И така, трябва да призная, че съм очарована!

Това беше първият искрен вик на нейната младост. Клод, който я слушаше внимателно, потрепери.

VIII

Писмо на Клод до Доминик Стивън:

Пон Ген

„Вие сте ми истинска приятелка, скъпа Доминик. Знаех това от по-рано, но вие още веднъж ми го доказахте. Вместо да ми натяквате, че съм ви забравил, да се обидите колко немарлив съм бил, от което се срамувам, вие ми изпращате няколко най-приятелски реда, за да ме уверите, че моето държане никак не ви изненадва. Дори се радвате, че всичко се е стекло така, защото щастливите хора няма какво да пишат за себе си!

Други биха казали, че щастливите хора са необикновени егоисти. Истина е, че и аз познавам в известна степен тази истина, че те забравят миналото и бъдещето, живеят само в прелестното настояще.

Вие ще се посмеете над това ми признание. Но смейте се, аз ви казвам това като победоносен отговор на вашите опасения, що се отнася до моята «непредпазлива брачна авантюра», в която съм хлътнал, противно на здравия си разум — нещо, в което вие имате право. Ще ви призная дори, че съвсем не съм и подозирал доколко — като пропуснем моментите, изпълнени с любов, които овладяват мъжа напълно — става трудно да се живее заедно, без да се почувствува, че веригата, която свързва две човешки същества, може, макар и незабелязано, да убива.

В дадени моменти ми се струва, че ние представляваме две сили, които се проучват една друга. Защото Ариана умее също така добре да наблюдава, както и аз, а освен това тя е и извънредно проникателна, колкото

и да е незлоблива, така че трябва винаги да бъда необикновено предпазлив, ако искам да чувствам самообладанието на своите най-скрити чувства.

Впрочем, Доми, ние във всяко отношение сме съпрузи, на които може да се завиди. Аз съм твърде подходящ за съпруг на жена, каквато е тя. Това обаче не е само моя заслуга. Защото Ариана безспорно е най-сладкото същество, което съм срещал в своя път на мъж, който винаги е бил привличан от жените.

Аз съм се надвесил цял над нея, тя е жена в най-прелестния смисъл на тази дума, а освен това умее да се показва и като истинско, великолепно дете. Вие често сте ме обвинявали, че съм мъж, който страшно обича да се налага, да господарства. Каква лъжа! Онова, което тя пожелае, онова, което тя поиска, което тя реши, аз веднага го изпълнявам, веднага го правя... И трябва да призная, че в тези моменти нямам никакво друго желание, освен нейното! И в дадени мигове всичко това ме довежда до бяс, а в други изпитвам невероятно удоволствие...

Все пак често ме обхваща желание да се освободя, така че когато се възвърна към работата си, да се почувствувам по-самостоятелен, отколкото съм сега. Моята самостоятелност не би навредила с нищо на нашата любов. Няма естествено завинаги моят хоризонт да остане затворен от ръката на едно дете, което умее така прелестно да ме прегръща!

Вчера в това отношение аз се поддадох на първото изкушение. Получих съобщение, че искат да направя няколко незначителни изменения в пиесата, която ще се играе в театър «Капюсин». Не ми беше особено приятно, но все пак започнах да разглеждам отделните моменти от пиесата и сам не знам как, като по някакво чудо, почувствувах, че в мен е пламнала святата искрица и за пръв път, откакто Ариана е моя, аз забравих, макар и за момент, жена си, за да се посветя изцяло на собствената си фантазия, на която само моята мисъл може да придаде живот.

Когато завърших работата си, почувствувах някакво облекчение и свежест, която се появяваше в мен винаги, когато завършех някоя пиеса. Потеглих, за да се видя с младата си жена. Тя се люлееше в люлката и държеше някакво списание. Дори не помръдна. Повиках я:

— Ариана!

Тогава нейните очи се впиха в моите. Дали тя схвана, че в течение на няколко минути аз съм живял отделен от нея?... Дали върху лицето ми можеше да се прочете нещо ново?

Аз се надвесих над нея, а тя, без да направи и най-малко движение, за да ме прегърне, само попита:

— Къде беше цялата сутрин, Клод? Остави ме толкова дълго време сама!

Обясних ѝ причините, поради които останах в стаята си. Тя слушаше и погледът ѝ непрестанно ме изпитваше. След това ми каза:

— Как може да те очарова работата и как лесно можеш да ме забравиш!

Аз се възмутих искрено:

— Ариана, мила, та в това отношение не могат да се правят каквито и да било сравнения!

Тя беше престанала да ме гледа. Главата ѝ беше клюмнала в люлката над скръстените ѝ ръце. След малко каза тихо:

— Откъде да знам!

След кратко мълчание тя пак се обърна към мен, като завърши мисълта си:

— Клод, аз не мога да понеса ти да обичаш, да си повече привързан към работата си, отколкото към мен... Работата ти да те отнема от мен... Аз трябва да бъда първа в твоя живот, в твоята мисъл, в сърцето ти, Клод.

Доминик, ако бихте могли да чуете как в гласа ѝ задавено бушуваше страстта, вие щяхте да разберете защо толкова съм загрижен. Аз се питам по кой път сме се отправили ние. Спомням си вашите думи, че се хвърлям в една истинска «брачна авантюра»...

Преди да се разделя с вас, трябва да слеза от висините на психолога, откъдето наблюдавам действията, и да кажа, за да знаете всичко, че моята млада жена вся истински смут сред младите. Аз наблюдавам спокойно, дори с гордостта на собственик, който е сигурен в имота си... Само че този «мой имот» най-невинно, но видимо с голямо удоволствие вдишва страстта, която се шири наоколо и навсякъде, където се появи.

Баща ми я глези много. Тя пък мило посреща неговото внимание. Те просто са очаровани един от друг и аз съм доволен, че се разбират великолепно. Да знаете само как мило си говорят.

От страна на семейство Керданек, нашият добър гигант продължава да ѝ се възхищава и гледа на нея като на фина и крехка играчка. Стреми се по всички възможни начини да ѝ угоди и постоянно измисля разни излети по суша и по море... Трябва да знаете, че от тези негови усилия няма особено голяма нужда, защото тя самата умее да се забавлява, и още как!

И младият Тигдал, още гимназист, е загубил ума си. Струва ми се, че същото е и с неговия брат, красавеца Гислен, ако и да се държи студено и да заема като че ли положение на отбрана. Той е приблизително неин връстник, но тя, като всяка жена, гледа на него като на много по-млад от нея. И само музиката ги обединява, защото и двамата я обичат страстно.

Най-чудното обаче е как е спечелил нейните симпатии бъдещият богослов Франсис. Той е най-приятелски разположен по отношение на нея, а тя е възхитена от качествата му.

За сметка на това жените са доста студени към Ариана. Дори бих казал, че госпожа Дьо Керданек малко се ядосва. Вижда се, че тя не е доволна от възторга, който проявяват към Ариана мъжът ѝ, синовете ѝ и дори дъщерите ѝ: две малки деца, които Ариана също е успяла да омае.

Що се отнася до моята стара леля Армел, тя продължава да се плаши от тоалетите и начина на говорене на Ариана. Още малко и ще започне да се кръсти от изненада. Ариана във всяко отношение е необяснима за нея и все пак бих казал, че и тя някак се поддава на нейното очарование и леко отминава неща, които иначе страшно биха я възмутили. Наскоро, в момент на необикновено откровение към мен, тя ми каза:

— Никога не съм могла да си представя, че твоята жена ще бъде такава!

Доми, вече ме хваща срам, че ви занимавам толкова с нас, като забравям, че е неприлично да се говори за своето «аз». Не съм обаче така лицемерен, че да ви искам извинение. Моля ви и вие да постъпите така, когато ми отговорите. Завършвайки, трябва да ви призная още, че в Моргау вие сте очаровали Ариана. А накрая приятно ми е да ви кажа, че оставам завинаги ваш предан приятел.

Клод“

IX

Готова за излизане, Ариана чакаше съпруга си. Той говореше с някакъв журналист, който беше дошъл, за да му зададе няколко въпроса във връзка с неговата пиеса, чиято премиера, щеше да бъде след четири дни. В очакване на първото представление, Клод беше страшно изнервен. И за да си почине от всичко, той предложи на Ариана да направят разходка с автомобил до Версай. Версай за Клод винаги е бил привлекателен, особено в такава великолепна есен.

Клод се бавеше, а времето течеше... Още малко и вече ще бъде късно, така че разходката ще се провали. По това време, средата на октомври, рано се мръква.

Нетърпелива, тя се приближи до прозореца и повдигна малко пердето. Погледна към небето, по което се движеха леки, но доста мрачни облаци. Духаше влажен вятър.

Младата жена почувствува някаква неопределена тъга, изведнъж започна да съжалява за лятото — горещо и златисто, изпълнено с любовта на Клод, защото тогава той ѝ принадлежеше изцяло... А сега, в Париж, той беше зает с професията си, трябваше да се грижи за успеха си, да приема приятели, да разговаря с толкова скучни хора, да се посвети изцяло на работата си. По такъв начин неговият живот се поглъщаше от неща, които за нея бяха така далечни, а тя искаше да ѝ принадлежи всяко негово късче, толкова нейната любов жадуваше безкрайна радост и щастие.

Тя още нямаше опита на омъжена жена и влизайки при съпруга си, нетърпеливо напомни за проектираната разходка. Клод повтори:

— Във Версай?

След това чертите на лицето му се отпуснаха, усмивка грейна в очите му, които бяха впити в нея.

— Нещастното ми влюбено дете. Наистина си мислех, че ще мога да ти принадлежа няколко часа... Днес обаче нямам никаква възможност. Тъкмо идвах да ти съобщя това. Извини ме! И аз

съжалявам не по-малко от теб. Да отложим разходката за утре? Искаш ли?

Нещо студено прониза пак сърцето на Ариана. Тя обаче не се поддаде на желанието да настоява да излязат и се задоволи само да попита:

— Имаш работа?

— Имам. Трябва да напиша статия до шест часа. Не бях предвидил това, когато се уговорихме с теб да отидем във Версай. Поискаха ми неочаквано статията и настояват да я напиша веднага.

Той започна да търси писмото, с което му поръчваха статията. Тя обаче го спря:

— Не търси... Няма нужда... Вярвам ти.

И той съжалява, че не могат да отидат на разходка, това е безспорно, но не толкова много, както съжалява тя! Статията го беше погълнала изцяло... У нея се породил почти детинско недоволство. Прехапа устни, за да не изтърве няколко безполезни думи, които не ѝ се искаше да каже. В този момент силно мразеше ума на Клод и цялото негово творчество, заради което лесно я оставяше настрана.

Свила се, но стремейки се да говори спокойно, тя му каза:

— Добре, напиши си статията... Ще идем във Версай, когато ти поискаш...

Той я погледна. Личеше нетърпението, което проявяваше, че беше прекъснала работата му, която трябваше да свърши час по-скоро, но и отчаянието му, че ѝ беше причинил пак огорчение и мъка. Той чувствуваше много добре, че всичко това е твърде болезнено за нея.

С нежно движение Клод я улови за ръка и я привлече към себе си, вдишвайки аромата, който излъчваше. Целуна пръстите ѝ, потрепващи в ръцете му.

— Ти се сърдиш, мила... И все пак не бива да се сърдиш. Сама знаеш колко много ми се искаше да направим тази разходка. За съжаление обаче...

— За съжаление обаче, аз съм амбициозен писател...

— Амбициозен за тебе...

Тя вдигна рамене, измъкна ръцете си от неговите и го поправи с онзи тон на свършена искреност, който той вече добре познаваше:

— Не, Клод, ти си амбициозен заради себе си, за свое лично удоволствие. Ти беше такъв и преди да ме познаваш. И такъв би

останал, ако аз не бях се намесила в твоя живот, за да го усложня, като те лиша от известна част от независимостта ти. Нещата трябва да се назовават с истинските им имена... За нас двамата така е по-добре.

— Ариана, мило съкровище, ти говориш като някоя разумна стара дама и все пак звучи по детски, защото не си даваш сметка за нещата от живота, които нямат нищо общо с любовта, които нямат никаква връзка с нея. И все пак знаеш добре, че хората трябва да вършат нещо полезно.

Той стана и се опита да я прегърне с особена нежност. Тя трепереше от желание да склони главата си на неговите гърди, в които биеше сърцето, което не искаше да дели за нищо на света.

Клепачите ѝ за момент се свиха, за да прикрият сълзите, които не искаше той да види. И почти едновременно с това цялата се стегна, без да направи никакво движение към него, и му подхвърли почти неприятелски:

— Ти смяташ, че всичко онова, което драскаш, е полезно? На кого? Защо? Има толкова хора, които вършат същото. И кой има полза от това, че и ти се месиш? Впрочем, ако толкова много държиш да пишеш, нищо не ти пречи да станеш книжовник, когато остарееш.

— Благодаря ти за позволението! За щастие, има време, докато остарея!

Едновременно се нервира и го заболя.

— Да, за щастие. Пред нас е животът... Щом е така и докато сме още млади, бъди само мой.

И в гласа ѝ затрептя страст.

— Аз обаче мога да обожавам теб и да пиша! Едното не изключва другото — каза той с тон, с който се говори на любимо неразумно дете. — Има време за всичко, ти си умна и справедлива, за да можеш да разбереш това...

Тя направи неопределено движение с ръка. Изведнъж пак бе станала напълно спокойна. Каза с ирония:

— Да, разбирам... Разбирам, че ти си умният, аз съм само едно неразумно дете... Бъди уверен обаче, че и аз, колкото и да ти изглежда чудно, държа твърде много на своята свобода, скъпи Клод, за да не помисля да не зачитам твоята... Ето защо сега се махам и ще те оставя да си пишеш... Защото...

И нейният глас се промени и стана още по-тих:

— Защото ти вече наум ме изпращаш по дяволите, дето те задържам. Не ми казвай, че не е така.

Той поиска инстинктивно да отхвърли това твърдение.

— Знам много добре какво мислиш. Аз започвам да те опознавам, ти знаеш това...

Клод много добре го чувствуваше и не беше очарован от тази констатация. Тя обаче в този момент представляваше олицетворение на младостта.

Без да каже нито дума, той я привлече към себе си и я целуна страстно в устата. Тя не се защитава.

Той прошепна:

— Ти си моето безценно богатство, Ариана, не бива никога да го забравяш. Утре като влюбена двойка ще отидем във Версай. — След това се изправи и подражавайки на нейния ироничен тон, завърши: — А днес ще ме оставиш да бъда само и единствено писател.

Тя се върна в стаята си, малко успокоена, уверена, че любовта на Клод не е отслабнала. В душата си обаче все още съжаляваше, че не бяха отишли във Версай.

Предварително така много се беше радвала на този излет! А сега беше останала, както често се случваше, с чувството, че нещо е пропуснала и е самотна, както в детството си. В сърцето ѝ нещо се беше свило.

От друга страна, благодарение на своя начин на живот, тя умееше твърде бързо да се съвзема от подобни състояния.

Напоследък тя често беше мислила да се впусне в някое малко приключение, считайки, че би съумяла инстинктивно да се справи с него, без помощта на когото и да било. Съпругът ѝ почти се гордееше с това, че дава право на жена си да живее свободно, както живее той самият. А и баща ѝ я глезеше, подобно на Клод. Впрочем и него самия работата го поглъщаше твърде много, а също и личните му удоволствия. И сякаш нито единият, нито другият не бяха дори и помислили, че тя е съвсем млада жена, едва на седемнадесет години, без какъвто и да е опит.

Останала в стаята в свършена тишина и самота, тя бе обладана от почти детинско желание да почувствува приятелска топлина дори и от страна на човек, към когото иначе е равнодушна. И се опитваше да

си спомни дали по това време на годината, едва в началото на зимния сезон, има вече салони, в които приемите са започнали.

Откакто се бяха върнали, Клод я беше представил на онези среди, в които той искаше тя да се движи. Всички обаче, с които се беше запознала по такъв начин, ѝ бяха доста чужди. Сред мъжете тя имаше огромен успех и го съзнаваше. Естествено, жените я приемаха по-студено, с изключение на няколко добри и интелигентни вдовици.

Тя с удоволствие си спомни, че госпожа Салвиер, с която бяха заедно в Моргау, беше открила вече приемите си. И понеже у нея всичко беше организирано великолепно, знаеше с положителност, че ще има много посетители. И така тя има щастието да открие начин как да запълни времето си и да забрави, че Клод е започнал да я изоставя.

Окуражена от тази мисъл, тя се приготви веднага. Преди да тръгне, хвърли поглед в огледалото, за да види дали изглежда добре. Види в него млада фина дама, елегантна в своя костюм в тъмночервено — съвсем есенен цвят, който много подходеше на нейното замислено, но все пак свежо лице, прикрито под красивата шапка, която засенчваше очите ѝ.

Тя бе принудена да признае пред себе си, че е твърде красива, и макар да беше разстроена, това ѝ достави голямо удоволствие. Тъгата ѝ изчезна постепенно. Спусна се бързо по стълбите. На входната врата среща млад и висок господин, елегантен, но с болнав вид. Той беше приятел на Клод, който се движеше в обществото заедно със своята неврастения, която се дължеше на живота му на богат младеж без работа, засилена още повече от разклатеното му здраве.

Той веднага позна младата жена и очите му светнаха от такова задоволство, че Ариана остана изненадана. Тя съвсем беше забравила какво впечатление му беше направила още при първата им среща, скоро след тяхното пристигане в Париж. Тя не отдаде на това някакво особено значение, защото той — Шазей — ѝ правеше впечатление на треска, която се носи по вълните и всеки момент може да бъде счупена. Намираше, че е малко женствен. Едновременно обаче изпитваше към него нещо подобно на съжаление. Затова му се усмихна любезно и приятелски му протегна ръка:

— Клод ли искахте да видите или мен?

— О, госпожо, никога не бих се решил да ви отнемам времето и да ви преча. Не, исках само да видя, ако може, Клод.

— Е, тогава по-добре ще бъде да не се опитвате! Клод е така погълнат от работата си, че е затворил вратата и никого няма да приеме. Всички смъртни на света сега му пречат!... Чувствува необходимост да е сам.

Тя произнесе всичко тъй весело и почти шеговито, че върху тъжното лице на Пиер Шазей се появи едва доловима усмивка.

— Благодаря ви, че ми казахте, госпожо, че идвам в неудобен момент. Има дни, в които се чувствам отхвърлен от всички като отпадък, за който никъде няма място, и просто инстинктивно се отправям към онези, за които смятам, че могат да ми помогнат... Естествено, изобщо и не ми минава през ума какъв егоист съм.

— И днес за вас е такъв ден?

— За съжаление да, госпожо!

— Щом е тъй, може би аз по някакъв начин бих могла да поема ролята, която сте предопределили на Клод!... Какво ще кажете?

Той пак се усмихна. Може би никога в живота си не беше почувствувал някой да излъчва такава жажда за живот, каквато долови сега по лицето на Ариана.

— Струва ми се, че бихте могли да изиграете тази роля... Аз обаче не бих искал да обърквам вашите намерения. Вие тръгвате занаякче...

— Имате право. Аз изобщо не обичам някой да ми пречи и това винаги страшно ме озлобява. Ние обаче можем да се разходим — например можем да отидем на изложбата на пастели в Шарпантие.

Той остана страшно изненадан от това предложение и я изгледа учудено с поглед, в който можеше да се долови съмнение дали всичко, което тя казва, е сериозно. Обаче ѝ беше признателен, че тя проявява към него такова прелестно състрадание.

— Мога ли наистина, госпожо, да приема вашето предложение?

— Естествено... защо не? — отговори тя с известно нетърпение.

Стана ѝ криво, че той се колебае толкова дълго и вече беше започнала да съжالياва, че така неспontанно се беше отнесла към него. Той сякаш беше доловил това. Искрено ѝ благодари за вниманието, като ѝ призна каква радост, и то неочаквано, тя му беше доставила. Слушайки го, Ариана си мислеше, че бе имала възможност да го зарадва само защото Клод беше отказал и недооценил същата тази

радост. Сега ѝ беше едновременно приятно и смешно, че някой друг оценява онова, което Клод беше отхвърлил.

И наистина в лицето на Шазей тя откри съвършено друг човек от онзи, с когото се бе запознала. Наблюдаваше го изпод миглите си. Той беше се отдал на радостта си така, както само едно дете изживява това чувство.

Влязоха в кокетната зала, в която бяха изложени пастелите. Нямаше много посетители и всички говореха полугласно. Ариана, както винаги, разглеждаше само онова, което ѝ харесваше, и говореше с такова познаване на изкуството, че Пиер остана изненадан. И понеже беше сигурен, че има някой, който го разбира, стана разговорлив и за да ѝ бъде симпатичен, анализираше и правеше преценка на картините, пред които се спираше. Неврастенията му го беше напуснала и той поддържахше изтънчен и приятен разговор.

— Още ли сте тъжен? — попита тя.

— Как бих могъл да бъда тъжен? Вие ме дарихте с вашата доброта!

— Изглежда, наистина съм ви вляла желание за живот! В този момент имате същия самодоволен вид, какъвто има Клод, когато се затвори в стаята си между картините и книгите.

И без да иска, мисълта ѝ постоянно се връщаше към онзи, който отсъствуваше.

— Вие му натяквате малко, признайте, задето изпитва удоволствие от това? — попита той, без да мисли.

Веднага обаче съжали, че ѝ го каза, защото се изплаши да не е проявил прекалено любопитство.

Тя обаче отговори по такъв начин, че човек можеше да се съмнява сериозно ли говори или се шегува.

— На мен ми е неприятно, че отделя толкова много време на тия книги!... А той твърди, че това е необходимо, за да стане прочут!

— Вероятно така и ще стане! — отговори Шазей, който днес беше особено великодушен към Клод. — Той е много талантлив!

— Така е, така е! Той е извънредно интелигентен. Когато го слушам да говори с другите, страшно се гордея с неговия свободен и пъргав ум, с неговите мисли... Едновременно с това обаче аз съм егоистка и съжалявам, че неговото духовно надмощие го отдалечава от мен...

Шазей остана изненадан:

— Но, госпожо, как можете да кажете нещо толкова чудовищно? Как е възможно да се отдалечава от вас? Да, когато един мъж е принуден да се отдели от вас, както ще бъде с мен след малко...

Последната дума младият човек произнесе съвсем тихо.

Ариана се смееше весело.

— Безспорно! Ние обаче скоро пак ще се видим, понеже ми се струва, че моето присъствие ви действа добре... Можем дори да станем и добри приятели!

— Ах! Това не. Нито бих могъл, нито бих искал да бъда ваш приятел.

— Защо?

— Защото би трябвало да съм по-разумен, отколкото съм. Вие сте от онези жени, които предизвикват у мъжа повече желания, отколкото той сам би искал да има... И затова по-добре ще бъде да ви избягвам. Аз не бих могъл да искам от вас да ми възвърнете желанието да живея...

Тя не отговори нищо. Изпод миглите си гледаше с някакъв чудноват поглед... Същото това, което сега ѝ беше казал Шазей, един ден ѝ беше прошепнал и Гислен дьо Керданек.

В мисълта си Ариана пак се бе върнала към Клод, който беше напълно сигурен, че ще я запази — както нея, така и нейната любов... Може би има право... Но все пак той, който е психолог, не биваше да бъде така непредпазлив и да допусне младата му жена да е доволна, щом остане сама с някого...

Тя се замисли малко и каза:

— Ако сте изгубили желанието да живеете, трябва да си го възвърнете пак, и то сам! Това е най-разумното, което бихте могли да сторите... Не се оставяйте да ви завладява само лошото в живота, погледнете и всички прелести, които ни поднася. Аз ви уверявам, че това ще ви вдъхне сили!

Той я наблюдаваше. Изглеждаше като някакво олицетворение на веселието. И доста гордо каза:

— Прелести... Само вие, щастливата и млада жена, наистина имате възможност да ги изпитате!

За голяма негова изненада обаче тя кимна с глава и нейното засмяно лице изведнъж се преобрази в лице на замислена жена:

— Вие говорите, но не знаете нищо, господин Шазей. Аз съм млада и все пак съм имала вече доста черни моменти в живота си... Само че, за разлика от вас, аз нито за момент не съм допускала те да ме победят. Винаги съм съумявала да се изтръгна и сама да изтичам след слънцето, когато видя, че то се отдалечава. Постъпете и вие по същия начин, направете същото. Наложете волята си и се забавлявайте с различните картини, които животът всеки ден поднася пред вашия поглед само ако очите ви са отворени! По такъв начин вие ще започнете много по-малко да мислите за себе си и за неволите си... А след това...

— След това? — попита той, защото остана изненадан от това, че тя млъкна.

— След това не е възможно, ако се търси с воля и желание, да не попаднете на някого, когото ще обичате много, толкова много, че да забравите всичко друго.

Стори му се, че тя се подиграва. Пиер каза:

— Нещастieto е в това, че аз не мога да обичам толкова... когото и да е.

— А аз не съм ви казала когото и да е... Ще обикнете някого, който много ви харесва, необикновено много ви харесва...

Той ѝ отговори с тон, който не се поддава лесно на описание, едновременно дързък и изпълнен с почителност:

— Например вас, госпожо...

— Мен?... Не бъдете смешен! Откъде ви хрумна тази мисъл? Не, не мен... Каква полза бихте имали от това?... Аз вече съм завладяна земя!

— Така е... Позволено е обаче да се възхищаваме и на завладени земи и да завиждаме на завоевателя!

Ариана почувствува, че този човек храни необикновено голямо желание по отношение на нея и това съвсем не ѝ бе неприятно, макар че оставаше равнодушна. Тя впи погледа си в очите, които я гледаха страстно с ироничните си зеници.

— Аз си мислех, че вие смятате за по-разумно да ме избягвате.

— Струва ми се, че си изгубих ума.

— Може би това ще бъде особено полезно за вас! Вие вероятно сте страшно скромнен човек. От това животът става извънредно тъжен!

Тя веднага млъкна и ѝ се прииска да се изсмее гласно. Как? Скромнен човек, този Пиер Шазей? Изведнъж си спомни, че Клод ѝ беше разправял как този изтънчен младеж обича да се забавлява с леки жени из баровете... И веднага започна да му дава любезни съвети, като се отправи към вратата.

Той тръгна след нея мрачен, измъчван от страстното желание да я задържи.

При излизане от галерията обаче Ариана спря и му каза:

— Господин Дьо Шазей, прекарах с вас приятни минути и съм ви необикновено признателна за тях!

— О, госпожо! Аз трябва да ви благодаря, че бяхте... толкова добра! Ще си спомням винаги за тази среща с необикновена признателност.

Тя леко вдигна рамене. Тя — добра! Нейното желание беше да запълни свободното си време с нещо тогава, когато сама не знаеше какво да прави, за да докаже на Клод, че може и без него... Един миг на задоволена гордост. Никой, поне в този момент, не разчиташе на нея, освен този млад човек.

И доловила в гласа на Шазей тъга, веднага се засмя с топлота, като му каза весело:

— Понеже съм надарена със сила да укрепвам духа ви, господин Дьо Шазей, а вие не искате да ми бъдете приятел, идвайте при мене понякога поне като при лекар. Винаги, когато почувствувате нужда да се помирите с живота... Съгласен сте, нали? Приемате предложението ми?

Той за миг остана като поразен, после каза:

— Госпожо, нима можете да се съмнявате? Бъдете уверена, че единствено страхът да не ме сметнете за нахален ме спира да не се обръщам към вашето милосърдие!

Пиер се поклони дълбоко и целуна ръката, която тя му поднесе.

Излязоха един след друг. Тя обаче беше далеч. Бързаше с потайната радост да види Клод. Неговата статия сигурно вече е готова.

Х

В сърцето си Ариана със сигурност се надяваше, че Клод, след премиерата на пиесата си, пак ще стане съпруг, който е погълнат само от жена си, какъвто го виждаше в първите дни след сватбата им. Тогава той умееше да се отдава и да крепи любовта със същата радост, каквато и самата тя внасяше в любовта.

Премиерата беше блестяща, успехът бе пълен и Клод изведнъж се превърна в младия драматург, когото всички директори на театри канеха да напише пиеси за тях. Получи много предложения, изслуша всички, но се въздържа, решен да работи само тогава, когато му се иска, когато почувствува нужда и желание да пише. Даде много интервюта, но нищо из личния си живот не каза, нито сподели бъдещите си творчески проекти.

Беше спокоен и весел, но понякога се нервираше от статиите, които се пишеха за него. Към похвалите не беше така чувствителен, но към критиките — да, защото и сам преценяваше, че не е постигнал онова, което можеше, което замисляше...

Клод по характер беше затворен човек, който не излизаше лесно на показ и можеше да сподели намеренията и планове си само пред малцина. И затова той оставаше самотен.

В лицето на Ариана обаче Клод срещаше по-скоро някаква притаена неприязън, отколкото приятелско разбиране. Сякаш тя не можеше да схване, че неговата работа се нуждае от самота, от тишина, от онова затваряне в себе си, без което мисълта не можеше да зачене.

А истина е, от друга страна, че Ариана чувствуваше как желанието да работи все повече го обхваща и го отнема от нея. Струваше ѝ се, че вратата между тях често се затваря, вратата, която мачка и къса сърцето ѝ.

Може би Клод би успял да премахне това неприятно впечатление у нея, ако ѝ четеше пиесите си, ако ѝ разказваше за своите замисли, ако я посвещава в намеренията си. От чиста гордост обаче, понеже

чувствуваше как неприязнено тя се отнася към неговата работа, той се затвори в себе си.

Ариана страшно страдаше. Струваше ѝ се, че той я обича по-малко, защото в техния страстен съвместен живот нещо се беше изменило. Още от малка тя се беше приучила да бъде сама — нещо, което я караше да страда най-много от всичко, и затова любовта на Клод ѝ се беше сторила като някакво нечувано щастие, без което тя не можеше вече да живее.

И нейната жажда за тази любов така я измъчваше, че една сутрин тя се издаде, колкото и нейната гордост да я заставяше да мълчи.

Случайно поиска да узнае мнението на Клод, преди да отговори на някаква покана, която беше получила, и мислейки си за това, тя се отправи към неговия работен кабинет. Той пишеше и дори не вдигна глава, когато тя влезе. Наоколо му, из масата, беше пълно с изписани листове хартия, изпълнени с неговия ситен почерк.

Тя в първия момент поиска да се оттегли, за да не му попречи, уверена, че ще му бъде неприятно. Клод обаче почувствува, че някой влезе и попита малко нервно:

— Какво има? Не ви ли казах вече да не ме безпокоите, когато съм в работния си кабинет?

Той извърна глава и в същия миг видя, че това е Ариана, която се готвеше да излезе.

— Ах, това си била ти, мила. Какво има?

— Да. Искан да те помоля за съвет, преди да отговоря на поканата на семейство Марсо. Какво правиш?...

— Работя...

— Работиш... какво?

Тя се наведе над листовите с движение, като че ли искаше да ги вземе и прегледа. Той несъзнателно ги прикри с ръка, за да ги запази. Ариана забеляза това и отговори с ирония, в която се криеше и горчивина:

— Страхуваш се да не би да оскверня твоето съкровище? Бъди спокоен, няма да се докосна до него. Знам, че би се почувствувал смъртно обиден, ако не проявя почит към твоите листове... И аз им отдавам почит...

— Мразейки ги, признай, мила ревнивко!

— Да... защото те те отнемат от мен... Ти ги предпочиташ пред мен!

Той искаше да я разубеди. Ариана обаче настояваше, държеше на своето възмущение, което из основи я беше разтърсило и което се издаваше в гласа ѝ.

— Ти си разумен човек и би трябвало да зарежеш драмите и да ги пишеш по-късно...

— По-късно? — попита той изненадан.

— Да, когато вече няма да се обичаме.

Той я изгледа втренчено, остави веднага листовете си, забравил дори за тяхното съществуване, и се приближи до нея.

— Ти искрено вярваш, че ще дойде ден, когато ние няма вече да се обичаме?... Аз... аз не вярвам!

— И аз не вярвам... Опасявам се!

— Ариана! Що за глупаво предположение е това? Или е само неприятна шега?

— Съвсем не се шегувам. Аз само констатирам, че ние вече сме тръгнали всеки в своя посока, с все по-независими души... съвършено независими, и ме е страх, че постепенно един ден те могат да станат съвсем чужди една на друга.

Той вдигна рамене.

— Мило дете, ти говориш глупости.

— Аз ти казвам, Клод, онова, което е... Ти сам много добре знаеш, че е така! Преди малко, когато влязох, аз схванах това, макар ти да не каза нито дума. Само един твой поглед беше достатъчен! Когато влязох, твоята първа мисъл беше, че ти преча. Ти беше толкова далеч от мен!... Искаше ти се и аз да бъда също тъй далеч от теб!... Поне във от твоя кабинет!... Онова, което пишеш, те занимава несравнимо повече и по-страстно, а аз сега за теб не съм нищо друго, освен нежелана посетителка, прекалено любопитна и нахална!

— Тогава? Какво още? — попита той доста остро, от което страшно я заболя.

Тя веднага продължи с по-спокоен глас:

— Поне да пишеш някакви знаменити произведения, щом се криеш толкова от мен! Да пишеш драми, пораждащи у човека мисли, които да го завладяват, въпреки неговото мнение, против волята му, които да покоряват онези, които са дошли да гледат пиесата, да

обхванат сърцето, кръвта и мозъка им така, както са завладели онзи, който ги е написал! Комедията обаче, която ти си написал и ти носи слава, в действителност е като пияната на шампанско! Всичко е добре скалъпено, за да може да се разбере от всеки, пиеса, удобна за всички! Ти сам си достатъчно умен и проникателен, за да не можеш да видиш, че това, което ти казвам, е самата истина. Твоята комедия е прелестна... но това е произведение, което няма стойност.

С движение на ръката си, което не можа да удържи, Клод разхвърли на масата всички написани листове. Дълбоко в себе си той се чувствуваше страшно обиден, но както тя точно беше казала, Клод наистина беше твърде разумен човек, а едновременно и проникателен, за да осъзнае справедливостта в нейната безмилостна оценка.

— Защо ми казваш всичките тези неприятни неща... които впрочем са верни? Дали за да ме обезкуражиш, за да ме накараш да почувствувам отвращение от работата, от професията, която обичам?

— Да те обезкуража?... Ти никога няма да се обезкуражиш! Ти си писател, ти си драматург до мозъка на костите си! О, не! Аз съвсем нямам намерение да върша онова, което ти ми приписваш... Аз просто казвам какво мисля и чувствам...

— Какво?

— Заради драмите, които си написал досега, не си заслужава да жертваме нашата любов!

От нейните думи той потрепери и тя почувствува, че всичко в него се напрегна. Ариана обаче не искаше да го слуша. Продължи и в нейния глас нотките на възмущение изведнъж преминаха в молба:

— Клод, скъпи Клод, чуй ме... Дай ми, щом ме обичаш, една година от живота си, първата година на нашия брак... Една година, докато сме още млади! Една година нека бъдем посветени един на друг, да няма между нас нито амбиции, нито пиеси, нито хора, нито дори грижи от какъвто и да било характер. Всички те ще бъдат врагове на нашата близост. Дай ми една година... Това е необходимо, за да се опознаят две същества, които са от два съвсем различни свята! Необходимо е, за да се претопят и да изчезнат в името на общото им щастие различните им характери и желания, които все още ги разделят! Дай ми само една година, Клод... А след това, кълна се, ще ти върна свободата, пълната свобода! И тогава ще можеш да пишеш

драми и комедии колкото си искаш! Няма да те откъсвам повече от професията, която обичаш!... Искаш ли, Клод?

Той я остави да говори, изненадан от нейните молби, едновременно любопитен и сърдит. Ариана изглеждаше съвсем спокойна, но той много добре виждаше, че всичко в нея трепери, защото и ръката, с която се беше облегла на масата, едва доловимо трепереше.

— Дали искам? Мило дете, ти искаш онова, което е невъзможно! Много добре разбираш, че това е невъзможно за мен, че няма оправдание.

— Има, има... В името на нашата любов! — прекъсна го тя страстно.

— Тук не става дума за нашата любов! Няма основания да прекъсвам кариерата си, току-що започнала, и то доброволно. И ти самата не трябва, по съвест, да искаш подобно нещо от мен!

Ариана безпомощно вдигна рамене.

— Аз нямам съвест!... Никога, за щастие или не на самата мен — не знам и аз, никога не съм живяла с предразсъдъци, нито пък с никакви морални задължения. Обичам всичко онова, което ме привлича, и не мога да търпя онова, което ми създава страдания. Моята съвест? Това е моето удоволствие, моите радости, моите желания... Нищо друго!

Този път Клод изглеждаше почти изплашен от чудноватата искреност в нейния глас. Онова, което сега му казваше, той знаеше много добре, че е тъкмо така и му се струваше, че чува напора на бурята, която беснееше в нея.

И той отговори отсечено:

— Добре! Аз не мога да разчитам на твоята съвест. Обръщам се тогава към твоя разум, към твоята интелигентност! Ти говориш за бъдещето. Нима не можеш да разбереш, мое малко и неопитно дете, че ако аз те бях послушал и се бях отдал няколко месеца само да те обожавам, други ще заемат мястото, което глупаво бих им отстъпил! И у мен не би се появило дори вече желание да им го отнемам! Защото ако покрай теб у мен се зароди желанието само за луда любов, когато аз бих се отдал само на тази любов, ако положа пред нейния жертвеник всичките си амбиции...

— Те скоро щяха да оживеят — прошепна тя със стиснати зъби.
— Амбицията е в кръвта ти и скоро аз няма да съм ти достатъчна, знам го много добре.

Той като че ли не беше я чул.

— Тогава...

— Какво тогава? Продължи мисълта си.

— Тогава с мен ще бъде свършено като човек, свършено завинаги... и ти няма да имаш възможност да говориш с мен пак по този въпрос. Животът ми ще е провален...

Ариана произнесе съвсем тихо с устни, които трепваха:

— Твоят живот ще бъде провален... само защото в течение на една година си престанал да пишеш?... А през това лято, в Тирол, ти не работи, а все пак не гледаше на себе си като на човек, който се е провалил, с когото е свършено! И тогава нищо не показваше, че ти ще ме захвърлиш настрана, та да не препречвам пътя ти...

— Това лято беше един прелестен застой, който неминуемо има своя край... Трябваше пак да се тръгна по пътя, който бях избрал — отговори той, като се мъчеше да смекчи тона си.

В гласа му обаче се криеше такава твърдост, че Ариана почувствува, сякаш някой просто ѝ нанася удари. Почувствува, че нейната любов е безсилна пред волята на мъжа, който е сигурен, че говори истината. И тя веднага се разкая горчиво, задето беше издала молбата си, защото обикновено гордостта не ѝ позволяваше да се моли на никого, да се моли за каквото и да било.

Сега вече всичко е свършено... както и оня прелестен застой. Тя никога вече няма да се принизи дотолкова, че да моли за любовта на Клод.

Може би мислите се бяха изписали на лицето ѝ, защото Клод се приближи до нея и нежно започна да я моли:

— Кажи ми, Ариана, че ме разбираш, че виждаш — ние трябва да крачим обаче един до друг по пътя, а не като пленници на нашия съвместен живот.

— Да, разбирам. Ние не се обичаме по един и същи начин. Ти можеше да бъдеш щастлив и без мен, да намираш... дори да изпитваш по-големи удоволствия без мен във всичко онова, което те интересува, което те привлича, което е красиво. Искаш да си спомняш за мен само през времето, когато почиваш! Аз да бъда за теб нещо като отмора за

душата ти! И след това пак да започнеш своята работа, своето писане, своя живот на човек от друг свят. Тогава аз не съм ти нужна.

Той я прекъсна рязко:

— Ариана, говориш невъзможни и неверни неща!

Тя заклати глава и продължи да говори с онзи убедителен тон, който придаваше на думите ѝ особена сила:

— Аз казвам само истината! Поне за мен това е истината... Предчувствувах всичко това, още когато се запознахме в Моргау... Спомняш ли си все още онзи ден, когато ти ме заведе на пустия бряг, за да гледаме „посивялото море“?

— Да, спомням си — отговори той.

— Е, виждаш ли, в онзи ден, когато се връщахме по здрач и разговаряхме, аз ти казах, спомням си много добре това, че за всяка жена ще бъде страшно неразумно да се омъжи за теб... Защото вие, интелектуалците, трябва да сте страшни като мъже, когато сте влюбени в професията си, за която, без да се колебаете, жертвате всичко — като се започне от незлобливата съпруга, която е жертвала за вас всичко, която е поверила във вашите ръце целия си живот!...

— Какво можеше да знаеш ти тогава?

— Аз наблюдавах живота на баща си в течение на онези няколко месеца, когато той беше принуден да „ме търпи“ край себе си! И затова аз се колебаех толкова много да кажа „съгласна съм“, когато ти искаше от мен... Страшно много се опасявах да не би да страдам заради теб! Твоята любов обаче се наложи, беше по-силна. Ти ме спечели... А сега забравяш онова, което ти напомних още по време на първите ни разговори. Аз не мога да се задоволя само с една част от мъжа, на когото съм се отдала с тялото и душата си, не съм от онези жени, които дават, а не искат нищо насреща!

— Значи ти смяташ, че нещата между нас стоят така?

Клод сложи ръце върху раменете на Ариана. Тя беше седнала върху облегалото на дивана. Той потърси погледа ѝ. Главата ѝ обаче беше наведена и тя не я вдигаше. В пръстите си въртеше венчалния си пръстен, който беше свалила.

Мълчаха известно време. Той се върна на въпроса си:

— Ти нищо не ми отговаряш, Ариана? Защо — значи смяташ, повтарям въпроса, който ти зададох, че нещата между нас са поставени така?...

Тя се извърна и пръстенът от ръката ѝ се отърколи на килима. Клод се наведе и отново го сложи на пръста ѝ. Ариана като че ли нищо не беше забелязала.

— Не, не смятам. Още не смятам! В мен обаче постепенно се вселява страхът, че ще стане така, а това би ни разделило. За да бъда изцяло твоя, Клод, за да можеш ти да ме запазиш напълно за себе си, необходимо е да ме обичаш повече от всичко, над всичко! Но това да не бъде насила... За твоя собствена радост! За мен би било просто ужас да чувствам, че си мой пленник, който търпи окови! В това отношение поне сме единомислени!

Ариана млъкна за малко, защото сърцето ѝ биеше необикновено бързо и силно. Веднага обаче след това завърши:

— И ти, и аз еднакво желаем и чувстваме необходимост от самостоятелност... И ние си даваме един на друг пълна свобода, нали, скъпи съпрузе?... Ще се примирим един с друг такива, каквито сме.

В гласа ѝ прозираше нещо, което не позволяваше на Клод да вярва, че тя говори искрено. Проявата ѝ на разум се беше появила толкова неочаквано. Той я хвана за ръката, на която блестеше венчалният пръстен — външният белег на оковите, които те не искаха да чувстват — и започна да говори със страст, макар и тихо:

— Обичам те... обичам те... Обичам те, мила, единствена, незаменима! Как можеш да се усъмниш в това?

Ариана потрепери. По лицето ѝ обаче веднага се появи усмивка на съмнение.

— Ти ме обичаш смесено, с примеси, с толкова неща едновременно!

— Ариана, ти не трябва да ми се сърдиш, че не съм в състояние да оставя мозъка си напразно да се измъчва и безполезно да си играе с мислите и идеите! За мен безделието би било мъка!... Професията ме интересува необикновено много!

По устните на Ариана пак заигра усмивка:

— На двама господари не може да се служи едновременно... Това ни казва книгата на истината. Ти принадлежиш изцяло на професията си и ме обичаш само през и чрез онази среда, в която тази твоя професия те принуждава да живееш. А в живота си аз имам само теб... Ти ме повика и стана за мен Вселена! За мен няма вече нито радости, нито развлечения, нито удоволствия без теб, Клод... Аз имам

нужда от твоето присъствие също така, както имам нужда от въздух. За мен нищо друго не съществува, освен опиянението, пиянството да чувствам твоята любов!... Жадувам само за това — да бъдем заедно, да бъдем „едно“.

— Та ние всъщност сме едно — прекъсна я той, възбуден от страстта, която почувствува в нея.

— О, не, не! Ние не сме това... И за всичко са виновни собствените ни характери, които не си приличат, а дори са и различни, твърде различни! Ние сами си подготвяме, аз го предчувствам, два отделни пътя, които ще се разделят и пак ще се кръстосват — според условията. А аз мечтаех да изчезна цяла в теб, да бъдем заедно навсякъде, да не се отделям от теб нито за момент! А от това вероятно понякога би ти ставало страшно скучно! — добави тя иронично. — Успокой се, започвам да виждам, че съм мечтала за невъзможното и че човек трябва да стане разумен, много разумен... Ще се помъча да се излекувам колкото се може по-бързо и ей богу — ще успея.

— Да се излекуваш, да не ме обичаш? — попита той, надвесен над нея.

— Не, но да се излекувам така, че да не те обичам по свой начин, който няма никаква стойност. Но...

И тя изведнъж скочи, като се изтръгна от милувките на Клод.

— Но заради мен ти изгуби цялата си сутрин, скъпи. Извинявам се, макар да вярвам, че е по-добре човек искрено да се обясни... Удаде ми се случай да го направя... Сега веднага ще отида да напиша писмата си. Работи, за да станеш прочут, драги ми Клод...

— А какво ще стане с теб в това време? Жена, която има доверие в любовта на съпруга си, макар той да пише драми?

В нейните мрачни зеници проблесна някакво чудновато пламъче. Отговорът ѝ подчертаваше това пламъче:

— Какво ще правя, какво ще стане с мен? Не знам...

И преди той да може да я задържи, тя избяга от стаята.

XI

Нито тя, нито той се върнаха повече към този разговор. Като че ли в това отношение помежду им бе постигнато някакво тайно споразумение. Не ставаше вече дума за литературните занимания на Клод. Ариана го остави да работи напълно свободно. Внимаваше да не поиска от него да ѝ отдели дори минутка, освен онова време, което той сам отделяше за нея. Не влизаше в неговия кабинет, когато знаеше, че работи, и не проявяваше никаква ревност от това, че принуден от характера на работата си, той непрестанно се срещаше с толкова прелъстителни жени. Сякаш беше схванала, че независимостта е необходима на Клод като насъщен хляб.

Той не чу вече никога от нея някое от онези нейни желания, които биха могли да се нарекат сантиментални капризи на разглезено дете. Може би тя знаеше предварително, че желанията ѝ в това отношение няма да бъдат изпълнени. Ариана се беше убедила, че професията на Клод не му пречи да се отнася към нея като влюбен съпруг, който покрай това дава и на жена си правата, които иска да запази за себе си: да прави каквото пожелае.

Тази нова форма на тяхната любов беше такава, че задоволяваше Клод. Тя му предоставяше пълна свобода да работи и все пак топлотата между тях беше запазена. И Клод наистина би бил очарован, ако скоро след това не беше забелязал, че от известно време между него и Ариана се беше появил някакъв воал и че за него сега беше твърде мъчно да чете нейните мисли и чувства.

Изглежда, тя беше доволна, че съумява да намери начин, за да се забавлява, появяваше се все по-често в обществото и като че ли това ѝ беше необходимо. Никой обаче не се усъмни и най-малко Клод, че по такъв начин тя иска да прикрие собствената си болка, че още в първите месеци на техния съвместен живот беше принудена да остане сама.

Един декемврийски ден, връщайки се от гости, тя се беше спряла на Бурбонския кей, за да разгледа някакви стари книги, великолепно

подвързани в кожа по старинен маниер. Остана изненадана, че един от минувачите я поздрави. Погледна го и извика:

— Гислен дьо Керданек! Как сте попаднали в Париж? И да не се обадите досега? Това не е хубаво от ваша страна! Не знам дали трябва да се поздравя с вас като със стар приятел, който ни забравя?

— Ах, госпожо! Не заслужавам обвиненията, че съм ви забравил... Уверявам ви, че не е минал и един ден, без да мисля за вас!

— Тогава?

Младият човек все още се държеше като горд горски бог. Само че този път младият бог беше облечен елегантно, а не провинциално, както някога. И тази елегантност просто го беше променила.

Ариана прецени, че така той е наистина твърде красив и извънредно шик! И той, Гислен дьо Керданек, я беше посетил в Пон Ген през онова незабравимо лято, което тя прекара там с Клод, с онзи Клод, който тогава принадлежеше само на нея...

Тя толкова искрено се обърна към него, че младият човек потрепери в дълбините на душата си.

— Ах! Как се радвам, че пак ви виждам! Отдавна ли сте в Париж?

— Едва от няколко седмици...

— Няколко седмици! Та това е страшно много! Какво толкова сте правили, та не ви е останало време да се обадите?

Той ѝ отговори кратко:

— Настанях се.

— Къде?

— Близко до Люксембургската градина. Един приятел ми отстъпи малка квартира. Откакто съм в Париж, се мъча да свикна с него... Чувствам осезателно отсъствието на Трефри!

— Това можеше да ви послужи за още едно основание да дойдете у нас, които познаваме добре и които обичаме Бретан, да поговорим...

Той я изгледа с признателност, но не се решаваше да ѝ поблагодари за проявената симпатия.

— Не исках да ви досаждам. Тук се чувствам провинциалист! Особено когато съм с жени!

Ариана весело го прекъсна:

— Близко до Сорбоната нито мъжете, нито жените са такива, че да ви смущават с елегантността си. Впрочем — кой знае! Кажете ми защо ме гледате така, сякаш не ме познавате?

По лицето на Гислен се изписа леко смущение и той, без да иска, призна:

— Наистина днес вие ми изглеждате съвсем различна... И все пак... Същото лице, което видях за първи път в онази светла утрин преди черквата. Днес в Париж вие ме смущавате много, несравнимо повече, отколкото в Пон Ген. Когато и там аз не се решавах да се приближа до вас...

Той беше напълно искрен. Там, в Бретан, в онзи ден, когато тя крачеше до него през тясната камениста пътека от Коац Кери, му правеше впечатление на палаво момиче... Днес, с дълго кожено манто и елегантна шапка, тя създаваше впечатление на истинска жена, опасно прелъстителна. Една от онези жени, които са в състояние да подлудят от желание всеки млад мъж, който и без това е неопитен.

Гислен напрегна волята си, за да не се поддаде на опасното влияние, което тази жена оказваше върху него. И все пак, когато тя продължи пътя си, той я придружи така, както по онази тясна камениста бретонска пътека, обрасла в храсти и цветя. Тя отговаряше весело на неговите думи:

— Значи така, вие мислите, че аз много ви смущавам... Каква глупост! Елате ни на гости, елате по-скоро, за да се уверите, че съм все същата Ариана от Пон Ген, Мари-Андре, както упорито ме наричаше, когато се обръщаше към мен, леля Армел, когато изпадаше в лошо настроение. И така, ще дойдете ли?

— Разумно би било да кажа „не“. Аз обаче все още не съм успял да стана такъв...

— Надявам се, че никога няма да станете такъв! Когато аз кажа „да“, искам това да бъде действителният отговор.

Тя отново приличаше на засмяно дете, така както и в Пон Ген, а не на елегантна дама, която смущава мъжете, и това искрено зарадва Гислен.

— Предварително ви предупреждавам, че ще ни намерите, сякаш сме на лагер. Понеже нямаме удобно жилище, ние се задоволихме с ергенската квартира на Клод. Чакаме един приятел на бащата на Клод да замине за провинцията и да ни отстъпи жилището си, но той бави

заминаването си. Не мислете, че желая смъртта на този добър човечец, но вече е време да ни отстъпи мястото си! А сега ми кажете как живеете в Париж и дали се занимавате достатъчно с музика.

Лицето на Гислен светна:

— Нямам още пиано... Все пак пиша ноти, защото душата ми е изпълнена с мелодии.

— Пиано? Та ние имаме у нас... Благодарете на случая, който ви среща с мен, макар да не искахте! Донесете ми вашите композиции! Ще ги разгледаме заедно. И тогава най-хубавите от тях ще занесем на баща ми, за да ги чуе, както ви обещах още през лятото. Той ще каже мнението си. Харесва ли ви моето предложение?

— Ах, госпожо, как може да ме питате?

От лицето му беше изчезнал онзи тъжен израз, който беше характерен за него, откакто беше дошъл в Париж, където водеше самотен живот.

— И така, господин Дьо Керданек, знаете ли какво? Елате утре да прием чай и да се отдадем на музиката. Ще посвирим заедно, спокойно и мирно, както в Пон Ген... Съгласен ли сте?

Младият човек изпитваше такава радост, че се изплаши сам от себе си и без да иска, беше готов пак да се отдръпне и предпази от нея.

— Аз никога не пия чай, госпожо.

— Това означава, че още не сте станали истински парижанин. Елате тогава в шест часа, ако ви е приятно.

— Не, ще дойда да ви се люблювам, докато пиете чай със сладки.

— Както другите ходят в зоологическата градина, за да гледат как се хранят зверовете — подхвърли му тя закачливо.

Гислен толкова се смути от думите ѝ, че Ариана се засмя сладко.

— Отегчавам ви, нали? И така, довиждане до утре! Не се плашете да влезете в клетката на лъвицата. Вие знаете, че музиката още в най-древни времена е била в състояние да укроти и най-страшните зверове!

Тя чу как той каза тихо:

— Ако музиката би била достатъчна, аз никога не бих се плашил...

— Нима вие не сте храбър, господин Дьо Керданек?

Ариана го наблюдаваше крадешком и видя как дълбоко блестят сините му очи.

— Кажете по-добре, че не съм предпазлив! Тази добродетел ми липсва.

— Оставете на мира добродетелите! Мислете само за своите композиции! Довиждане, аз трябва да тръгвам. Имам да правя още две посещения, а и довечера ще вечеряме в града.

Едва сега младият човек разбра, че дори не беше си спомнил за своя приятел от детинство. Пред нея той забравяше всички други.

XII

Ариана тръгна веднага. В момента обаче, когато пресече улицата, тя се обърна. Гислен стоеше все още неподвижен на мястото, където го беше оставила. Наблюдаваше я как се отдалечава.

Вълна от задоволство я изпълни и тя почувствува как сърцето ѝ заби по-силно. Ариана махна с ръка, съзнаваше много добре, че в този момент изпълва мисълта му, че се беше вмъкнала в сърцето му, че е обхванала цялото негово същество. И това ѝ беше много приятно, нищо повече. По отношение на него тя нямаше никакви особени желания.

Не кокетираше с Гислен, нито пък проявяваше лукавство. Ариана просто беше доволна от неочакваната среща, която така добре ѝ подействува... Не искаше да си отговаря защо бе изпитала такова задоволство. По време на останалите визити тя сияеше. На мъжете размътваше главите, а жените злословеха по неин адрес. Една по-стара дама се обади:

— Тази млада женичка е истинско чудо! Богатство за съпруга си.

Старата дама се лъжеше. В този момент, когато Ариана сияеше от радост и щастие, Клод не беше причината за това.

Беше необикновено весела и всичко я забавляваше разговорите, шегите, кокетството, младата жена посрещаше всичко с възторг.

Ариана съвсем беше забравила, че за същия следобед беше обещала на Шазей, че ще го приеме. Той я почака и след това си отиде.

Когато се върна вкъщи, Клод беше облечен вече за излизане. Седеше в креслото си и четеше вечерните вестници.

— Вие, мила, днес се връщате доста късно! Аз много бързах, за да бъда колкото се може по-рано готов, за да можем да останем за малко сами, преди вие да се облечете и да излезем.

Той беше станал и сръчно разкопча мантията ѝ, свали шапката и я притисна към себе си.

Ариана разсеяно го остави да върши каквото си иска, в течение на няколко секунди остана дори прилепена към него, подобно на

разглежено дете, ѝ след това каза:

— Исках да се отърва от няколко визити, които трябваше да направя. А освен това се срещнах и с... Отгатни!

— С кого, мила?

— Опитай се да отгатнеш!

Клод вдигна рамене и започна да милва пръстите ѝ.

— Съжалявам, но винаги съм бил неспособен да реша и най-леката гатанка! Съжали се над глупостта ми и ми кажи.

— Срещнах се преди малко с Гислен дьо Керданек!

Равнодушието на Клод изведнъж се изпари.

— Как? Гислен в Париж? И ние още не сме се видели?

— Нали не е хубаво от негова страна? Аз веднага му казах това и го принудих да ми обещае, че утре ще дойде на чай у нас. Ще посвири с мен, както в Пон Ген, и ще ми покаже новите си композиции.

— Няма какво да се говори, младият Гислен е същински дивак!

Ариана го поправи убедително:

— Във всеки случай красив дивак! И знаеш ли, не е облечен както по-рано, провинциално... Сега е станал много елегантен господин. Повече от всякога прилича на парижанин и наистина ми харесва видът му.

— О, госпожо, моля ви, не казвайте, че този хлапак е извънредно красив — поне от съжаление към собствения си съпруг!

— Моят съпруг е мъдрецът, който отдалеч, от много далеч следи действията на младата си съпруга. И има право, че не се безпокои.

Ариана се бе изразила чудновато. Клод веднага го долови.

— Какво се крие зад това, което сега каза? Какво натяквате вие, госпожо, на съпруга си? Какво искате да кажете?

Тя поклати глава и безгрижно започна да тупа с крак по пода.

— Какво искам да кажа? Точно това, което искам да кажа!... Доволна съм, че се срещнах с Гислен дьо Керданек, защото той възкреси в мен онова незабравимо време, когато се чувствах щастлива в Бретан.

— А сега, в Париж, вече не си щастлива? — попита той.

— Ах! Как не, скъпи Клод? Слушай, драги, нека бъдем умни и да не правим сравнения.

— Защо?

— Нима и сега не си в състояние да отгатнеш? Не се касае за някаква гатанка. Спомни си само и нищо повече. В Пон Ген ние живеехме един за друг като същински любовници, като Клод и Ариана.

— А в Париж?

— В Париж ние не сме друго, освен една млада съпружеска двойка, която има голям успех в обществото, която навсякъде е посрещана със задоволство, на която всички врати са отворени. Това са господин и госпожа Симор... „Познавате ли тези млади хора? Това е Клод Симор, драматургът, който стана известен за една вечер, а това е неговата съпруга, дъщеря на Мисини.“ И така нататък, и така нататък!

И тя започна пак да тупа с крак по килима, не остави Клод да ѝ отговори и продължи:

— С Гислен аз ще мога да стана пак Ариана от Пон Ген. Той, уверена съм, ще върши всичко, което аз пожелаю. Обожава музиката като мен и аз виждам, че с него ще ми бъде приятно... В негово лице ще имам също така придружител за своите разходки, защото той не познава Париж, също както и аз. По този начин заедно ще тръгнем да го изучаваме... Вероятно ще бъде много по-приятно, отколкото сама да проучвам този безкраен град.

— Но струва ми се, госпожо, че и аз съм тук, за да ви правя компания.

— Ти? Ти си страшно зает, за да можем да скитаме заедно из парижките улици. Ти би се пукнал от нетърпение и би броил непрестанно минутите, които губиш с мен... А Гислен, напротив, би останал очарован, ако го взема за спътник. Въпреки че се страхува да не се влюби в мен!

Клод малко се понамръщи.

— А ако тези ваши разговори, ако тези ваши срещи и тази ваша музика насаме не ми се харесват, ако случайно аз не искам да се срещаш така често с този красавец?

— Защо да не ти бъде приятно моето невинно развлечение? — попита го безгрижно тя. В израза ѝ обаче веднага затрептя нещо ядовито: — Ти навярно не ме ревнуваш от красавеца, както го наричаш. Във възрастта, в която се намира той, не представлява интерес нито за теб, нито за мен! Впрочем ние сме се споразумели с теб всеки да прекарва времето си, както му се харесва... Нима аз те питам как прекарваш времето си, нима се мръщя на твоите книжа,

нима са ми неприятни твоите литературни приятели, журналистите? Разпитвам ли те аз за красивите жени, с които се виждаш непрестанно в театъра? Нима не сме една щастлива брачна двойка?

— Ти смяташ, че ние сме такива?

— Защо не, за бога? Нима ти не си на същото мнение?

— Има моменти, в които се съмнявам в това — отговори тихо той. — Понякога се питам дали в твоето необикновено сърце, Ариана, има толкова любов, колкото в моето, мила...

Ариана потрепери. Клод не беше щедър на подобни думи и излияния. При неговата топла целувка за миг затвори очи, отдавайки му се цяла.

Не искаше обаче той да разбере колко ѝ е необходима неговата любов и защо става друга. Помежду им беше литературната кариера на Клод, на която той държеше почти толкова, колкото и на нея, ако не и повече.

Затова Ариана не искаше да се издаде, да му покаже как ѝ въздействува тази негова нежност. Гордостта ѝ сега излезе по-силна от нея и тя се изви в ръцете му. Обърна към него иронично лице и му каза:

— Боже мой, Клод, защо тази вечер си така сантиментален! Вероятно аз те обичам толкова, колкото и ти мен, макар и не по същия начин... А сега остави ме да отида и да се облека...

— Нима е толкова късно?

— Естествено... Ще закъснеем за вечерята и ще кажат за нас, че сме млада и неучтивa съпружеска двойка!... И аз няма да бъда виновна за това!

XIII

Както се бяха уговорили, Гислен дойде на другия ден. И то така точно, че дори не завари Ариана вкъщи. Нямаше го и Клод. Посетителят беше въведен в малкия салон, приятно мебелиран. Пианото беше оставено отворено. На пулта имаше ноти.

Гислен спря, чувствайки се малко смутен в тази стая, където всеки предмет му напомняше за Ариана. За нея и естествено за Клод, защото това беше „тяхно“ жилище. Приблужи се до пианото и тъкмо щеше да започне да свири, чу глас, от който потрепери:

— Ах! Господин музикант, залових ви в момент на непозволено любопитство!

Младият човек беше страшно смутен и се опита да каже няколко думи за извинение, но само мълвеше нещо неясно, което я караше да се смее от сърце.

— Много съм лоша, нали? Веднага се нахвърлих върху вас. Успокойте се, сега вече ще бъда добра, защото музиката е в състояние да укроти всяко зверче! Да сваля само шапката си и ще съм на ваше разположение.

Ариана позвъни. На камериерката, която влезе, даде шапката си и едновременно с това извади пудриерата си от чантичката.

— Не бих искала носът ми да е червен! От студа лицето ми пламна! — обясняваше му тя, докато се пудреше. — След като се огледа внимателно в огледалото, тя се обърна и самодоволно каза: — А сега на работа, господин Дьо Керданек! Ако искате, ако имате желание, аз ще ви изпея няколко партии от нотите, които вие намерихте на пианото и които току-що искахте да разгледате. Това е една комична опера, на която Клод преработи либретото. Премиерата ще се състои в понеделник.

— Хубава ли е? — попита Гислен.

— Твърде интересна! Модернистична музика, която може би малко смуцава, но пък е пълна с оригинални идеи. Моят баща е луд по модернизма... Изгледите в борбата обаче са неизвестни, неопределени

и не се знае на чия страна ще е победата... Във всеки случай това ще бъде извънредно интересна вечер.

Гислен се засмя на обяснението на Ариана. Струваше му се, че това е ехо от вълненията, които сякаш непрестанно бушуваха в душата на младата жена.

— Колко ли незначителни ще ви се сторят моите нещастни мелодии, сравнени с тази музика! — обади се той със стаен трепет в сърцето.

Гислен наистина се страхуваше да не би тя да намери, че неговите композиции са лоши, далече от онова, което е очаквала.

— Във всеки случай те ще бъдат нещо съвсем друго. Това е всичко! А сега искате ли да ми акомпанирате? Ще се опитам да внеса в изпълнението най-хубавото, което мога. Но преди това, ако искате, ще изпълним някои бретонски песни, които през лятото толкова ми харесаха. Нотите са тук, защото често ги вземам, за да изпея някоя песен. Това ме пренася в моя скъп Пон Ген.

В сърцето на Гислен нахлу радост, защото му се стори, че между него и тази прелестна чужда жена все пак съществува някаква връзка.

Той седна пред пианото. И веднага очарованието на музиката започна да действа. Композиторът задуши човека и той се отдаде изцяло на акомпанимента, за да даде колкото се може по-добра и по-пълна възможност на Ариана да предаде тези скромни, но така прелестни и оригинални песни.

Те така се бяха увлекли в музиката, че не чуха, когато Клод влезе в салона. С него беше и бащата на Ариана. Ариана беше застанала до пианото и пееше, малко наведена, за да може да следи по-добре нотите. Тя се беше облегнала на рамото на Гислен и нейната ръка леко докосваше косите му.

Клод с инстинктивно движение искаше да ги прекъсне, обаче тъстът му го спря. Той беше застанал на прага на салона и слушаше внимателно.

Гислен се обади:

— Ще бъдете ли така любезна да изпеете отново тази фраза, защото сега знаете по-добре думите?...

— Добре...

И топлият глас изпя отново мелодията. В нея се криеха и възторг, и тъга.

Когато Гислен удари последните акорди, тя се обърна към него и каза:

— Обожавам тази песен!

— Имаш пълно право! Тя страшно подхожда на твоя глас — намеси се Мисини.

Ариана се обърна:

— О, татко!

Веднага изтича към него, наведе челото си, което той нежно целуна. Старият лъв обаче се питаше в себе си кой ли може да бъде този младеж, който насаме с Ариана се е отдал на музиката.

— Татко, нима вие с Клод сте били тук и сте ни слушали? Без да ни предупредите, че сте влезли?

— Да, ние бяхме тук и слушахме, но за това съм виновен само аз, защото спрях Клод тъкмо когато искаше да ви се обади. Пожелаях да чуя какво пееш, защото тази песен ми е непозната.

— Нали е хубава, татко?

— Хубава е. В изпълнението се крие талант, искреност и едновременно с това лично презрение към правилата на композицията... А тъкмо това свидетелства, че акцентът е оригинален... Къде си намерила тази мелодия?

— В Бретан, това лято...

Мисини се приближи и пое тетрадката с нотите, като започна да я прелиства с любопитството на специалист.

— Да, интересни, няма спор... Съвсем не е нещо обикновено. От кого е?

Погледът на Ариана се спря върху Гислен, който беше изпълнен едновременно със задоволство и с известна сдържаност.

— Татко, да ти представя композитора... Господин Дьо Керданек, не бягайте! Елате по-близо. Това, татко, е един приятел на Клод от детинство, когото през лятото срещнахме в Пон Ген и с когото тогава много пяхме и свирихме.

— Работи, които вероятно той сам е написал, нали? — заяви Мисини предпазливо и подаде ръка на младия човек.

Като стар и опитен човек, той веднага добави наум: „Клод е необикновено сигурен в жена си, щом я оставя да си устройва музикални сеанси от такъв род“.

Гислен се поклони и в този момент изглеждаше много по-горд, а всъщност беше страшно смутен.

— Винаги съм обичал музиката и съм се опитвал да предам чрез нея впечатленията, изживяванията, които нося в себе си... Правил съм го обаче като човек, който не познава нещата, защото не съм учил хармония.

— Забелязах... Но тъкмо поради това може би вашите мелодии са интересни, защото са съвсем лични... А сега е необходимо да учите, за да можете и чрез знанието да придадете стойност на вашия талант. Например...

Старият музикант пое тетрадката с нотите.

— Например това е твърде хубаво... То е едно малко откритие... Тези тактове обаче тук нищо не струват. Вие лошо модулирате...

Клод слушаше, като се забавляваше от тази случайна среща, която може би беше съдбовна за бъдещето на Гислен дьо Керданек. Ариана продължаваше да сияе така, като че ли беше постигнала някаква победа. Тя много добре знаеше, че баща ѝ няма да обърне внимание на нещо, което е без стойност. Беше горда, че той бе открил в този млад и смел човек талант.

Ариана седна до баща си и като се глезеше, му заговори:

— Татко, трябва да се заинтересувате за господин Дьо Керданек и да му посочите учител, с когото ще може да работи така, че неговата вродена музикалност да не изчезне.

Мисини се засмя.

— Тази млада жена говори като мъдрец. Господин Дьо Керданек, елате при мен тези дни. Тогава ще поговорим по-надълго. Вечер, както обикновено, не разполагам със себе си. Донесете ми своите композиции и ние ще ги разгледаме заедно, понеже сте приятел на Клод и на дъщеря ми.

Гислен поблагодари сдържано, но в погледа му нещо така блестеше, че Мисини веднага долови каква творческа мощ се крие в душата на този човек.

— Няма ли да останете по-дълго в Париж, господин Дьо Керданек?

— Ще остана през цялата зима. Тук ще уча право.

— Много добре! Но между нас казано, аз страшно много се опасявам да не би музиката да навреди на правото! А сега трябва да

тръгвам. Клод, ще ви бъда признателен, ако ми кажете какво още трябва да се направи за премиерата в понеделник. Журналистите са ме обсадили...

— Аз ще ви донеса някои бележки...

— Няма нужда. Ще дойда с вас в кабинета ви. Тази вечер ще вечерям с вашия композитор. Нещастният, той е твърде нервен. Репетицията беше великолепна! Валден пъ отлично, блестящо! Тя има прекрасен глас, това е една истинска артистка. Играе великолепно, интелигентна е и освен това — необикновено чувствена!

— Татко, вие страшно много се разпалвате, когато говорите за тази ваша Валден! — забеляза Ариана.

Мисини ѝ отговори добродушно:

— Вярно е. Аз съм доволен от нея, а ще бъда по-доволен, ако спечеля сражението! Трябва да дойдете в понеделник, господин Дьо Керданек, да чуете! Ариана ще ви намери място в своята ложа. Довиждане, дете мое, тази вечер ти си страхотно облечена, тъкмо за да доведеш до изкушение някои по-слаби хора... Клод, драги приятелю, пазете богатството си!

— Да пазя богатството си? — повтори Клод, като отстъпи, за да даде място на тъста си. — Аз го ценя твърде много, за да го обиждам със своя контрол!

Мисини се засмя:

— Ех, ех! Драги, ако вие мислите така, тогава вашият брак е една неразумна авантюра.

Това бяха почти същите думи, които му бе казала някога Доминик, помисли си Клод.

— Татко! Вие ме обиждате! — възмути се Ариана весело.

— Съвсем не! Аз само ти отдавам заслуженото признание, мило дете. А освен това и аз много добре познавам своите братя, хората! Хайде, Клод...

Те излязоха. Гислен не забеляза, когато те излязоха, както не беше чул и последните думи. В душата му бушуваше божествена буря на мисли и чувства.

Ариана се приближи до него и с поглед потърси очите на младия човек, които бяха като в сън.

— И така, доволен ли сте, господин Дьо Керданек? Струва ми се, че щастието ви се усмихва.

Гислен потрепери, видя младата жена съвсем близо до себе си, засмяна. Нейната младост го обви като упоителен дим. Наведе се и целуна ръката ѝ, която миришеше на виолетките, които тя държеше между пръстите си и мачкаше.

— Ах, госпожо! Ако бих посмял, аз бих ви казал, че ви обожавам като покровителка на моето щастие! — шепнеше той така пламенно, че тя почувствува, сякаш я обхваща топлината на пламъка, който в този човек — като в жертвеник — гореше само за нея.

XIV

И изведнъж на Ариана се стори, като че ли не я боли така много от това, че Клод я беше пренебрегнал, отдавайки се на литературните си и театрални амбиции. На нея сега това ѝ се струваше като последица от различното схващане на любовта. Тя се наслаждаваше на удоволствието да има край себе си същество, което я обожава, което обожава само нея.

Двамата, с пламъка на двадесетте години, се наслаждаваха на заедно прочетените книги, на разгледаните изложби, на разкриването и опознаването на парижкия живот.

Гислен дьо Керданек не ухажваше младата жена, както правеха толкова други младежи. Той дори не повтори никога онези думи, които се бяха изтръгнали вечерта, в момент на дълбока признателност, от сърцето му. Ариана обаче беше истинска жена и знаеше много добре какво място заема в неговото сърце.

Те скитаха заедно из Париж и неговите прелестни околности. В Булонския лес срещнаха и познати, но съвестта на Ариана нито за момент не се развълнува, толкова тя бе убедена, че това приятелство с Гислен дьо Керданек за нея е позволено, допустимо.

Въпреки всичко, тя избягваше да отидат и във Версай с рядко упорство. Това дразнеше Гислен и дори веднъж се разсърди и повече от седмица не я потърси. Той обаче не знаеше, че тя, в своите спомени за Версай, искаше да бъде свързана само с Клод, защото там един следобед пак беше почувствувала съпруга си така влюбен в нея, както през лятото в Пон Ген. И този жив и нежен спомен за нея бе така силен, че тя в никакъв случай не искаше да се съгласи, макар отдавна вече да беше настъпила зимата, да отиде във Версай с Гислен.

Имаше все пак един, който не можеше да понася появяването на Гислен дьо Керданек. Това беше Шазей, който искаше единствен да се нарича приятел на Ариана.

Под предлог, че е болен, както тя веднъж на шега го беше нарекла, Шазей ходеше често у младата жена. Независимо дали беше

поканен или не. И той намираше най-напред, че е твърде неприятно, след това дори и мъчително, а най-после просто непоносимо да вижда край нея човек, който имаше привилегията да бъде неин близък приятел — нещо, което преди беше само негово право.

В началото всичко това само го нервираше и той мълчеше, но не след много започна да се издава в разговорите си, което на младата жена беше наистина твърде неприятно. Тя и без това вече не го понасяше така лесно. Не можеше да се помири с неговите „черни мисли“ за живота и за света, които все повече го обземаха и измъчваха при всяко появяване на младия Дьо Керданек.

Ариана не беше в състояние да понася спокойно мърморенето и мръщенето на този човек и открито му казваше, че ѝ е станал неприятен. Шазей реши за известно време да изчезне от Париж, да замине за Ница например, където се готвеха за карнавала. Той искаше да замине, без да си вземе довиждане, обаче в последния момент пак се разколеба и у него надви желанието да се види още веднъж с нея.

Завари я сама край пианото, прелистваше някакви нотни листове. Вероятно очакваше Гислен дьо Керданек и само мисълта за това беше така мъчителна за Шазей, че той веднага настръхна.

Ариана, чула, че някой влезе, бързо се извърна, но когато го видя, погледът ѝ я издаде, че не му се е зарадвала и че е чакала друг.

Той каза сухо:

— Няма да ви преча много, госпожо, обаче не исках да замина от Париж, без да се отбия и ви кажа довиждане.

— Как? Вие заминавате? Наистина ли заминавате?

Новината за нея беше така неочаквана, че тя не се решаваше да ѝ се радва. Защото за нея неговото заминаване означаваше освобождение.

— Защо това ви изненадва толкова много? Заминавам на юг, за да прекарам там известно време.

Значи този човек наистина заминаваше! Заминава! Тя почувствува такова голямо задоволство, че оброни поглед, за да не може той да разбере какво изпитва в този момент. И любезно, без каквато и да било ирония, а с онова лицемерие, без което във висшето общество човек не може да се движи, тя каза:

— Вашата идея е наистина великолепна! Хубавото южно слънце ще ви се отрази благотворно!

— А освен това ще ви освободя и от своето непоносимо присъствие, нали? А тъкмо това е, което ви кара да смятате, че моето решение е още по-хубаво — довърши той горчиво, не можейки да се сдържи.

Шазей чувствуваше болезнен гняв от това, че я вижда така весела.

— Вие съвсем не сте непоносим, когато сте истинският Шазей, онзи, който ми харесва.

— Вижда се...

— Искам да кажа, когато сте онзи Шазей, който умее да бъде любезен приятел, без неразумни желания, доволен от онова, което му се дава... Само това съм ви и обещала. Спомнете си.

— Какво?

— След като най-напред отблъснахте моето приятелство, после вие го потърсихте, под предлог, че то ви действа добре... Аз не можех да пропусна да пофлиртувам малко с вас — като невинно развлечение с благотворителна цел... Но понеже не съм нито милосърдна, нито набожна, съгласих се на този флирт само при условие, че нито вие, нито аз ще се отнасяме сериозно към него. Обикновена игра! И вие се съгласихте на това условие.

Тя се мъчеше всичко това, което казва, да остави впечатление на весело дрънкане, а всъщност си мислеше: „Страшно ми е неприятен! Ах, колко е неприятен! Да, да, дано само замине и никога вече да не се връща! Никога... никога... никога“.

Шазей чувствуваше, че в този момент тя е необикновено отдалечена от него и това го караше толкова повече да я желае. Знаеше, че тя му беше отделила нещо като милостиня — така, на минаване, както се хвърля в ръката на просяк, и тази мисъл го облада, започна да го измъчва и той не беше в състояние да се отърси от нея.

— Да, нашият флирт за вас е бил само игра! Точно така, както казвате и вие самата! Аз знаех това много добре, но тъкмо то ме привличаше страшно много! Точно така, както казвате и вие! Това е приятелство, което има допирни точки с любовта.

— О, не, не! Във всеки случай може само от ваша страна да е имало допирни точки с любовта! Не и от моя!

— Аз го разбрах много добре! Нямаше нужда така безмилостно да го повтаряте! Имате право. Аз няма от какво да се оплаквам.

Съгласих се на споразумение. Тогава обаче не знаех колко ще страдам заради вас.

— Вие, вие да страдате заради мен? — възмути се тя. — По-добре кажете — продължи Ариана веднага, — че вие сам не вярвате в това страдание, какво очаквате от мен повече от това, което съм в състояние да ви дам. В течение на три месеца аз наистина не съм била ваша вещ, аз не съм вещ, която да принадлежи на когото и да било! Аз съм била по отношение на вас винаги нежна, добра, любезна, вярна приятелка...

— Не, не сте били вярна! — извика той сърдито.

У нея се разбунтува независимостта ѝ, тя се изправи срещу него. Видя обаче как чертите на лицето на Шазей се измениха, как болезнено се свиват и се сдържа, за да не каже право в лицето му онези думи, които той би изживял още по-болезнено, които още по-жестоко биха го обидили. Той я нервираше, обаче тя чувствуваше към него и известно състрадание.

Радваше се, че Шазей заминава за Ница и с това я освобождава от себе си, но в нея имаше и желание да не се разделят като неприятели, затова му каза добродушно:

— Не съм искала да ви причинявам нищо лошо... Напротив! Но понеже не съм опитна, вероятно не съм съумяла да постъпя както трябва и както съм искала. И правите добре, че заминавате, за да се посъвземете малко и можете, когато се върнете, да намерите в мое лице само приятелка, каквато искам да остана...

Той изведнъж се изправи и понеже не беше в състояние да се владее, заяви остро:

— Аз не искам повече приятелство! Нека загине това приятелство! То съществува, то живее само за да ме измъчва!... То не е възможно, както не е възможно приятелството между мъжа, който обича безнадеждно, и жената, която е коректна, но обича само себе си.

— Откъде знаете това? Във всеки случай моите чувства засягат само мен самата — заяви Ариана, смутена от това ново обвинение. — Аз никога не бих ви позволила да ме обичате, никога не бих го искала от вас. Аз обичам Клод. Любовта на другите мъже не ме интересува!

Той процеди между зъби:

— Ако любовта на Клод ви беше достатъчна, вие не бихте се оглеждали наоколо си и за вас не бихме съществували нито аз, нито

младият Керданек, нито всички онези, които вашата прелест привлича и които не могат да се задоволят с милостинята, която вие презрително им хвърляте. Клод вероятно ви обича. Не ви обича така, както би ви се искало. Той ви принадлежи толкова, колкото принадлежи на своята работа, на своето творчество и своите успехи и надежди.

Пръстите на Ариана се свиха. В този момент тя мразеше Пиер дьо Шазей и го мразеше, защото в своята ревност той беше успял да прозре в нейните най-съкровени, тайни подбуди и така сурово ги беше изложил на показ пред нея самата. Тя остана с впечатлението, сякаш той беше изтръгнал душата ѝ гола и сега я показваше на света, на хората. Очите ѝ блестяха.

— Как се осмелявате да говорите така за своя приятел пред жена му? Това е срамно. Вие сте лош! Това е...

Той я спря с решително движение.

— Най-лесно е да признаете, че това е напълно човешко. Вие сега на мен ли се сърдите? Сърдите ми се, защото не съм бил в състояние да затрогна вашето сърце... И днес все още моята любов ви е неприятна. Вие още не сте започнали да мразите професията на Клод, която ви лишава от съпруга ви, защото той обожава професията си. Вие още не мразите неговото духовно единство с онези, които се явяват като тълкуватели на неговите произведения, които дават живот на плодовете на неговия труд. Когато настъпи този ден, вие ще съжалите за приятеля, когото сега презряхте и който все пак се беше решил, осмелил само толкова — да иска от вас правото да живее край вас и да ви обожава тихо и ненаказано...

Тя го гледаше гордо право в очите.

— Не вярвам, че някога ще се случи нещо подобно! Аз изобщо не мисля за бъдещето! Настоящото е така хубаво, че никога не бих искала да го разбивам с такива мрачни предвиждания, каквито сега изказвате пред мен.

Ариана млъкна. Сърцето ѝ биеше необикновено силно, но тя не искаше за нищо на света той да схване как страшно я беше засегнал. След малко, когато успя да се овладее и опомни, тя продължи:

— Аз ви приех, когато вие бяхте така тъжен. Защо сега ми говорите за такива лоши неща? Защо ми предвещавате, че няма да мога да задържа Клод само за себе си? Чуйте, преди да се разделим. Аз съм толкова сигурна в него, колкото той може да бъде сигурен в мен. А

вие и по отношение на него, и по отношение на мен сте лош приятел. Хубаво правите, че заминавате! Така ще бъде най-добре за спокойствието на всички ни. Аз мога все още да ви пожелаая щастлив път и излекуване от вашите зловни мисли, а също така и от вашата несправедливост!

Ариана стана и се отправи към камината. Вече не го гледаше. Нервно късаше няколко повехнали листенца от рози. Тя не можа да види как той бе пребледнял от тези й думи, но чу много добре с какъв тон й отговори и това я накара да се обърне пак към него.

— Това се казва да бъдеш грубо уволнен! Сбогом, госпожо!

Той се беше приближил до нея. Тя можа да види как той я обгърна с поглед, който криеше в себе си страдание, гняв, тъга и огромна, безмерна любов.

Шазей разбираше много добре, че между нея и него всичко е свършило. Той сам беше скъсал нежната и фина връзка, която преди няколко месеца се беше установила така неочаквано и неусетно.

Сега не му оставаше нищо друго, освен пак да се оттегли в своята самота. И Ариана никога вече няма да го повика, за да го изтръгне от нея. Със съвсем тих глас повтори:

— Сбогом, госпожо!

Тя му отговори:

— Сбогом!

В този момент в него се запали опасно желание, непобедимо желание с внезапно движение да я привлече към себе си и да потърси нейните устни, за да отнесе завинаги аромата на тяхната свежест.

— О! — извика тя сърдито.

И веднага извърна глава, така че той можа да докосне само косите й. Извърна се, изтръгна двете си ръце и извика:

— Господин Дьо Шазей, искате ли да позвъня!

Гласът й шибаше като камшик, а на лицето й се беше изписала гордостта на жена, която цени себе си и собственото си достойнство. Той веднага се опомни и се отдръпна от нея. Мълча известно време, през което се гледаха един друг. След това се поклони:

— Няма защо да звъните, госпожо, не е нужно. За миг бях полудял, защото ми беше страшно тежко. Моля ви само да ми простите и аз веднага ще си тръгна.

Блестящите очи на Ариана видяха, че очите на Шазей се навлажниха. И за първи път схвана, че е опасно да се играе безгрижно със сърцето на един мъж.

Той още веднъж я помоли със задавен глас:

— Мога ли да отнеса със себе си вашата прошка? Моля ви, госпожо...

Тя леко кимна с глава:

— И двамата ще забравим този неприятен момент. И ако искате, по-късно ще се срещнем пак като добри приятели. Довиждане, господин Дьо Шазей.

Той прошепна:

— Сбогом, мила Ариана... Благодаря ви, госпожо.

Притисна към устните си двете й ръце, които все още горяха от неговото жестоко стискане, и излезе от стаята.

Ариана в първия момент искаше да каже на Клод как се е разделила с Пиер дьо Шазей, до какви мъчителни моменти са стигнали, но скоро се отказа от това. Тя отдаваше заслуженото и на двамата и не искаше с признание да развали тяхното отдавнашно приятелство. Само каза весело на мъжа си, че Дьо Шазей е заминал за Ница. Клод по израза й долови, че това заминаване е приятно на жена му и че с това е завършен този малък роман.

Клод в това време беше в разгара на работата си. След няколкото леки пиеси, над които Ариана беше се присмяла, той се бе заел с написването на една сериозна драма, за която смяташе, че ще бъде неговият шедьовър. Освен това той се беше нагърбил с воденето на театралната колона на един вестник — нещо, което, събрано заедно, му създаваше твърде много работа.

Той, както винаги, работеше със страст, без да държи сметка за времето. Ариана никога вече не го обезпокои с искането да ѝ обърне повече внимание. На Клод се струваше, че тя се е помирила с този начин на живот и че по-рано всичко това не е било нищо друго, освен каприз. И все пак от гордост той не ѝ говореше нищо за своите работи, щом и тя не го питаше за тях.

От своя страна, Ариана четеше много, развивайки все повече своя ум, и Клод много пъти оставаше изненадан от нейните великолепни бележки. И на него страшно тежеше, че тя не се интересува изобщо от неговата литературна работа.

Понеже Клод имаше пълно доверие на своето съкровище, изобщо не го смущаваше онова искрено приятелство, което все повече се създаваше между жена му и Гислен дьо Керданек. Но безспорно би останал необикновено изненадан, ако би могъл да чуе един разговор между Ариана и Доминик Стивън.

Приятелката на Клод, с която Ариана се беше сближила твърде много и която беше обикнала още от Моргау, се беше върнала в Париж и тук, покрай баща си — скулптора, прекарваше дните си в една чисто артистична среда, по парижки маниер, така както те прекарват зимата.

Ариана ходеше у тях с удоволствие и най-много обичаше, когато двете оставаха сами, отдавайки се на разговор, който с тази интелигентна жена беше винаги необикновено интересен.

Този ден двете разговаряха и здрачът изпълваше стаята с някаква синя светлина. Изведнъж Ариана сложи ръцете си на коленете на младата жена и тихо ѝ каза:

— Скъпа приятелко, няма съмнение, че у вас винаги е било приятно, но да знаете колко обичам да оставам сама с вас! В Париж вие сте единствената личност, край която се чувствам в пълна безопасност, сигурна, че вие ми мислите само доброто.

— Наистина ли? А Клод, какво става с него?

По устните на Ариана мина някаква чудна усмивка.

— Ах, естествено Клод би ме защитил от разбойник, от крадец, от нахалници от всякакъв род, които биха се осмелили да ме нападнат.

— А за спокойствието на душата ви не се ли грижи? Струва ми се, че вие не се съмнявате в това!

— Доминик, колко се лъжете! За моята душа той съвсем и не мисли!

— Защото вие самата не искате от него да бди над нея!

— Е, аз самата трябва да бдя над себе си, както той прави със съдбата си, със собствената си съдба!... За бога, та какво бих могла да искам аз от човек, който е страшно зает, чийто мозък е изпълнен с идеи, статии, пиеси, артисти и артистки! И така нататък, и така нататък!... Най-много, което още може да се случи, е да стана обект на неговите психологически наблюдения! А аз наистина нямам никакво желание да видя как тайните на душата ми служат за забава на публиката!

Ариана разказваше всичко това някак леко и повърхностно, но Доминик схвана много добре, че зад нейния безгрижен тон лъха убедителност и известна горчивина. Тя не се издаде, че е забелязала това, задоволи се само да попита с усмивка:

— Нима вие не се гордеете, че имате съпруг, чието начало на литературна дейност е така блестящо, че дори и неговите противници са принудени да признаят успеха му?

— Аз да се гордея с това! Гордея се дотолкова, доколкото е разумно да се гордея!

— Клод все още работи над новата пиеса, нали? Ако успее да осъществи замисъла си, ще стане безспорно стойностно произведение. Нима вие не мислите така? Тезата, която развива, е едновременно парадоксална и така вярна, така човешки точна.

Ариана вдигна рамене, като човек, на когото всичко това е непознато, и се изчерви леко:

— Аз не знам, защото нямам представа какво работи...

Доминик едва се сдържа да не покаже изненадата си:

— Нима не разговаряте с него на тези теми?

— Никога! Това ви удивлява, нали?

— Да, чудно ми е... Аз съвсем не подозирах, че Клод е така затворен.

Ариана потрепери. В гласа на Доминик тя долови, че приятелката ѝ се колебае за нещо и веднага ѝ стана ясно, че Клод се доверява на тази жена и води с нея разговори за своите произведения, защото в нейно лице намира духовна близост и интерес към своята работа. По отношение на нея самата, на Ариана, той никога не беше проявил доверие в това отношение. В себе си Ариана не призна в този момент, че за всичко това е виновна самата тя.

Ревност овладя сърцето ѝ. Значи за него тя е само любовница, с която задоволява страстта си!

Нейната гордост беше жестоко наранена, лицето ѝ се покри с червенина. Със заядлив глас Ариана продължи:

— Не, никога не ми е и говорил за това! Клод никога не ми казва какво пише! А понеже смятам себе си за невежа, стремя се да не го безпокоя със своите странични въпроси. Дори не влизам в неговия олтар, там, където той работи! Един ден ми заяви, че имал нужда от самота, за да може да пише спокойно. Ако би искал работите да се

развиват различно, сам би ме поканил. Но той мълчи. По такъв начин ние сме се разграничили и всеки се занимава със себе си.

— Слушай, скъпа, та това е глупаво! — прекъсна я Доминик.

— Аз не мисля така, Доми. Напротив, намирам, че е много разумно. Всеки от нас върши онова, което му е угодно, и не сме длъжни да си даваме сметка един на друг. Така сме се разбрали помежду си, такова е нашето споразумение! По този начин ние никога няма да се скараме! Ние просто сме планирали нашия живот!

— Цени ли Клод вашето споразумение, така организирания от вас живот, както го цените вие?

— Защо ме питате, Доми, може би той ви се е оплаквал от мен?

И младата жена потърси с поглед очите на приятелката си.

Доминик се засмя.

— Надявам се, скъпа, че вие не му давате повод да се оплаква от вас! Не, той никога не ми е говорил за вас, освен като съпруг, който е напълно доволен от своето щастие...

В сърцето на Ариана, което в този момент страшно се измъчваше, настъпи известно облекчение. Значи Клод се чувства щастлив от този начин на живот! Защо и тя да не е доволна от малкото, а не непрестанно да иска повече?

Доминик следеше израза на лицето на младата жена и схвана това, което се разиграваше в нейната душа:

— Ариана, мила приятелко, трябва да покажете на Клод, че се интересувате от онова, което работи.

— Но съвсем не се интересувам от това! Аз само понасям работата му, както бих могла да понасям, да кажем, и присъствието на една свекърва, която вероятно бих мразила, защото тя би го обичала в мой ущърб.

Госпожа Стивън този път се разсмя гласно.

— Вие сте дете, Ариана!

— Знам. Клод ми го казва при всеки удобен случай. Все пак аз съм едно голямо дете! Навърших осемнадесет години, Доминик, и ви моля да не се отнасяте към мен, както се отнася Клод, за да мога да виждам във ваше лице истинска приятелка, която не гледа на мен като на някаква кукла. Иначе никога не бих могла да ви имам доверие, ако имам нужда от вашата помощ. А откъде знаете? Всичко може да се случи!

— И можете винаги да бъдете сигурна, че съм готова да се отзова на вашите нужди, дете мое. Кажете ми обаче сега: докато работи Клод, как използвате вие вашата свобода? Собствената си свобода?

На устните на Ариана се появи усмивка, в която нямаше и следа от веселост.

— Опитвам се да се примиря с живота, който вероятно ще си остане такъв докрай.

— Това значи?

— Стремя се да бъда извънредно хубава, необикновено елегантна, по-елегантна от другите! Естествено — доколкото това зависи от мен... Вие сигурно сте забелязали — аз съм страшно горда по характер и ме задоволява само първото място! Разпределям себе си между бриджа, театъра, обществото във всички негови форми. И понеже за щастие Клод не е ревнив, моите флиртове съвсем не го вълнуват, а аз имам доста такива. Обичам компанията на мъжете повече от тази на жените. Открих, че е извънредно приятно да чувствам как мъжете пръхтят около мен подобно на коне, които държа за юздите!

У Доминик все повече се затвърдяваше впечатлението, че безгрижният тон, с който говореше младата жена, в действителност беше само прикриване на по-сериозни чувства.

— И вие по такъв начин се пригаждате към този живот, в който няма никакъв смисъл? Това ме изненадва...

— Защо? Такъв живот, както виждам, водят почти всички жени в средата, в която се движа. С редки изключения, скъпа приятелко, каквото изключение сте вие... И да знаете само колко ви ценя, защото сте в състояние да следвате своя път.

— А аз се надявам, че вие няма да изпаднете в изкушение да тръгнете в пътя, който следват другите жени, които се лутат в живота?

— Не... Поне засега не. Защото имах щастие да попадна на истински, добър приятел, който обожаваше музиката толкова, колкото и аз самата, и който наистина ме развлича по великолепен начин.

— Това е онзи млад човек, който в неделя беше с вас в консерваторията? — попита Доминик, без да влага каквато и да било умисъл във въпроса си.

Нейният ясен поглед обаче все по-внимателно следеше младата жена.

— Да, това е същият млад човек. Видяхте ли го? И вие не ни се обадохте? Това не е хубаво, Доми.

— Бях седнала няколко реда зад вас, и то на противоположната страна. А вие нито веднъж не се обърнахте към мен...

— Това не ме изненадва. И двамата слушахме с такова внимание...

— И по време на паузата вие водехте толкова интересен разговор! — добави Доминик с изменен глас. — Нима Клод не можеше да дойде с вас?

— Получихме от баща ми само две покани и понеже програмата не хареса на Клод, каза ми да предложа неговото място на Гислен, който е очарован от консерваторията.

— А кой е този Гислен?

— Приятел на Клод от детинство, един от синовете на граф Дьо Керданек, съсед на свекър ми в Пон Ген.

— А, спомням си. Много пъти съм чувала Клод да говори за семейство Керданек... Вие често ли се виждате с този млад човек?

— За щастие да... И само на неговото приятелство, което ми дава сили, трябва да благодаря, че животът ми е сравнително приятен. Иначе бих се чувствала доста самотна. Доми, животът е чудна авантюра! Попаднал в него, човек се движи, без да знае накъде! Той е тайнствен, страстен, скупен, жесток, измамен, но понякога и упоителен... Някога аз имах пълно доверие в живота. Днес от него ми се вие свят и до известна степен се страхувам. От друга страна, обожавам го, защото ме привлича, но едновременно с това го и мразя!

— Да, Ариана, животът наистина е такъв, какъвто го виждате, но едновременно с това е и едно скъпо съкровище, което не бива да се опропаства. Не разсипвайте своя дял, Ариана. Нима вие не обичате вече Клод?

Ариана трепна и нейният глас изведнъж доби своята естествена пламенност:

— Дали го обичам? Обичам го много повече, отколкото е необходимо за личното щастие, за личното спокойствие!

— Както през лятото!

— Не, по друг начин... Сега го обичам с отворени очи...

— А по-рано?

— Преди аз живеех край него със затворени очи за всичко друго, което не е той самият. И когато отварях очите си, виждах само Клод.

— Тогава вие бяхте така щастлива, дете мое. Трябва пак да го обичате така!

Ариана заклати глава.

— Това вече не е възможно, Доми. Има моменти, които никога не се връщат. А и аз самата не съм вече същата. Остаряла съм.

Доминик не се засмя. Почувствува, че Ариана каза една дълбока истина, която се криеше в нея — една истина за себе си. Животът я беше изменил. И Доминик искаше да я разбере и слушаше внимателно младата жена, която продължаваше да се изповядва:

— Преди малко вие ми препоръчахте да не опропастявам своя дял от живота. Ако се случи нещо подобно, не само аз ще бъда виновна. Клод ми дава опасен пример. И той сам не постъпва по-различно. Мисли само за онова, което му се нрави, и държи повече от всичко на независимостта и самостоятелността си. А мен ме оставя да се движа свободно тук и там, където ме отведе моето любопитство или нещо, което ми харесва. Впрочем великолепно е да скиташ безгрижно, без да мислиш за онова, което може да последва, което може да стане. По същия начин аз се държах и в Пон Ген, разхождайки се по пътеките, които случайно се появяваха пред погледа ми, па макар и да се губех из тях.

— А нима не подозирате, Ариана, че е много по-опасно да се изгубите в живота, отколкото по пътеките на Пон Ген.

— Толкова по-зле! — Гласът ѝ беше станал твърд. — Засега не се безпокоя за бъдещето. Казахте сама, че до настъпването на лятото ще трябва да свикна с такъв живот. Ако не успея, ще потърся нещо друго...

Тя стана от мястото си с рязко движение. Лицето ѝ беше загадъчно, приличаше на сфинкс — израз, който Клод познаваше много добре. Очите ѝ се срещнаха с погледа на Доминик, изпълнен с нежно внимание. И Ариана произнесе с необикновена решителност:

— Скъпа Доми, аз имам пълно доверие във вашето приятелство и почтеност по отношение на мен. Дайте ми честна дума, че Клод няма да узнае нищо от това, което аз днес ви казах, което ви доверих. Всичко казах само на вас и само за вас.

Доминик не отговори нищо. В зениците на Ариана блесна светкавица.

— Аз ви имах доверие, Доми. Вие не можете сега да ме издадете! Доми, дайте ми честна дума!

Още няколко секунди мълчание и едва след това госпожа Стивън каза замислено:

— Добре, давам ви дума... И все пак се питам дали не греша.

— Не грешите! Защото ако вие бяхте отказали да ми дадете честна дума, вие бихте ме отблъснали съвсем от себе си и бихте ме оставили напълно сама в търсене на своя път. Благодаря ви, Доми. — Нейният глас пак стана мил: — Благодаря ви, че бяхте така добра към мен и ме разбрахте повече, отколкото показате външно. Затова ви и обичам. Целунете ме, мила, и веднага ме изпъдете. Сигурно вече е твърде късно.

— Почти шест часът е.

— Нима стана толкова! А Гислен ме чака, за да изпълним и прегледаме неговата нова композиция още преди вечеря. Довиждане, Доми. Аз бих искала да бъда ваша дъщеря, за да ме покровителствате в живота.

— Ако можех, аз и така бих ви покровителствала колкото искате. До скоро виждане, скъпа, нали?

Ариана целуна топло младата жена. На въпроса ѝ обаче не отговори.

XV

Гислен дьо Керданек беше свикнал да подлага на изпитание съвестта си, за да не се излъже в характера на чувствата, които изпитваше към Ариана. Той знаеше много добре, че тя го смята за искрен приятел, това се чувствуваше и в отношенията ѝ с него. И Гислен разбираше, че най-разумно ще бъде да се отдалечава, да я вижда колкото се може по-рядко, да бяга от нея.

Словото на Евангелието, според което онзи, който обича опасността, в опасност ще страда, никога не му се беше струвало така вярно, както сега, в този случай. Неговата слабост обаче към младата жена беше така голяма, че той не можеше да се реши да я избягва. Всичко онова, което имаше възможност да направи, беше да се затвори в себе си, да се прикрива пред нея, да не издава истинските си чувства.

Никога той не беше се чувствал така объркан пред Ариана, както в деня, когато тя му предложи да го придружи при посещението при брат му Франсис в богословския факултет.

Когато ѝ каза, че ще трябва да отиде до Иси при брат си, у нея веднага се пробуди старата ѝ симпатия към Франсис дьо Керданек и тя радостно извика:

— О, Гислен! Аз много бих искала да дойда с вас! Нали може?

— Естествено! — отговори той, смутен от неочакваното предложение. — За вас обаче подобно посещение изобщо няма да е интересно!

— Лъжете се! Всичко онова, което виждам и което е ново за мен, е интересно. Никога не съм ходила в богословския факултет.

— Нищо особено няма да видите — мъчеше се да я разубеди той.

— Може би, но ще го знам едва когато излезем оттам. Защо се противите толкова на това посещение? Смятате ли, че вашият брат ще помисли, че съм прекалено любопитна?

— О, не! Франсис за никого не мисли нищо лошо, без да има причини за това. Ще ви каже, че сте много любезна, задето сте се потрудили да отидете да го видите.

— Значи сте съгласен. Ще ме вземете утре, нали?

Гислен не беше в състояние да ѝ каже, че се опасява от онова, което брат му ще си помисли за тази тяхна разходка насаме. Вероятно ще остане изненадан, а може би и нещо повече — ще му направи забележка. Може и да го запита. А да се разкрие пред него, значеше да извърши лудост!

Той обаче не беше в състояние да се противопостави на желанието на Ариана и примирен тръгна, заедно с нея, така радостен, че забрави всички въпроси, които поставяше безпокойството, породило се у него.

Ариана като дете се радваше на разходката по далечните и пълни с хора улици, в метрото, в което хората се блъскаха, в трамвая, който напомняше някакво провинциално градче. Малките магазини в покрайнините предизвикаха у нея възторг. Пред един такъв магазин тя видя пържени картофи, които бяха жълти като злато. И извика:

— Тези картофи сигурно са великолепни! Когато се връщаме, ще хапнем от тях!

Нейният спътник съвсем не беше във възторг от прашните картофи и се намръщи, когато чу предложението на младата жена. Тя забеляза това и веднага добави:

— Разбира се, че не можем да занесем такива картофи в богословския факултет. В замяна на това можем да занесем малко сладки. Ще ги изядем заедно с брат ви. Има ли там сладкарница?

— Естествено. Там можем да прием и чай! — добави Гислен, доволен от това, че нейното внимание бе отдалечено от картофите.

Ариана обаче иронично отговори:

— Какво да правя с чая? Не може да се влезе във факултета с чайник в ръка и с чашка! Аха, ето една сладкарница, която не мирише толкова лошо.

И веднага тя накупи големи количества сладки, за радост на сладкарката. В резултат на това тя натовари Гислен с обемист пакет, без да държи сметка, че мъжете не обичат да носят пакети.

Все пак тя го запита весело:

— Да не би да е унизително за вас да носите сладки? Тук сме далеч от Париж!

— Не смятам за унизително това, което върша от любов към вас.

Тя му отправи усмивка на признателност, която го озари с щастие. В този момент му се искаше никога да не стигнат до богословския факултет и тази тяхна разходка да продължи до безкрай.

Пред тях обаче се виждаше вече зданието на факултета и той с открито съжаление в гласа си каза:

— Ето ни, стигнахме вече!

— Нима?

Ариана първа влезе в просторния двор. До входната врата бдеше една грамадна Богородица. Гислен веднага отиде при портиера и поиска от него новини за брат си.

В двора беше пълно с хора, разделени на групи, и във всяка група можеше да се види по един богослов. Млади хора непрестанно излизаха от главната сграда и се отправяха към близките си — засмени, весели, доволни прегръщаха и целуваха бащите си, братята и сестрите си.

Ариана изненадано извика:

— Никога не бих си помислила, че в богословския факултет хората се целуват толкова много! Аз...

Веднага обаче млъкна.

Появи се Франсис дьо Керданек и потърси с поглед брат си. Гислен му се обади. Младият богослов се усмихна сърдечно, но когато забеляза елегантната позната жена, която внимателно го наблюдаваше, на лицето му се изписа изненада.

Когато Ариана срещна за пръв път Франсис дьо Керданек, той беше облечен още в обикновено цивилно облекло. Така очакваше да го види тя и сега. Когато обаче го видя в расо, видимо трепна и почервения от смущение, че така необмислено беше дошла да го посети.

— Франсис, нима не можа да познаеш госпожа Симор? — попита Гислен, който сам бе необикновено смутен.

Франсис обаче така добродушно и сърдечно им се усмихна, че смущението им веднага изчезна. Ариана пак стана весела и разговорлива, каквато е била винаги.

— Моля да ме извините, господин Дьо Керданек, че дойдох да ви посетя тук. Изобщо не помислих, че това от моя страна е волност и че в богословския факултет не се идва без позволение. Но като си спомних как ме посрещахте в Трефри...

— Госпожо, богословският факултет ви поздравява с добре дошли и се надява, че вие ще останете с най-добри впечатления. Аз само съжалявам, че и Клод не е с вас.

Гислен веднага схвана, че това е упрек, отправен към двамата, които много приличаха на любовници, измъкнали се за малко, за да бъдат сами.

Дали и Ариана чувствуваше същото? Тя сама обясни:

— Моят съпруг работи много и поради това няма време за разходки. Той с удоволствие ме повери на господин Дьо Керданек, на когото и двамата гледаме като на член от нашето семейство, като на брат на Клод.

— Да, Клод и ние сме приятели още от детинство. А тези връзки са твърде силни, особено когато, както е случаят с нас, са основани на пълно доверие.

Гислен много добре познаваше брат си, за да не схване и тези му думи като укор, макар и със заобикалки. Франсис обаче не каза нищо повече и тримата поведоха сърдечен разговор, хапвайки от сладките, които Ариана беше донесла.

Франсис беше много добре разположен. Разпитваше за успехите, които Гислен постигаше в музиката, и с най-голям интерес слушаше Ариана как говори за живота във висшето парижко общество и за своите усилия да въведе и Гислен в този живот.

Той обаче, както и Гислен навремето, си мислеше за словата на Евангелието относно изкушението на опасностите, което изрази весело и ясно:

— Госпожо, госпожо, не изкушавайте Гислен! Ако иска да успее, не бива да се забавлява много!

— Да знаеш и да опознаваш все повече неща това не значи едновременно и да се забавляваш!

— Естествено... не.

— Нима вие смятате, че човек греши и че е опасно да се гледа с отворени очи на всичките четири страни на света, като по такъв начин разширяваме своя хоризонт?

— Струва ми се, че онзи, който обича много да наблюдава и да вижда всичко в своя хоризонт, не напредва много по пътя си. Може би обаче аз разсъждавам погрешно. Тук всички ние знаем, но без да наблюдаваме много около себе си, а в себе си...

— И по такъв начин вие не се задушавате?

— Съвсем не! Имате възможност сама да се убедите!

Ариана се огледа бързо наоколо и заяви веднага:

— Така е! На нито един от вас не личи, че му пречи това, че стои затворен в един и същи кръг, в който вашата мисъл не може да се движи и развива свободно!...

— Затворени? Съвсем не! Още по-малко нашата мисъл! Мен ми се струва дори, че няма по-свободни същества от нас, защото ние нищо не искаме от земята, от земното.

— Вие сте мъдреци! Мислите само как да станете по-съвършени! Но и такъв стремеж може да изтощи човека! Съжалявам, че сте...

Франсис се засмя:

— Госпожо, човек постоянно трябва да се стреми към нещо и голяма или малка, но в него винаги трябва да има воля да осъществи колкото може от онова, което е негова цел. Нима вие не мислите така?

Ариана присви малко устни и отговори лукаво:

— Що се отнася до вашата цел, аз мисля, че тя има и неприятни последици, защото заради нея вие сте решили да се лишите от всичко онова, което в живота очарова нас, останалите нещастни смъртни.

— Но ако ние тъкмо така сме щастливи, защото получаваме много повече от онова, което губим!

Лицето на младата жена стана изведнъж сериозно и тя погледна Франсис дьо Керданек с пламенен поглед, който едновременно беше и въпрос:

— И вие наистина не съжалявате за всичко, което оставяте зад себе си? Не се ли опасявате, че ще дойде ден, когато може би ще се разочаровате, че сте искали твърде много от своя идеал?

По лицето на Франсис мина някаква светлина, която говореше повече от всякакъв отговор. В този момент на просветление Ариана схвана, че съществува и някакъв вътрешен живот, за който тя не подозира нищо, както и всички онези, между които тя се движи, между които живее. И малко по-тихо, тя каза със своя топъл глас:

— Господин Дьо Керданек, аз бих искала да поверя на вас душата си, за да научи и тя нещо от онзи свят, към който вие принадлежите и за който тя не знае нищо...

Погледът ѝ се срещна с този на Гислен. Той не се беше намесил в тоя разговор, но тя почувствува, че той, много повече от нея самата,

беше завидял на брат си в този момент, че така напълно се е отказал от земните радости.

Заби камбана, което беше знак, че свиждането е свършило. Тримата станаха и излязоха в мрачния коридор. Там имаше много посетители, които си тръгваха. На прага Ариана се обърна и каза засмяно:

— Ще дойда с Клод, когато почувствувам нужда от добри съвети.

— Чудесно, очаквам ви и двамата.

— Вие бихте предпочели да ме видите другия път с него, нали?

Франсис се засмя на така поставения въпрос.

— Кажете му, че едно негово посещение би ме зарадвало много. Довиждане, госпожо. Довиждане, Гислен. Не ме забравяй идната неделя.

Гислен каза само „добре“ и стисна ръката на брат си. В себе си обаче той се чувствуваше щастлив, че беше успял да извлече, да изтръгне Ариана от духовното влияние на брат си, под което сега, както и в Трефри, тя беше попаднала.

XVI

Когато излязоха на улицата, която беше пълна с хора, известно време те крачеха, без да проговорят. Гислен обаче схвана, че времето тече бързо и не трябва да губи нито минута в присъствието на тази жена. Веднага я попита:

— Защо мълчите така, госпожо? Ще ми кажете ли?

Ариана отговори бавно:

— Мисля си за брат ви. Мисля си за идеала, който носи мирно и спокойно щастие и ръководи човешкия живот. Останалите хора, дори и най-добрите, имат своите различни цели!... А тези цели съдбовно водят към страдание. Защото преди всичко и над всичко те мислят само за тях...

Един минувач, който бързаше, я блъсна и тя за момент млъкна, а след това продължи:

— Колко чудно е, когато млади хора виждат своето щастие в отрицание на онези блага, които създават радост, щастие и смисъл в живота на останалите хора! Това наистина са изключителни характери!

— Те са избраници! — отговори Гислен със странен глас, който я впечатли.

— Гислен, вие като че ли му завиждате?

— Истина е. Понякога му завиждам!

— Само понякога?

— Завиждам му тогава, когато се почувствувам привлечен, ужасно привлечен тъкмо от онова, което светът крие в себе си най-упойтелно и най-страшно, което може да поднесе на човека! Аз не съм в състояние да се извися духовно като Франсис и нямам неговата душа! Аз съм едно нещастно човешко същество от кръв и плът и никога не мога да бъда сигурен дали изкушението, срещу което се боря с отчаяние, няма да излезе по-силно от мен!

Ариана го слушаше с широко отворени очи, страшно изненадана. Никога досега тя не беше чувала така разтреперан глас, пълен с необикновена страст.

„Изкушение!“ За нея тази дума нямаше никакво значение, защото винаги вършеше само онова, което ѝ харесваше. Знаеше много добре обаче, че за Гислен, възпитан по друг начин, тази дума представлява въпрос на съвест. А тя не искаше той да се раздели с нея заради никакви угризения на съвестта!

Ариана се приближи до него и му каза мило:

— Гислен, за бога, не се измъчвайте за какво изкушение! Забравете го и то ще ви забрави! Някои думи имат само това значение, което ние виждаме в тях.

Той поклати глава, защото свиждането с Франсис страшно го беше развълнувало и беше разровило дълбоко неговата съвест:

— Не мога, Ариана. Аз не съм в състояние да мисля като вас! В този момент ми се струва, като че ли съм надвесен над пропаст и не мога да се задържа. А не намирам в себе си сили да се обърна и да се върна.

— Мислите ли, че връщането е необходимо? Не ставайте от онези, които си намислят непотребни задължения!

Той погледна нейното засмяно лице, за което устните му така жадуваха. И почти извика с отчаян глас:

— Ариана! Вие сте безмилостна! Нима не разбирате?

— Какво?

Тя се спря, съзнаваше, че и над него, и над нея се беше надвесила опасност, близка, съвсем осезаема опасност...

Гислен не отговори. С огромно усилие на волята той сдържа бурята от страст в себе си и като че ли изведнъж се вкамени.

Без да продумат, те стигнаха до Париж, който със своите шумни улици ги погълна и ги ввлече във водовъртежа си.

Някаква нещастница предлагаше цветя, молейки:

— Купете, госпожо, господине!

Гислен спря. Той беше отново господар над себе си. Ариана не забеляза колко се беше променил.

— Госпожо, позволете ми да ви подаря букет цветя като спомен от тази наша разходка.

Тя трепна, когато чу гласа на Гислен, който пак беше станал спокоен, както обикновено. Той избра най-хубавите цветя, които продавачката имаше — карамфили и виолетки, без да обръща внимание на това, което говореше Ариана:

— Стига! Стига! Гислен... Няма да мога да вляза в метрото с такъв букет! Най-добре ще направите да ми повикате такси.

Той я послуша. И докато след това заплащаше цветята, тя вече се беше качила в такси. Когато седна и сложи цветята на коленете си, тя му извика:

— Гислен, ще дойдете ли с мен? Ще слезете, където искате.

В него веднага оживя образът на младата жена, от ръцете на която лъха аромат на карамфили и виолетки, седнала съвсем близо до него в мрачния автомобил. С цялото си същество искаше да я почувствува така близо до себе си. Някаква тайнствена воля обаче се оказа по-силна от всичко и той отговори така, като че ли говореше на съвършено чужд човек:

— Благодаря ви, госпожо, аз ще се върна пеша.

И веднага, почти грубо, затвори вратата на колата и каза на шофьора адреса на Ариана. Тя не успя дори да му каже сбогом и колата вече беше потеглила. Обърна се веднага, за да го види през стъклото, обаче той беше изчезнал в нощта, сред безименната тълпа.

Ариана изведнъж се почувствува сама и миришейки цветята, се мъчеше да си представи неговото лице. Ясно виждаше как се беше изменил изразът му и си помисли: „Колко чудноват беше днес! Никога не съм го виждала такъв. Той ме обича. Обича ме страстно, защото избяга от мен, като че ли се страхува. Изплашил се е да не се влюби в мен! А аз точно това искам!“.

И егоистично, безмилостно си каза: „Ах! Нека само остане такъв. Ще получа от него онова, което друг не може да ми даде. Скъпи Гислен, ако знаете само колко щастлива ме правите, другояче бихте мислили и «изкушението» изобщо не би ви плашило... Бихте мислили само за щастието, което ми доставяте. Защото аз искам да ви запазя за себе си и ще бъда към вас така разумно добра, че скоро ще се излекувате от страховете, които ви довеждат до тези безумни постъпки“.

Една мисъл малко я смути: „Само Франсис да не го отнеме! С него не съм в състояние да се боря!“.

Както през лятото, така и сега Франсис дьо Керданек беше повлиял на младата жена и тя беше почувствувала в себе си силата на неговата чиста и открита душа. Той обаче остана далеч от нея и сега тя си мислеше само какво би станало с нея, ако загуби Гислен. Би

останала сама в парижката тълпа, защото Клод все повече се отдалечаваше, отчуждаваше се от нея и тя все повече изпитваше нужда от неговото покровителствено присъствие.

А Клод наистина съвсем не се тревожеше от това, че ги виждаше често заедно! Той не гледаше на тяхното приятелство като на нещо сериозно. „Двамата млади така хубаво се забавляват!“ — мислеше си той. И позволяваше на Ариана да дружи с Гислен така, както оставят децата да си играят с куклите. По такъв начин и той поне беше спокоен и можеше да се отдаде на работата си.

А нито тя, нито Гислен бяха малки деца, а млад мъж и млада жена, жадуващи за любов.

Ариана прошепна:

— Мили Клод, защо ме оставяш? Защо гледаш на мен само като на хубава и интересна кукла? Нима ти не подозираш, че аз все още страстно жадувам да се превърнем с теб в едно цяло?

Колата спря. Тя трепна и се върна към действителността. Беше вече пред своя дом. Там, зад осветените прозорци, се намираше нейното домашно огнище... Там ще намери Клод! Да имаше време поне да долови, че с нея става нещо!

Още щом отвори вратата, тя попита:

— Господарят вкъщи ли е?

— Да, в стаята си, с една дама, която искаше да говори с него.

— Знаете ли как се казва?

— На визитната ѝ картичка, както ми се струва, пишеше: „Госпожица Марслен — драматична артистка“.

— Добре, благодаря ви.

За пръв път тя почувствува нещо, което напомняше ревност. Клод нямаше време, за да ѝ докаже, че я обича, а имаше достатъчно време, за да приема и разговаря с млади артистки, които идват да го молят за нещо!

Ядосана, Ариана отиде в стаята си, за да се облече. Всяка вечер, когато нямаха гости или пък когато не бяха в театъра, те вечеряха в града. Току-що беше дала необходимите нареждания на камериерката, на вратата се чу почукване:

— Мога ли да вляза?

— Разбира се! — извика тя с почти несравнима радост от това, че ще го види. — Аз смятах, че все още продължаваш разговора си със

своята посетителка!

— По-добре кажи, че продължава да ме тормози! Това е някакво чудновато момиче, което на всяка цена иска да получи роля. Хубава е. Обаче няма никакъв талант! И трябваше само да се отърва учтиво от нея... Нека върви по дяволите, а ние да се позабавляваме, мило дете! Имаш ли малко време на разположение, преди да започнеш да се обличаш?

Той говореше нежно и нервността на Ариана се стопи. Богословът, Гислен полека започнаха да избледняват от нейната памет. Тя каза:

— Ти ми изглеждаш уморен, скъпи Клод, нали?

— През целия ден не съм си починал нито минута. Искях да свърша...

— Какво?

Между тях обаче вече се беше създал навикът тя да не го разпитва за неговите литературни занимания.

Ариана не питаше, а той, от своя страна, не й даваше обяснения. Сега само я попита:

— Какво прави днес следобед?

— Ходих в богословския факултет!

— В богословския факултет? Какво говориш? В богословския факултет!

Той я наблюдаваше почти изплашен.

— Кого си търсила там?

— Посетих господин Франсис дьо Керданек заедно с Гислен, който отиваше да го види.

— Това е просто смешно! Как ли сте изглеждали двамата? Целият факултет сигурно е бил скандализиран! Хубаво мнение си е съставил за тебе Франсис!

— Защо? В това нямаше нищо лошо. Напротив, от моя страна е твърде любезно, че бих толкова път само за да го видя! Впрочем той ще стане светец. Не е способен да мисли така дребнаво, както останалите хора...

— Благодаря! — отговори Клод, когото всичко това по-скоро забавляваше, отколкото дразнеше. През цялото време той милваше Ариана по косите.

Тя глезено се притисна към него на ниското канапе.

— Ако той наистина е светец, тогава нищо друго не можете да направите, освен да го подложите на изкушение!

— И мога да потърся от него добри съвети, когато и самата аз реша да стана светица...

— Не сега, не веднага, нали, мила?

— Не, още не! Не се безпокой. Но все пак може да бъде от полза това, че познавам и че се възхищавам от Франсис дьо Керданек, защото ако настъпи ден на изкушение, когато бъда готова да извърша някоя глупост, някаква непоправима глупост, достатъчно е да си представя как би ме осъдила неговата чиста душа, за да си тегля... И затова аз ще внимавам много в този момент да не си мисля за него.

Клод я погледна бързо.

— А дали случайно в теб вече няма желание да извършиш някаква глупост?

— Нима човек може да знае? Удобен случай, нежно цвете, мъж, който е твърде погълнат от други работи...

— И млада съпруга, която е кокетна или пък извънредно любопитна, или пък малко вятърничава. Всичко това обаче нас не ни засяга.

— Нека се надяваме, че не ни засяга...

Той поиска да ѝ отговори, изненадан от това, че тя трепереше до него.

Обаче телефонът извънтя. Камериерката влезе и каза:

— Търсят господаря по телефона.

Клод стана. Беше нервен.

— Ах, този телефон! Що за глупаво изобретение! Веднага ще се върна, скъпа.

Тя обаче стана и каза със странен глас:

— Ще стане късно, Клод! Трябва вече да се обличам. Ти наистина си твърде зает.

И си помисли дали Гислен бе живял само за нея.

XVII

След посещението при брата на Гислен измина цяла седмица, а от младия човек тя нямаше никаква вест. Мина и втора седмица, а Гислен не се появи, нито пък беше съобщил причините, поради които се беше отдръпнал.

Ариана беше погълната от многобройни обществени задължения и в тях бе намерила достатъчно развлечение, но все пак много скоро забеляза отсъствието на младия си приятел. И сега почувствува колко са й необходими разговорите, които водеха, отдаването на музиката, разходките, които правеха заедно.

Най-после един ден тя се реши и му изпрати писмо, с което най-любезно го канеше да ги посети в четвъртък на вечеря, а след това да отидат всички заедно в „Опера Комик“.

В действителност Ариана се опасяваше да не би между нея и Гислен да се е намесил брат му Франсис и затова искаше да знае истината, защото бе човек, който не обичаше да живее в неизвестност. Надяваше се да получи бърз отговор, обаче писмото дойде едва на другия ден. Тя веднага забеляза, че почеркът му беше променен.

Писмото гласеше:

„Госпожо,

Много съжалявам, че не съм в състояние да се отзова на вашата любезна покана, и то по причина, която е малко глупава. Преди пет дни се возих с такси и стана леко сблъскване с автобус. От колата ме изнесоха с изкълчено дясно рамо. Затова и почеркът ми е така безобразен и ви моля да ме извините, че ви пиша така.

Много съжалявам, че ми е невъзможно да ви видя. Уверен съм, че и вие ще ме съжалите за тази малка неприятност и в това аз виждам утеха през дългите часове, в течение на които стоя затворен в стаята си.

Все пак чета и композирам. Отдавам се и на дълги размисли! Не е лесно обаче да се поддаде човек на всичко онова, което разумът му налага.

Довиждане, госпожо и драга приятелко. Вие знаете, нали, че аз и отдалече, както и когато съм край вас, ви нося в сърцето и мислите си.

С почит: Г. дьо К.“

Два-три пъти Ариана прочете последните редове на писмото и ги схвана точно така, както и Гислен бе ѝ ги изповядал. Сърцето ѝ биеше учестено от радост! Значи Франсис нищо не е развалил! Гислен е неин. И с необикновен егоизъм си пожела той да остане такъв завинаги.

Ариана сгъна писмото и си каза: „Разбира се, ще ида да го видя! Нещастният Гислен!“.

Тя нито за момент не си помисли дали такова едно посещение е уместно или не. Още отсега обаче се радваше на изненадата, която ще поднесе на Гислен. Представяше си с каква възхита ще разшири той зениците си, когато я види. Тя знаеше, че той съвсем не се надява на това посещение, макар безспорно страстно да го желае.

По време на вечерята тя разказа на Клод за случката с Гислен и той веднага каза:

— Горкият! Сигурно му е страшно скучно сам в стаята, без да има с кого да поговори. Следобед ще гледам да прескоча за малко, за да видя как е.

— И аз ще дойда с теб — отговори му Ариана спокойно и почти равнодушно. — Ще бъде хубаво от наша страна да го посетим заедно.

Клод млъкна, смутен за момент, защото в него нещо инстинктивно се противеше срещу така направеното предложение, но не видя в това причини, за да се противопостави.

— Добре, ще отидем заедно. Можеш ли да бъдеш готова в три часа? Защото след това аз съм страшно зает...

Той млъкна, не искаше да добави: „Имам репетиция, а след това искам да прочета новата си пиеса на един известен писател“.

В три часа Ариана беше готова. Тя обърна особено внимание на тоалета си и когато Гислен я видя, в неговия поглед прочете възхита от тоалета ѝ.

— Ах, госпожо — извика младият човек, — колко любезно е от ваша страна да ме посетите заедно с Клод!

Той се опита да стане и да ги посрещне, обаче превързаните все още крак и рамо не му позволяваха да се движи свободно. Затова Клод и Ариана го задържаха.

— Не се движете! Не се движете!

Стаята му бе доста скромна, почти монашески мебелирана. Край леглото, в което се беше излегнал, беше сложена маса с много и различни книги, а пианото, което се намираше малко по-далече, бе отворено и върху него бяха сложени нотни листове.

На Ариана веднага ѝ хареса изгледът, който се откриваше от прозореца, гледащ към Люксембургската градина. И каза усмихнато:

— Наистина, Гислен, имате право, у вас е приятно. Липсват ви само цветя, за да бъде малко по-весело. Ако знаех, щях да ви донеса. Ще го направя обаче при второто ми посещение.

Той ѝ поблагодари. Ариана долови в неговите думи известно потреперване, което я изненада.

„Той не е вече същият. Какво ли му е?“ — помисли тя.

Дори и физически се беше променил и тя схвана, че в течение на тези петнадесет дни, откакто не се бяха виждали, сигурно се е случило нещо важно. Изразът на лицето му също бе станал по-сериозен от обикновено. Вероятно е страдал от болките, които е изпитвал като резултат от сблъскването. Виждаше се обаче, че не беше само това.

И тя продължаваше да си мисли: „Има още нещо, това е безспорно. Но какво, какво? Как да узная това?“.

Ариана внимателно слушаше разговора, който водеха Гислен и Клод, и се опитваше да се намеси в него. Младият човек обаче ѝ отговаряше кратко и отсечено, с онази хладнокръвна учтивост, с която се отнасяше в началото на тяхното познанство, когато искаше да се затвори в себе си и по такъв начин да се запази от влиянието, което младата жена оказваше над него.

Ако бяха насаме, тя би узнала причините за неговата сериозност, но пред Клод нямаше възможност да пита нищо. Искаше, така както го виждаше тъжен, да му говори нежни думи, да го утеши, да го окуражи, както се говори със съвсем млади хора, когато са изправени пред първите изкушения на живота...

Гислен, като че ли доловил нейните мисли, я погледна в един момент и ѝ се усмихна с признателност.

— Сигурно ви е страшно скучно? — попита го тя.

— Не, не ми е скучно. Откакто съм пристигнал в Париж, трябваше да се науча да живея сам. Потънал съм в работа и по този начин не оставам твърде много насаме със себе си. Впрочем надявах се тези дни да получа първите коректури от композициите си, които, както знаете, трябва да бъдат публикувани от издателя на баща ви. А това ще бъде голяма радост за мен. Ще се радвам да коригирам своите бретонски мотиви. И за това трябва да благодаря само на вас, госпожо. По такъв начин времето ми минава...

— Може би щеше да направиш по-добре, ако беше отишъл в Трефри, докато оздравееш! — обади се Клод.

— Няма нужда! Впрочем предпочитам да не напускам Париж.

Нещо трепна в душата на Ариана. Защо Гислен предпочиташе да остане в Париж? Може би го задържаше тук някаква любовна връзка? Кой можеше да знае? Всичко е възможно! И страхът от някакво разочарование започна тайно да я измъчва.

Клод, който бързаше, ѝ направи знак да стане и сам се изправи.

— Драги, ние пак ще дойдем да те видим, а Ариана, ако искаш, ще ти изпее някоя от твоите песни и дори ще ти помогне при коректурите.

— Благодаря ти за предложението, обаче се надявам, че няма да имам нужда от помощта на госпожа Симор. Само че, понеже ще остана още известно време затворен в стаята си, ще ви бъда извънредно признателен, ако ме навестите пак от милосърдие...

— От приятелство, неблагодарни човече! — поправи го веднага Ариана. — До скоро виждане! Както и Клод ви предложи, ще дойда да ви попея и да ви посвирия колкото искате. Довиждане, приятелю!

Тя му подаде ръката си с топла усмивка. Той се прегъна малко, но не докосна с устни подадената с такава сърдечност ръка. Когато обаче се изправи, беше още по-блед....

— Доволен съм, че го посетихме — каза Клод, когато слизаха по стълбите. — Наистина е тъжно да останеш затворен в една стая, без да има жива душа да се погрижи за теб.

Ариана се съгласи с кимване на глава. Тя беше замислена и смутена от държането на Гислен. Искаше ѝ се да узнае веднага всичко.

Когато излязоха на улицата, Клод повика такси и я попита:

— Мила, къде да те закарам?

Тя се засмя:

— Както всяка провинциалистка, направо в „Бон марше“. Понеже съм наблизко, искам да си купя едни ръкавици! Скъпи Клод, ти винаги ме оставяш!

— Аз те оставям! И ти се осмеляваш да произнесеш такава лъжа?

— Разбира се, решавам се! Ти така немилостиво ме жертваш заради своите срещи, своя театър, своите книжа!... И грешиш, знай това! Колко е жалко, че не си обикновен бакалин или нещо подобно...

— Защо?

— Защото фасулът, захарта или каквото и да било друго не биха те поглъщали така, както твоята интелектуална професия.

— Има вероятно и бакали, които са твърде заети в търговията си! И те трябва да са заети в работата си по свой начин, така както и аз! Винаги си била малка недоволница! — отговори той весело.

В колата, близо един до друг, той хвана ръката ѝ, която беше без ръкавица, сложена на неговото коляно, и я обсипа с целувки.

Ариана се притисна към него, наслаждавайки се на чувството, че му е мила, в което често пъти се съмняваше. И почти умолително се обърна към него:

— Кажи ми, Клод, би ли жертвал литературата, ако трябва да избираш между мен и нея?

— Разбира се!

Той беше страшно изненадан, защото виждаше, че тя упорито се стреми да ѝ обръща повече внимание. Едновременно това го и нервираше.

Ариана почувствува това и не каза нито дума повече. Намести яката си и отвори вратата.

— Довиждане, мила! — каза Клод нежно. Съжаляваше, че с отговора си беше помрачил веселия израз върху лицето на жена си. — Не бъди ревнива. Знаеш много добре, че не може да става сравнение дори между работата ми и теб!

Очите и устните на Ариана имаха оня израз, който Клод най-много мразеше: недоверчив и ироничен. Тя безгрижно и равнодушно му отговори:

— В работата си ти влагаш най-голямата част от мислите си. На мен даваш сърцето и останалото. Аз, за нещастие, бих искала всичко. По такъв начин нашата връзка става някак страшно условна.

Тя стъпи на тротоара. Когато беше на вратата на магазина, обърна се още веднъж да види Клод. Колата вече се беше отдалечила. Тя промълви:

— Трябва да си е въздъхнал с облекчение, когато излязох от автомобила! Сега вече и не мисли за мен! Какво трябва да правя аз? Да го забравя колкото се може по-скоро!

Ариана набързо купи всичко онова, от което имаше нужда, и излезе от магазина. Когато се озова на улицата, сред тълпата, тя пак започна да мисли за Гислен и за неговия чудно сериозен и тъжен израз. Измъчваше се, че не беше успяла да го развесели.

Погледът ѝ се спря на една кошница, пълна с цветя, които продавачката предлагаше на минувачите. Изведнъж през главата ѝ мина мисълта: „Ще му занеса малко цветя, за да му правят компания и да му напомнят, че не го забравям... Аз съм все още близо до неговото жилище“.

Ариана никога не се колебаеше да извърши онова, което веднъж е решила.

Тя избра китка великолепни тъмни перуники, които приличаха на кадифе, и друга с копринено виолетов цвят, напръскани като че ли със злато. Към този букет добави малко нарциси и доволна от себе си, се отправи назад към жилището на приятеля си, на четвъртия етаж.

Пред вратата се спря задъхана и очакваше да отвори онзи същият стар слуга, който беше отворил преди малко на нея и на Клод.

Вместо него, когато позвъни, тя чу мъжки глас:

— Не мърдайте, младежо, аз ще отворя.

И за своя голяма изненада, Ариана се озова очи срещу очи с баща си. И двамата почти едновременно извикаха:

— Какво правиш тук, татко?

— Как? Ариана? Какво търсиш ти при Керданек?

Без да се смути ни най-малко, тя обясни:

— Донесох му цветя, за да го развеселя малко. Преди един час бях тук с Клод и видях, че е необходимо да се донесат малко цветя. И му ги нося.

Баща ѝ тръгна изненадан след нея. Тя влезе в стаята. Гислен я гледаше с широко отворени очи, като че ли виждаше някакво привидение. Тя се смееше едновременно палаво и нежно, макар и да не съзнаваше това.

— Цветята са за вас, Гислен, за да си подобрите малко настроението.

— Ах! Но... — мълвеше той, като поемаше букета. — Колко прелестна и внимателна приятелка сте вие! Да сложа по-скоро цветята тук, край мен, на писалищната ми маса!

— Не, не се движете. Аз сама ще ги сложа във вода. Възможно е да си разместите рамото. Мога ли да позвъня, за да ми намери вашият стар слуга някоя ваза?

Гислен се засмя от сърце:

— Моят стар слуга, това в действителност е портиерът на къщата, който само идва от време на време, за да види дали нямам нужда от нещо... На камината има ваза, нима не я виждате? Вода има в каната на масата. Страшно съм смутен...

— Няма защо да се смущавате! Представете си, че аз съм милосърдна сестра. Господи, колко грозна е тази ваза. Вероятно принадлежи на господаря на къщата. Перуниките и нарцисите обаче ще я направят по-хубава! Когато дойда следващия път, ще ви донеса по-красива ваза. Поне да ви остане спомен от автомобилната катастрофа, и то спомен от мен!

— Той няма нужда от ваза. И без това няма да те забрави, малка кокетко — обади се Мисини шеговито.

В очите му обаче можеше да се прочете някакъв странен израз. Той наблюдаваше внимателно двете млади същества. Гислен не изпускаше от погледа си Ариана, която слагаше цветята и едновременно с това отговаряше на баща си:

— А! Всичко може да се случи! Мъжете понякога са така лекомислени. Но, татко, вие още не сте ми обяснили как попаднахте тук?

— Узнах за инцидента с младия човек и понеже това му беше попречило да дойде при мен и да вземе композициите, които ми беше дал да прегледам, преди да ги даде за печат, аз му ги донесох сам. Така поне ми се удаде случай да мога да поговоря малко с него.

— Как? Нови композиции? Гислен, вие не сте ми казали нищо за това? И то на мен, която съм „покровителката“ на вашата музика? Неблагодарник!

— О, госпожо!

— Голям неблагодарник, ви казвам! Доволен ли останяхте, татко?

— Ех... доста... Има значителен напредък в техниката, а вдъхновението от това не е загубило нищо. Да, доволен съм.

Лицето на Гислен се озари. Ариана го гледаше, самата тя очарована. Веднага му предложи:

— Искате ли, Гислен, да изпея някои песни, преди да си тръгна? Така желая самата аз да ги чуя.

Той обаче се колебаеше, предполагаше, че ще ѝ бъде трудно да разчита ръкописните ноти. И Мисини беше съгласен с него.

— Повече ще ти харесат, когато ги пееш при по-добри условия. А сега, дете мое, понеже случаят е пожелал да се срещнем така неочаквано, ще те взема със себе си, за да прекараме поне малко време заедно. Наистина толкова рядко имам възможност да разговарям с дъщеря си. Колата ме чака и ще те откарам дотам, докъдето пожелаеш.

Ариана изглежда изненадано баща си няколко секунди. Откъде у него се породил това желание веднага, почти насилствено да я отведе? Тя бе решила твърдо в себе си да поговори с Гислен насаме и да го попита за причините на неговото неразположение.

— Добре, татко, ще дойда с вас, когато решите да тръгнете! Гислен, оставям ви сладките, които бях донесла да изядем заедно, но вие ще направите това сам и заради мен.

— Да, ще ги изям, госпожо, с особена признателност за проявеното към мен внимание...

— Много добре! Позволявате ли ми да си открадна една? Страшно съм гладна. Татко, вие няма ли да си вземете една? Нито вие, Гислен?

И като че ли за да им даде кураж, тя бързо захвапа своята сладка. В същия момент обаче си спомни как в богословския факултет, заедно с Франсис, бяха яли пак сладки. Може би и Гислен си мислеше за това, защото изведнъж лицето му отново се помрачи. А Ариана на всяка цена искаше да знае на какво се дължи това.

XVIII

За да може да узнае, необходимо беше да се срещне насаме с него. В течение на седмица тя нямаше никакви вести от Гислен и не беше в състояние да понася повече цялата тази тайнственост. Изпрати му бърза картичка, с която му съобщаваше, че още същия ден, около три часа следобед, ще го посети, за да види как върви неговото оздравяване.

Знаеше, че след като е известен, той ще намери начин да я приеме и ще може да си поговори с него колкото си иска.

Същия ден преди обяд, когато отиде да пусне картичката, тя купи една виенска ваза. Върна се вкъщи малко късно, така че едва й остана време да се облече за обяд. Защото този ден щяха да имат гости — някакви приятели на Клод, които той беше поканил на обяд, за да си поговорят.

Ариана беше блестяща и занимаваше гостите със своята духовитост и веселост. Те просто я поглъщаха, за голямо удоволствие на Клод.

— Имаш ли някакви новини от Гислен? Аз днес ще правя едно посещение близо до неговото жилище и ще се осведомя как е — попита тя Клод, след като изпратиха гостите.

Жените винаги имат някого да навестят близо до онзи, когото искат да видят.

Когато позвъни у Гислен, той сам й отвори.

— Как, вие сте сам вкъщи? — извика тя весело, без никаква умисъл.

— Както виждате! Моят случаен слуга е зает с някаква работа и ето ме оставен сам на съдбата си. Може би ви е неприятно?

— Не, за бога! Защо да ми бъде неприятно? Аз дойдох да видя вас, Гислен.

— Получих вашата картичка твърде късно, за да мога да ви съобщя...

— Да ми съобщите какво? — прекъсна го тя. — Да не идвам?

Той отговори полугласно, като че ли разговаряше сам със себе си:

— Да, ако имах смелост да го направя и ако имах и време...

— За щастие не сте имали време! Аз исках да поговоря с вас.

Той отвори вратата на работната си стая, която този път беше цялата в цветя — в нейна чест. Очарована, тя извика:

— Ах, колко е красиво! Признайте, че сте направили добре, като сте послушали моя съвет! Не бях сигурна, че ще ме послушате, защото ето на, вие сте някак си стегнат човек. И понеже се съмнявах, донесох ви и аз цветя. Ще ги сложите на работната си маса във вазата, която ви обещах и която е вече тук...

В помрачените му очи засия такава радост, че младата жена се засмя. Тя знаеше, че всичко това ще му достави голямо удоволствие, но все пак не очакваше, че той ще се зарадва толкова много.

Тази светлина блесна само за миг в очите на Гислен, за да издаде колко много я обожаваше той мълчаливо, но ѝ се стори, като че ли я обхваща някакъв плам.

Той съвсем тихо каза:

— Госпожо, вие не подозирате колко щастлив се чувствавам!

— Щом е така и щом помежду ни няма недоразумения, както ми се струваше, тогава трябва и да ми го докажете, трябва пак да станем истински приятели — каза тя унило.

— А нима аз не съм вече такъв?

— Не знам... Вие изобщо не приличахте на себе си, когато бях тук с Клод. А и след това, пред баща ми. Да не би тяхното присъствие така да ви беше преобразило, че аз не бях в състояние да ви позная?

Гислен прекара ръката си по челото, а лицето му изведнъж се помрачи.

— Моля ви да ме извините, че за момент съм бил неразположен...

— Не неразположен, а тъжен. Поради това трябва доброволно и от сърце да се помирите, че сме си такива, каквито сме, и да се наслаждаваме колкото се може повече на онези моменти, които прекарваме заедно. Искате ли?

— Естествено искам.

Тези обикновени думи той произнесе с такава сериозност, че тя остана изненадана.

— Гислен, вие криете нещо... Какво? Аз съм ваша приятелка. Трябва да ми поверите какво става с вас. Имате ли някакви неприятности? Или пък грижи? Може би се дължат на вашата музика? Да не би издателят ви да не е изпратил още коректурите?

— Не, те вече са тук...

— Толкова по-добре. След малко ще ги прегледам. Нима не сте доволен? Приятелю, кажете ми какво ви е?

Ариана се наведе малко към него, като че ли в очите му търсеше истината, която той не искаше да издаде. Гислен ѝ отговори безгрижно, макар под този привидно лек тон да се криеше нещо извънредно сериозно:

— Всичко сега е добре, защото вие сте тук, скъпа приятелко. Но така приятно и едновременно страшно е да знам, че вие сте тук заради мен!

Той млъкна, като че ли изплашен от думите, искащи да се излеят, думи, които не смееше да произнесе. И затова се опита да постави между нея и себе си музиката.

— Бих желал да използвам най-пълно вашето посещение. Мога ли да ви помоля да изсвирите моята последна композиция? Как искам да чуя вашия глас! Ще се опитам да ви акомпанирам. Струва ми се, че рамото ми ще позволи това.

— Ще го изморите, без да има нужда. По-добре ще направите да ме слушат. Така може би ще прецените по-правилно своето произведение.

И тя веднага свали шапката и ръкавиците си, оправи непослушната си коса с едно движение на ръката, движение, което беше така скъпо за Гислен, и седна пред пианото.

Баща ѝ имаше право. Новите мелодии на Гислен бяха много по-добри, отколкото по-ранните му работи. Ариана имаше достатъчно музикални познания, за да може сама да направи преценка. Само истински композитор можеше да изрази такива страстни и едновременно тъжни чувства, които сякаш бяха вдъхновени от изживявания, стоящи над всички тях.

Гислен беше седнал, облегнал глава на двете си ръце, и нито веднъж не прекъсна Ариана, нито пък я спря или поправи. Слушаше спокойно и мълчаливо.

Ариана сама прекъсна и се приближи до него. Сложи ръка на рамото на младия човек и едва тогава той вдигна глава. Чертите на лицето му бяха обтегнати и това страшно изненада младата жена.

— Гислен, какво ви е? Как можете да бъдете тъжен, когато сте в състояние да композирате такава музика? Вие безспорно ще станете голям композитор!

Черните зеници светнаха за момент.

— Може би в това да намеря утеха.

— Утеха? За какво?

— За всичко онова, от което животът ме лишава... Госпожо, щом казвате, че тази композиция ви харесва, позволете ми да ви я посветя и да я нарека „Песента на моята приятелка“, като спомен от последния час, който прекарвам с вас. Съгласна ли сте? Кажете!

Тя го прекъсна радостно:

— О, Гислен, нима можете да се съмнявате? Вашата идея е великолепна! От все сърце ви благодаря за удоволствието, което ми доставяте! Вие изобщо не можете да си представите колко се гордея с вас, скъпи приятелю!

Той разбра, че тя беше казала всичко това съвсем искрено и почувствува, че тези думи ще му дават сили, когато остане сам.

Ариана го попита весело:

— Искате ли да изпея още веднъж вашата песен, за да ми покажете сега как трябва да я пея, за да сте напълно доволен?

Той поклати глава и гласът му стана някак приглушен:

— Не днес. Късно е.

— Значи вие предпочитате да дойда още веднъж? — попита го тя, като се смееше.

Ариана почувствува нужда да се защити от онова вълнение, което усещаше, че изпитва, предизвикано от държането на младия човек.

— Сега вече съм здрав и вие няма да идвате.

— Ако вие не искате...

— Аз много бих искал да идвате. Тъкмо и затова не бива да го правите.

— О, Гислен! И вие ми го казвате! Вие?

Тя пребледня, като че ли той изведнъж грубо я беше отблъснал от себе си.

— Толкова ви е променил вашият брат... Той ви е втълпил вече да не ме виждате! Как можете да бъдете толкова слаб, че да го послушате?

— Това не е слабост, а мой дълг! Отдавна вече не съм в състояние да се лъжа. Не намерих обаче в себе си сили да се жертвам...

— Гислен, вие сте ми приятел и аз не искам да ви загубя само защото ви измъчва мисълта за изкушението, както сам казвате. Все пак няма нищо лошо в това, че изпитвате към мен приятелски чувства. Не е ли вярно?

— Приятелски!... Ако е само приятелство, аз не бих се измъчвал сега, че вие сте при мен, а напълно съзнавам, че нямам право да ви кажа, а трябва да бягам, да се крия, защото страшно ви обичам!

Това признание беше по-силно от волята му и Ариана го посрещна с вълнение и молба:

— О, Гислен, не говорете неща, които могат да убият нашето приятелство!

— Нашето приятелство!

Той вдигна в отчаяние рамене.

— Нашето приятелство! Да, лесно ви е да говорите за приятелство, защото нищо не ми давате. Аз обаче бих лъгал мизерно, ако кажа същото. За мен онова, което вие ми давате, не е вече достатъчно! Страшно се измъчвам, че никога вие няма да бъдете моя, а аз ви обичам така, както никога не съм обичал и най-скъпите за мен същества! Мисля си, че вие ме омагьосахте още от първия момент, когато ви видях в църквата на гробищата на Каменевен! Вие бяхте в бяла рокля и приличахте на момиченце. Само очите ви бяха очи на жена и техният поглед ме изпепели, когато се спряха върху мен...

— Гислен, тогава аз не направих нищо, за да ви привлека!

— Не сте. Колко разумен съм бил в онзи момент, колко правилно съм разсъждавал! Тогава взех решение да ви избягвам и не исках да остана нито в Пон Ген, нито в Трефри, когато знаех, че ще ви виждам там. И след това случаят поиска да се срещнем, спомняте ли си? Онази сутрин, когато Тиг ви доведе в Коац Кери?...

— Спомням си — отговори Ариана съвсем тихо, развълнувана от спомена за това светло утро и от спомена за отминалото лято, сякаш е била в рая, от който по-късно е трябвало да бъде изгонена.

Изведнъж тя почувствува умора и седна на дивана. Слушаше Гислен. Съзнаващ, че ще трябва да се разделят завинаги, той продължи докрай:

— Вие винаги сте били към мен необикновено добра! Посрещнахте любезно дивака, какъвто тогава бях. Съвсем и не подозирахте, че вие за мен бяхте олицетворение на онова, което аз съм си представял за любовта, което съм очаквал от нея. И тогава заживях с луди мечти: да ви обичам тихо, без който и да било да подозира това...

— О, скъпи Гислен! — прошепна тя.

Вдигна глава и го погледна. Беше безкрайно развълнувана.

„Никога Клод не ми е принадлежал така — мислеше тя. — Защо всичко това не го казва Клод, защо Гислен не е Клод!... За такава любов аз жадувам. Да бих могла само да си представя, че това е неговият глас!“

И тя несъзнателно затвори очи. За да си представя по-добре онова, което така страстно желаете! Или за да не гледа вече трагичния израз на лицето на Гислен, измъчван от онова, което ставаше в сърцето му.

Думите, които той говореше обаче, стигаха до най-дълбоките бездни на нейната душа.

— В Париж аз пак ви срещнах... Имах невероятното щастие да се намеся в живота ви, непрестанно да бъда до вас, и то съвсем близко, така че сам се питам как съм могъл да мълча. Днес обаче всички мои решения се превърнаха в пепел. Мразя възпитанието, което съм получил и което ме кара да смятам, че не бива да върша зло, защото е недостойно. Мразя и проникателността на Франсис, който от момента, когато ни видя заедно, схвана истината, разбра опасността и призова моята съвест, която и без това вече беше заговорила. Знам много добре колко прав е той. И щом е така, докато в мен още има малко чест, аз ви казвам: Оставете ме, мила. Оставете ме, любима!

Ариана потрепери до дъното на душата си. „Оставете ме, любима!“ Защо Клод не я наричаше по-често така! Защо сега ѝ се струва, че той е толкова далеч от нея, толкова далеч! Ръцете ѝ сами

бяха започнали да се кършат, като че ли се намираше в някаква непрогледна нощ, слаба и нежна тревница в страшната буря, която беше понесла Гислен със себе си.

— Идете си, мила, излезте веднага, по-скоро, защото в мен няма вече нито следа от някогашния ми разум и мъдрост. Идете си! Вземете обаче със себе си моето последно признание, святата и чиста истина!... Вие знаете, че аз обожавам музиката. Разбирате добре какво значи за мен да пиша? Знайте тогава, кълна се, говоря истината, че само ако мога да ви целуна и да ви прегърна, с удоволствие бих се съгласил никога да не напиша вече нито нота. Най-голямото щастие за мен би било да съм ваш роб.

По цялото тяло на младата жена мина тръпка. Думите, които сега беше произнесъл Гислен, бяха точно ония, за които тя така много жадуваше и така напразно чакаше да чуе от Клод. И тя повтори:

— За да бъда ваша, значи вие бихте се съгласили дори и на такава жертва?... О, колко ме обичате! Никога, никога няма да забравя какво сте били готов да пожертвувате за мен. Гислен, мили приятелю, не бъдете така тъжен... И аз ви обичам!

Той изведнъж пребледня, в очите му заигра някаква луда радост, но още веднъж, за последен път, каза:

— Мила, идете си, оставете ме, моля ви се...

Той ѝ протегна и двете си ръце, за да ѝ помогне да стане.

Ариана се изправи съвсем, сякаш насън. С послушен глас, като на малко момиченце, тя едва чуто прошепна:

— Да, отивам си. Сбогом, Гислен.

И му поднесе челото си.

Той се наведе. В същия момент обаче тя се поизправи малко, така че устните на приятеля ѝ не попаднаха на челото или на косите ѝ, а върху нейните треперещи устни...

XIX

Клод работи целия предобед, беше забравил всичко, което е извън него. Живееше само онзи живот, който сам създаваше върху хартията.

Прочете и последната сцена, която беше написал, и почувствува, че може да бъде доволен. Погледна часовника си и видя, че е единадесет и половина.

— Добре. Имам време да се поразходя малко. Ако и Ариана би могла да дойде...

Позвъни и попита камериерката за господарката ѝ. Тя му каза, че госпожата била излязла. Със съжаление се отправи сам към Булонския лес.

В тълпата от хора той забеляза Мисини, който всеки ден се разхождаше, не пропускаше да направи своята гимнастика, както наричаше разходката си. Старият музикант се връщаше вече в Париж. Срещнаха се и Мисини се спря с удоволствие, за да поговори малко със зет си, чиято страст към театъра така обичаше. Почти на всяка крачка те срещаха познати, които ги поздравяваха.

— Добре че се сетих — попита Мисини, — какво става с младия Керданек? Как върви оздравяването? Аз се бях уговорил с него да дойде с Ариана, да ми изпълнят някоя от последните му композиции, които ми се сториха доста интересни. Този младеж има невероятен талант! И сега изведнъж, за голяма своя изненада, получих от него писмо: „Съжалявам страшно много — пише ми, — но в този момент не съм в състояние да се занимавам повече с музика“. Какво ли означава това? Да не би да се е спречкал нещо с Ариана?

Клод вдигна рамене и отговори:

— Доколкото знам, не е...

— Впрочем и да е — промълви Мисини, повече като че ли на себе си, — това не би било лошо!

Тези думи сякаш се изтръгнаха несъзнателно и изненадаха Клод.

— Защо мислите така? — попита той.

Мисини не му отговори веднага, като че ли предварително обсъждаше думите си, но знаеше много добре, че Клод няма да отмине без отговор своя въпрос. Той се усмихна и каза:

— За бога, млади човече, не се ядосвайте! И така, аз имах известно впечатление, което може би не трябваше да издавам.

— Какво впечатление? — продължаваше да настоява решително Клод.

Изведнъж за Клод всичко наоколо изчезна и той не виждаше вече многобройните минувачи.

— Щом искате да знаете, впечатлението ми е, че двамата млади, Ариана и Керданек, се разбират много хубаво и просто е приятно да ги вижда заедно човек, но съвсем не е разумно да се оставят децата да си играят с огъня. Особено с оглед на хората, които са много зловни и които никога не искат да видят онова, което е хубаво и добро в известни постъпки, колкото и невинни да са те.

В погледа на Клод можеше да се долови гняв. Благодарение на волята си обаче той можа да си придаде съвсем спокоен израз. Поздрави една хубава млада жена, която мина край тях, но въпросите, които продължаваше да поставя, бяха все така решителни:

— Какво сте чули за Гислен и Ариана? Струва ми се, че би било хубаво да знам и аз, ако е възможно!

— Нищо естествено. Вие сам знаете, че вие и аз последни ще чуем всичко онова, което добрите хора могат да наприказват за Ариана и Гислен и как те тълкуват тяхното приятелство...

— Гислен е още хлапак и за Ариана не представлява интерес, освен че ѝ е добър приятел.

— И аз съм на същото мнение. Но щом сме заговорили на такава тема, тогава изслушайте ме добре, Клод, и повярвайте, че чрез мен говори моят опит. Не позволявайте децата да се разхождат така безгрижно из Париж, да ходят на чай, да се появяват заедно на концерти, изложби и така нататък. Ариана е прелестна жена, това го виждам и аз, както и всички останали, а и Гислен е твърде хубав младеж, който заслужава внимание. А вие знаете много добре, че в нашите среди бързо се появяват зловни слухове и бележки по адрес на хубавите жени, и то просто от ревност от страна на онези, които напразно ги ухажват. Особено тогава, когато една хубава жена е така

равнодушна към света, както е Ариана, и когато младежът, с когото се движи, е така влюбен в приятелката си, както Гислен в Ариана...

Клод този път не можа да се сдържи да не направи нервно движение. До този момент той беше успял да се сдържа благодарение усилията на волята си и спокойно да слуша всичко в жестокото желание да узнае онова, което се шушука. Сега обаче той прекъсна Мисини:

— Нима и вие вярвате, че Гислен е влюбен в Ариана? Защо?

— Защото съм го виждал край нея. Изразът на неговото лице един ден ме изненада, когато дойде Ариана и му донесе цветя и сладки. Обаче нейното спокойно и свободно държане веднага ме успокои... Все пак аз останах малко учуден от тяхното приятелство. След това си тръгнахме с Ариана, която, по мое дълбоко убеждение, без каквито и да било лоши намерения изкушаваше приятеля си. Дори по този повод дръпнах една проповед на Ариана...

— Благодаря ви. Имали сте пълно право — отговори Клод, чиято гордост беше така голяма, че прикриваше гнева, който се пораждаше в душата му. — Знам наистина, че Ариана, след посещението ни при Гислен, на което отидохме заедно, по-късно е ходила още веднъж, за да се осведоми как е болният. Тя сама ми го каза. Не предполагагах обаче, че се е върнала в неговата квартира. Не е трябвало да го прави. Можеше да се задоволи от сведенията, които е получила от портиера. Ще се опитам да я накарам в бъдеще да се държи по-прилично.

— Струва ми се, че имате право — отговори спокойно Мисини, който се чувствуваше доста неловко, че така непредпазливо беше предизвикал този разговор. Все пак той не съжаляваше, че по този начин е привлякъл вниманието на Клод, ако и в началото съвсем да не беше имал подобно намерение. Наистина му беше неприятна неочакваната поява на Ариана в стаята на Гислен. Безспорно е, че тя, като се съди по всичко, беше влюбена в съпруга си. Опитът обаче беше накарал Мисини да стане страшно недоверчив по отношение на жените. И той не можа да се сдържи да не се засмее сам на своя урок по морал:

— На вас вероятно ще ви се стори чудно откъде аз така неочаквано започвам да проповядвам морал... Този път обаче не се касае за мен, а за нашата Ариана. Аз ви доверих всичко онова, което отдавна ме тормозеше, а вие постъпете както сметнете за добре.

Защото безспорно и двамата сме на едно и също мнение, що се касае до нейното добро име. Смятам, че не бива да позволявате приятелството между тези две деца, което в действителност е невинно, хората да тълкуват като любов...

— Не, естествено не бива — промълви Клод със сух глас. — Ариана наистина е безразлична към мнението на хората и изпитва към него същото презрение, с каквото се отнасям и аз самият, и затова не съм й правил каквито и да било забележки. Сега виждам, че е било глупаво от моя страна и ще се помъча да уверя нея, че ще трябва да държи сметка за всичко. В течение на последните няколко месеца аз се бях отдал всецяло на своята пиеса, която исках да стане колкото се може по-хубава, и вероятно съм загубил малко представа за действителността...

— Довършихте ли вече пиесата? — попита Мисини, който искаше да сложи край на този разговор.

— Да — отговори Клод разсеяно. — Още малко и съм готов!

Мисини не настоя повече. За него беше вече доста късно и той повика едно такси. Когато колата потегли, почувствува, че му олекна. Впрочем Клод изпитваше същото чувство.

Младият човек беше толкова разстроен, че по-нататъшната негова разходка не беше нищо друго, освен несъзнателно движение. Имената на Гислен и на Ариана постоянно се въртяха в главата му. В душата му настъпи смут, така че не беше в състояние правилно и ясно да мисли.

Какво е целяла Ариана със своето второ посещение при Гислен? Той не можеше да види в него никакъв смисъл. А все пак това посещение беше изплашило Мисини.

Може би не е било единственото? Това се потвърждава и от онази лекота и спокойствие, с което тя беше срещнала баща си при Гислен... И тази мисъл, която беше първата по-ясна, го засегна право в сърцето, събуждайки в него дълбоко чувство на ревност. Как по-рано не се е досетил, че между Ариана и Гислен може да се зароди любов? На какво се дължеше пълното му доверие в тези две същества?

Дали той беше така сигурен, защото познаваше силния характер и морала на Гислен? Обаче, когато бурята на страстта обхване някого, моралът е като сламка по време на ураган. Това той трябваше много добре да знае.

А Ариана, неговата горда малка Ариана, която толкова го обича! Възможно ли е тя да е почувствувала любов и към другиго, като едновременно с това остава все пак жена, която го увлича и опиянява?

Всичко е възможно! Впрочем Ариана е дъщеря на Мисини, а неговият живот е изпълнен с любовни авантюри. И тя самата много пъти му беше казвала, че не изпитва угризения и се интересува само от собственото си удоволствие.

Клод несъзнателно си повтаряше: „Ще полудея! Ще полудея! Как мога да си възвърна спокойствието — единствено като науча цялата истина!“.

Как обаче да се добере до истината? Ариана, ако има нещо, ще крие докрай тайната си, а Гислен положително никога няма да я издаде! Къде е истината? Но нима не разполага с доказателства, нали знае, че Ариана е ходила при младия човек като на среща, с цветя в ръце! Той се опита да си го обясни разумно: „Да, обаче тогава Гислен беше болен, тъжен, отпаднал...“.

Разумът му изведнъж се оказа безсилен. В душата му започнаха да се пораждат чувства, които само засилваха неговите съмнения. Той си спомни деня, когато след обяда, на който бяха имали и гости, му беше казала, че ще мине край жилището на Гислен и ще попита за него. И едновременно с този спомен се появи и друг. Същата тази вечер вечеряха в града. Той беше останал изненадан от странния израз, който имаше Ариана. По лицето ѝ блестеше отблясъкът от някакъв сън. Беше страшно далеч, като че ли унесена. В очите ѝ гореше необясним пламък, не говореше почти нищо, сякаш беше съвсем сама в огромната зала на ресторанта. Дали не е виждала пред очите си Гислен?

Всичко това за него си оставаше тайна.

И Клод ясно схвана, че не е в състояние дори един ден мъката му да се бори с тайната.

XX

— Защо се връщаш толкова късно, Клод? — извика тя, виждайки го да влиза в салона.

Отговори ѝ онова, което му хрумна в момента:

— Болеше ме глава и излязох малко на чист въздух...

— Наистина днес изглеждаш уморен. Разходката не ти се е отразила благоприятно.

— За съжаление, не.

Някак странно му звучеше този обикновен разговор.

— Ако знаех, че ще излезеш, щях да дойда с теб, ако нямаше да ти преча...

— Никога не си ми пречила!

— О, и още как, и още как!

В усмивката ѝ долови ирония, която Клод мразеше.

Слугата съобщи, че вечерята е сервирана. Минаха в трапезарията.

Клод чувствуваше на какви мъки ще се подложи, за да се въздържи и не поиска веднага обяснения, които биха го изправили пред спасителната истина.

Ариана дори не подозираше онова, което ставаше с него, и разговаряше закачливо и весело. Забеляза обаче, че той едва ѝ отговаря. Предположи, че пак е обладан от мълчанието, което винаги се случваше, когато носеше в себе си някоя нова идея.

И тя престана да говори, затвори се в себе си.

Той я наблюдаваше, както се наблюдава непозната жена. Наблюдаваше стройната ѝ фигура, кадифената ѝ кожа, тъмните коси, тайнствените очи, израза на устните ѝ, които увеличаха и за които той мислеше, че е единственият, който знае как трябва да се целуват.

Ненавиждаше се, че беше оставил Гислен да се любовува на нейната красота, да я чувствава така близо до себе си.

— Защо ме наблюдаваш толкова внимателно, Клод? — попита тя, изненадана от изпитателния му поглед.

Той ѝ отговори лукаво:

— Опитвам се да преценя какво ли впечатление правиш на един съвсем млад мъж...

— Надявам се, че е великолепно!

— Нима си толкова суетна?

Ариана отговори весело:

— Нима е суета да искаш да бъдеш приятна някому? Струва ми се, че е съвсем естествено.

Той не отговори нищо. И до края на вечерята говореха за незначителни неща.

От друга страна, тя наистина остана изненадана от настроението на Клод. Никога по-рано не го беше виждала такъв. И се замисли за това. Може би наистина е уморен или пък го измъчва главоболие. И тя повярва още повече в това, когато той ѝ каза:

— Извини ме. Искам да си почина малко в кабинета...

— Клод, добре ли си?

— Казах ти вече, боли ме главата. Освен това трябва и да помисля за някои неща.

Ариана предположи, че замисля нова пиеса, затова и не го попита нищо повече.

Все пак се чудеше възможно ли е главоболието да го промени толкова много. Може би имаше нещо по-сериозно! Би било безполезно да го пита... Той, както винаги, би ѝ отговорил като на малко дете: „Не се безпокой, мила. Няма нищо, което си заслужава да ти кажа“.

Ариана премина в салона. Впечатлението обаче, което тази вечер ѝ беше направил Клод, беше толкова мъчително, че седна до пианото. Искаше да попее бретонските песни. Но несъзнателно започна да пее мелодията, която нейният приятел ѝ беше посветил в онзи незабравим ден. Започна полугласно първите стихове, след това издигна глас, без да забележи, защото самата песен се носеше, разперила криле като птица, издигайки и нея във висините.

— Какво пееш? Тази мелодия не ми е позната...

Клод беше застанал на прага на салона. Сигурно е слушал известно време от библиотеката, вратата на която беше отворена.

Ариана изведнъж се изправи, сякаш грубо изтръгната от някакъв сън, и погледна Клод, който такъв, какъвто беше сега, ѝ изглеждаше съвсем непознат, заел позата на господар.

— Какво пея? Последната композиция на Гислен.

— Не съм я чувал досега...

— Скоро ми я даде да я разуча.

Тази проклета музика, която сближава хората! Как беше допуснал да се създаде тази връзка между тях! И може ли сега да я разкъса? Всичко това обаче беше въпрос на бъдещето. В него бушуваше само една мисъл и го държеше като че ли в ноктите си. Желанието да узнае всичко...

— Скоро ли? Кога? Преди да стане катастрофата?

— Не, после. Би ли казал, Клод, какво означава този въпрос, поставен с тон, на който не съм свикнала и за който не бих искала да кажа какъв е...

Почувствува, че тя се готви за отбрана. Веднага реагира на държането му.

„Ако продължа да й говоря така, тя няма да ми каже нищо — помисли си. — По-добре е да бъда търпелив и добър с нея.“

Едновременно с това обаче осъзна, че не е в състояние да се държи спокойно при вълнението, което изживяваше.

Все пак опита да се овладее.

— Нима начинът, по който говоря, обижда? Не съм имал подобно намерение, това е случайно. аз бях изненадан от твоите думи. Значи си се виждала с Гислен и след посещенията, което му направихме заедно?

— Не съм. Той ми изпрати ръкописа на композициите си.

Но макар и да беше преbledняла, тя продължи безгрижно, като че ли искаше да го предизвика:

— Да. Ходих и след това при него.

— Защо? Обясни ми по какви причини?

— Защото така ми се искаше! — отвърна му тя надменно. — Клод, ти ме ревнуваш! Защо? Ще ми кажеш ли най-после искрено защо поставяш тези въпроси? аз ненавиждам подозренията, които се изказват със заобикалки.

Той с несъзнателно движение грабна от пианото връзката с нотите и я захвърли.

— Ти сама ме принуди да те питам, защото скри, че си ходила при него, посещение, което от елементарно приличие трябваше да избегнеш. аз дори бих ти забранил...

— Наистина ли? Струва ми се, съвсем забравяш, че помежду ни има споразумение всеки от нас да прекарва свободното си време както си иска, както намери за най-добре. Никога не съм те питала как ти прекарваш свободните си часове, за които ти твърдиш, че ги посвещава на работата. И ти би трябвало да ми имаш същото доверие.

— Да, но само при условие, че заслужиш това доверие...

— И така, днес съвсем неочаквано ти решаваш, че аз не заслужавам това доверие?

— Не! Защото не постъпваш, както би трябвало да постъпи жена, която поне малко държи за доброто си име.

Ариана вдигна рамене и отговори с глас, в който можеше да се долови буря:

— Изобщо не искам да знам за доброто или лошо име. Върша онова, което ми се иска, и естествено не желая и да знам какво ще кажат хората, които пренасят нещата повърхностно. Да, аз ходих при болния Гислен дьо Керданек и не съм се крила. Казах ти това, и баща ми ме видя там.

— Знаеше ли, че ще завариш баща си там?

— Не!

Тя отговаряше кратко, ясно и смело, не като неучтиво момиченце, а като зряла жена, която съзнава какво говори и която е готова да тегли последствията от своите действия и думи.

— Защо ходи при Гислен?

— Чувствах необходимост да поговоря с него, и то насаме, само ние двамата...

— Какво искаше, какво имаше да му казваш? Искам да знам това.

Последните думи сами се изтръгнаха от устата му. И да не беше разбрал колко опасно беше да ги каже, той би прочел това по лицето на Ариана. Този път той бе попитал като господар, а тя би предпочела по-скоро да я нарежат на парчета, отколкото да отговори на така поставен въпрос.

— Това, което съм имала да му кажа, засяга само него и мен.

— Защото си негова метреса! Имай поне храбростта да признаеш безсрамието си!

— Метреса на Гислен?... О!

Ариана нито отрече, нито започна да се защитава, но изведнъж бе обладана изцяло от своята гордост.

— Смейш ли да кажеш, че не си?

— Смей. Аз не съм метреса на Гислен дьо Керданек.

Веригата, която притискаше и просто смазваше Клод, стана полека.

— Тогава защо си ходила при него?

— Да го видя. Той беше болен.

— С какво право?

— С правото на приятелка...

Той пак кипна и каза:

— Жена на твоята възраст не може да бъде само приятелка на един млад човек на двадесет години. Във всеки случай една приятелка не би ходила да го навестява така, като премълчи за посещението пред мъжа си. Това може да се обясни само с любов!

— Невинаги! Опитен психолог, какъвто си ти, трябва да знае това! — заяви тя иронично.

— Значи твърдиш, че Гислен е напълно равнодушен към теб? И ти го посещаваш само от милосърдие, без да чувстваш към него любов?

В нейните очи блесна гняв като светкавица и тя отвърна предизвикателно:

— Не, не, той не е равнодушен към мен! Сега разбирам добре какво означава неговата любов и какво ми дава той. И аз го обичам.

В очите на Клод се изписа такъв гняв, че Ариана си помисли, че ще я удари.

— Ти го обичаш! И ти имаш смелостта да твърдиш пред мен, че той е почти божество, което не може да се досегне! Смяташ ли, че аз съм толкова глупаво доверчив?

Върху безцветното лице на Ариана зениците ѝ блеснаха:

— Да, той също ме обича.

— И се е осмелил да ти го признае!

— Издаде се, без да иска! С това обаче той ме направи толкова щастлива, че нямаше защо да се разкайва. Обича ме и е готов да жертвува за мен всичко, дори и онова, което му е най-скъпо... Своята музика.

— Мълчи, Ариана!

Дали тя го беше чула? Виждаше отново много ясно скромния му кабинет, специално за нея отрупан в оня ден с цветя. Виждаше хубавото лице на Гислен, по което можеше да се долови болезнен израз. Виждаше го как я моли да си отиде, като я нарича „мила, любима“. И тя продължи с болезнен глас, като оживяваше по този начин онзи отлетял вече миг от живота ѝ:

— Да, той ме обича. Обича ме така, както аз съм мечтала да бъда обичана, както съм мечтала да чувствам, да изживявам щастieto с цялото си същество, да изживявам пълното щастие!

— Щастие, което аз не съм бил в състояние да ти осигуря?

— Не! — отговори тя, като стисна зъби.

— И после... после...

Клод млъкна, за да поеме въздух, защото чувствуваше, че нещо го задушаваше.

— След всичко това иди при него. Ти си свободна. Аз се ужасявам от теб. Любовта, която съм изпитвал към теб, сега е само мръсна дрипа, която бих искал да изхвърля от себе си. Върви! В моя живот се вмъкна нещастieto още в деня, когато те видях за първи път.

Ариана го остави да говори. Беше се изправила и върху младото ѝ лице се отразяваше несломимата ѝ твърда решителност, която я превръщаше в съвършено друга жена, жена, която Клод никога не беше виждал.

С уморен глас, тя едва чуто промълви:

— Имаш право. На нас ни остава само едно: да се разделим. Трябва обаче да запомниш, че за всичко, което се разигра днес, си виновен единствено ти.

— Аз?!

— Да! Ти искаше да живееш за професията си, за призванието си, за своите пиеси, за своите статии, за книгите си, за хората, за артистите и артистките, за всичко онова, което представляваше интерес само за теб. Те ти бяха много по-необходими, отколкото онова глупаво момиче, което се беше влюбило лудо в теб, защото ти виждаше в мен само това глупаво момиче!

— Не е вярно! — извика той почти повелително.

— Да, истината е такава! Ти ме обичаше, но ме обичаше само за себе си. Като някаква жива кукла обичаше тялото ми, младостта ми, нещо така ново и необикновено, подходящо на твоя вкус, харесваше

ти, беше те заинтересувала... Аз ти служех само за отмора. Обаче ти съвсем не се погрижи да ме научиш да живея като жена... А ти знаеше много добре, защото навреме те предупредих, още в Моргау, и съм ти го повтаряла много пъти, че аз съм расла като момиче, с което никой не може да върши каквото и да е, оставена сама на себе си, без да бъда предупредена за опасностите, които може да срещна и които препречват пътя на удоволствията... Нима ти можеше да направиш това? Ти живееше със същите принципи, с които живеех и аз! А също така, повече или по-малко — и всички онези, които можех да срещна в твоята среда. Всички, с изключение на Гислен и Доминик... И затова те двамата получиха част от моето сърце, което преди това аз не бях отдавала на никого, нито пък дори съм пожелавала да го дам.

— Ариана!...

— Остави ме да кажа всичко! Искам всичко да знаеш, за да разбереш истината. Може би и ти имаш право, когато твърдиш, че аз съм била малко смешна в своите искания да те имам само за себе си. Да, това беше желанието на едно разглезено дете, желание недостойно, за да му се обърне внимание! Едновременно с това обаче беше и мечта на жена, която обича лудо! Всяка жертва, направена от любов към теб, за мен е била радост, стига да си съумял да потърсиш начин да ми я поискаш. Но ето, твоите работи те погълнаха твърде много, за да имаш време да се грижиш за онова, което става в душата и сърцето на твоята жена-дете. А тя жадуваше твърде много за твоята любов! И сега, толкова по-зле за теб, ако аз другаде съм намерила онова, което ти не съумя да ми дадеш!

— Мълчи, лъжеш! Моля те, не говори така!

До този момент той я слушаше, без да направи каквото и да било движение, за да спре нейната изповед. Сега обаче от устата му се изтръгна този вик на възмущение.

Ариана изправи глава.

— Не лъжа. Казвам само онова, което съм чувствала, всичко онова, което доведе до нашето нещастие!

— Ариана, защити се! За бога, защити се! Кажи ми, че си измислила сама срещу себе си безумните обвинения. Признавам, грешката е моя, за да стигнеш до това... Някои от твоите укори са напълно справедливи... Закълни ми се, че ти не си любовница на Гислен!

За миг мрачната сянка върху лицето на Ариана изчезна. Той беше намерил думата, която я засегна и с която пак можеше да я овладее... И бурята като че ли утихваше.

Обаче тя несъзнателно почувствува в себе си колко непоправими неща биха се случили отсега нататък помежду им и решително поклати глава:

— Защо да се кълна? Утре, довечера и дори още сега ти няма да ми вярваш. Мисли си каквото искаш. Истината ще остане в мен.

Той отстъпи.

— Внимавай. Аз ще поискам да узная тази истина от Гислен. А той ще трябва да ми я каже, колкото и отвратителна да е тя.

Ариана промълви с треперещи устни:

— Във всеки случай той не може да ти я каже сега. Не е в Париж...

Клод я гледаше изненадан.

— Гислен не е в Париж! Престани, моля те! Ти измисли това само за да ме накараш да не го търся!

Ариана вдигна рамене и не отговори. Клод в този момент почувствува безумно желание да употреби сила и да постъпи с нея така, както се постъпва с някое капризно и непослушно дете.

Трябваше да положи огромно усилие, за да се овладее.

— А къде е?

— Пътува...

— Откъде знаеш ти това?

— Написа ми няколко реда за сбогом...

— Разбира се! Моят въпрос беше повече от детински! А сега ще трябва да ми кажеш къде мога да го намеря, за да се обясним, защото ти не искаш да ми кажеш истината...

— Не знам адреса му...

— Лъжеш! Ти не искаш да ми кажеш адреса му, защото се страхуваш за любовника си. Аз ще го узная!

— Намери го! Той ще ти отговори така, както намери за добре. От мен можеш да му предадеш, че аз го упълномощавам да каже цялата истина...

След кратко мълчание тя попита с леден глас:

— Няма какво повече да ме питаш, нали? Тогава сбогом, Клод!

Обърна се и си тръгна. Той не помръдна, не каза нито една дума, за да я задържи.

Гневът, обидата и гордостта бяха надделели в него и се оказаха по-силни, отколкото инстинктивната страст, която бушуваше в него. Имаше желание да я прегърне, да я притисне, да впие устните си в нейните в страстна целувка. А тя с цялото си същество искаше да се притисне към неговото сърце, което някога, така влюбена, беше избрала само за себе си, същото сърце, което сега тъй немилостиво я отблъскваше...

Клод се прибра в стаята си. Мислеше си: „Трябва да узная всичко!“.

XXI

Клод дълбоко в себе си чувствуваше, че Ариана му казва самата истина, че Гислен е заминал. И все пак, без да се колебае, се отправи към неговото жилище.

Старият вратар му отговори, че господин графът е заминал преди четири дни и узнал, че ще съобщи адреса си малко по-късно.

Адресът обаче още не беше получен, а и много писма вече го чакаха.

— Покажете ми ги! — изрече Клод така повелително, че старецът, изплашен, му подаде няколкото писма.

Нито едно от тях не беше писано с почерка на Ариана. Разбира се! Макар я да отричаше, все пак това е естествено, тя много добре знаеше къде трябва да изпраща писмата си!

Напусна къщата страшно смутен, смазан от чувството, като че ли се намира в някакъв ужасен кошмар. Изгуби представа за действителността и скиташе из улиците, за да се успокои от напрежението.

Едва когато започна да се смрачава, тръгна към къщи. Сега вече съзнаваше, че не може повече да живее така в неизвестност, като се скита без цел. Макар да се страхуваше, едновременно с това страшно искаше да види отново Ариана.

Дали пак ще започне неприятният разговор помежду им? Нито той, нито тя бяха в състояние да го понесат пак. Чувствуваше ясно това в своето състояние на обезумяване. Какво тогава?

Слугата му отвори вратата и той го запита веднага:

— Госпожата вкъщи ли е?

— О, не, господарю! Госпожата излезе преди час. Свалих ѝ пътната чанта в автомобила. Когато затворих вратата на колата, тя ми поръча, понеже господарят още не се е върнал, а тя трябвало да замине, да му предам, че за него има оставено писмо в библиотеката.

— Добре. Съжалявам, че не се върнах по-рано — отговори Клод равнодушно.

Вече нищо не чувствуваше. Движеше се като някаква машина, произнасяше думите несъзнателно, държеше се като насън. Сега обаче в главата му работеше само една мисъл: „Щом е видяла, че всичко е разкрито, тя е отишла при него!“.

Влезе в библиотеката, запали лампата и видя на масата синия плик. В него безспорно се криеше тяхното бъдеще. Вдигна плика, но не го отвори веднага. Съзнанието, че всичко вече е непоправимо, го притискаше все повече. След това съвсем бавно отвори писмото. Прочете:

„Клод, ти ми каза да си вървя, изпъди ме и аз си отивам. Но дори и да не искаше, за мен би било невъзможно да остана по-нататък в твоята къща, когато вече не сме съпрузи, които си вярват един на друг. За мен е невъзможно да те виждам повече. Страхувам се да не би да чуя пак твоя глас на господар, да видя твоите студени очи, твоите жестоки устни, които ме заклеиха с най-страшната обида, която една жена може да чуе някога.

Отивам си, отивам си, отивам си! Връщам ти скъпоценната независимост, за която ти ме пожертвува... Като отплата за всичко, остави ме да забравя, че съм била твоя.

Ние сме се лъгали един в друг. И затова по-добре ще бъде нашата неразумна «брачна авантюра» да завърши колкото се може по-скоро. По такъв начин всичко ще бъде така, както разумните хора предварително предвиждаха, като ни гледаха как всеки от нас живее своя живот, разделени още от първите дни на нашия брак...

Нито ти обаче, нито аз бяхме разумни.

Сбогом, Клод. Твоето отвратително подозрение ме изгони. Няма да се унижавам да се защитавам, нито да лъжа. Мисли каквото си искаш за мен, но аз толкова много, макар и безполезно, съм те обичала!

Ариана“

И така, ужасният сън трябваше да продължи, защото се превръщаше в действителност: тя си беше отишла! Това е истина! И тя, както и той се страхуваха от нов сблъсък и тя си беше отишла, за да го избегне... Отиде си!... Къде?

За да се срещне с Гислен, който я „обичаше така, както тя искала да бъде обичана“, както жестоко му беше казала право в очите. Ясно беше, че тя е отишла при него...

И все пак нищо в нейното писмо не му даваше повод да вярва в това. Нищо!

Още веднаж прочете писмото.

Добре! Къде е могла да отиде? Къде да я търси? Къде да я намери, за да изтръгне от нея истината, от която чувствуваше такава ужасна нужда?

Една надежда се появи неочаквано и понамали малко неговото отчаяние. Може би, почувствувала се обидена, тя е потърсила убежище при баща си.

Веднага повика такси и на тръгване обясни на камериерката, просто за да ѝ каже нещо, за да не изглежда на прислугата всичко онова, което се разиграваше, подозрително:

— Не се знае дали госпожата ще може да се върне до довечера. Всичко зависи от здравето на едни наши роднини. Аз отивам до господин Мисини, за да науча подробности, вероятно той знае нещо.

Мисини естествено по това време не беше вкъщи и Клод знаеше, че няма да го намери. Той обаче попита портиера, който беше застанал пред къщата:

— Идвала ли е преди малко госпожа Симор?

— Не, не съм я виждал, господине.

Тези думи разбиха последната му надежда. Обръчът около него постепенно се стягаше. Той каза почти несъзнателно:

— Добре, ако дойде, кажете ѝ, че аз съм си отишъл вкъщи и че ще бъда вкъщи, така че да дойде направо у дома.

Излезе. Къде да отиде сега? Намери някакъв предлог и се обади у госпожа Салвиер, с която Ариана беше пътувала някога много. Нямаше я и там.

И той все по-дълбоко затъваше в нощта. Ако Доминик Стивън беше в Париж, би помислил, че Ариана е отишла направо при нея, защото бяха близки приятелки. Доминик обаче вероятно беше вече

заминала за Моргау. Преди няколко дни му беше писала, че ще заmine веднага затам, защото трябва да заведе дъщеря си на почивка.

Все пак може би случайно е все още в Париж. И Клод даде на шофьора нейния адрес. Когато запита дали госпожа Стивън е вкъщи, камериерката му отговори:

— Да, господине, госпожата заминава едва утре вечер.

Изпита истинска радост.

— Сама ли е?

— Да, господине.

— Тогава, моля ви, съобщете й за моето посещение.

— Нека господинът бъде така добър да влезе. Аз ще съобщя на госпожата.

Той тръгна след камериерката през малката градина, която беше потънала в мрак. През храстите, в тъмнината, се виждаше постройката, само един прозорец на долния етаж беше осветен. Докато камериерката отиде да съобщи на Доминик, Клод чакаше пред външната врата. Нощната свежест оказваше благотворно въздействие върху неговото трескаво съзнание.

— Госпожата чака господина в хола.

Клод се отправи натам и още от прага видя как в меката светлина на хола се очертава фината фигура на Доминик.

— Клод! Вие, по това време?

— Да, наистина, късно е за посещение.

— Часът е осем. Какво се е случило?

Не отговори нищо, а влезе вътре. И двамата чакаха да се затвори вратата след тях. Чак след това той тихо, едва чуто каза:

— Ариана си отиде. Не е ли у вас?

— Не. Отишла си? Къде?

— Не знам.

— Защо си е отишла?

— За пръв път, откакто сме се венчали, между нас възникна спор, оживен спор, жесток спор — обяснение във връзка с Гислен.

Клод млъкна. Погледът на Доминик питаше, обаче устните й продължаваха да мълчат.

Клод събра цялата си храброст, за да завърши:

— ... По повод на Гислен, който е или пък почти всичко сочи, че е неин любовник...

— Клод, това не е възможно!

— Невъзможно? Защо смятате, че е невъзможно?

— Казвам го въз основа на онова, което знам за нея и за него.

Тя говореше с неочаквана самоувереност. Веднага обаче почувствува, че самоувереността ѝ не почива на никакви факти. И Клод го разбра. Той продължи със същия тих глас:

— Аз исках да узная истината!...

— А тя не е искала да ви отговори?

— Тя ми каза, че не е била любовница на Гислен... Това е всичко... Тя не отказа, че той я обича, нито пък, че и тя изпитва към него приятелски чувства и че е ходила да го вижда. Ходила е да го види, както ми каза, от „приятелство“, да му помогне в самотата, в която беше изпаднал след автомобилната катастрофа.

— Защо това да не е самата истина?

— Защото е невъзможно една красива жена, каквато е Ариана, да бъде само приятелка на млад човек, и то на младеж, който я обожава...

— Може да е така, но ако онзи, който я обожава, е честен човек, какъвто е господин Дьо Керданек...

— Честност в такива обстоятелства!... Вие сама, Доминик, както и аз, знаете много добре, че честността е безсилна, когато човек е влюбен. А Гислен е лудо влюбен в Ариана, в това не мога повече да се съмнявам...

— На същото мнение съм и аз. Впрочем това беше неизбежно, защото и двамата бяха свободни и се виждаха непрестанно, срещаха се навсякъде...

Клод несъзнателно стисна юмруци.

— Да, бях достатъчно глупав, за да не погледна сериозно на неговото юношеско обожание, в което той я увличаше... Ако се касаеше до някой друг, аз бих бил по-предпазлив... Той обаче, на когото съм гледал като на по-млад брат!

— И Ариана е твърде млада, за да бъде оставяна сама, Клод — отговори тихо Доминик, която сега си спомняше много добре онези думи, пълни с разочарование, които младата жена мълвеше неотдавна пред нея.

— Да, тя самата ми е натяквала това. Ние и двамата се смеехме и аз изобщо не се страхувах, защото ми се струваше, че тя ми принадлежи толкова, колкото и аз ѝ принадлежа.

Клод се поразходи из стаята, след това се приближи отново до Доминик, която го слушаше мълчаливо, защото чувствуваше, че има нужда да излее всичко онова, което тежеше на душата му.

— И сега, в момента, в който я загубих, вече виждам много добре, макар твърде късно, че това дете, което ме е ревнувало от работата ми, е могло да си помисли, че аз не го обичам достатъчно... И със страст тя е изслушала песента, която друг е бил в състояние да ѝ изпее по-хубаво, отколкото аз. Сега нищо вече не може да се промени.

— Вие само предполагате — прекъсна го спокойно Доминик. — Вие не разполагате с никакво доказателство, което да можете да използвате като обвинение срещу нея. Опитайте ли да се срещнете с господин Дьо Керданек?

— Той не е в Париж от четири дни — така ми отговори в неговото жилище.

— А знаете ли неговия адрес?

— Щял да го изпрати. Тя вероятно го знае. И за нея не е трудно да отиде при него и да потърси защита...

— Клод, това е също само едно предположение...

— Тогава къде може да бъде? Ходих и у баща ѝ. Там я няма... У госпожа Салвиер също. Във всеки случай аз не мога да се обърна към полицията и да накарам да я търсят, за да я заловя на местопрестъплението.

Доминик го спря с движение на ръката си.

— А защо сте дошли при мен? Предполагали сте, че е тук?

— Дойдох, без да мисля. Ако бях помислил малко, щях да разбера, че тя не би ви потърсила, защото смята, че вие вече сте в Моргау, както и аз мислех. Сега виждате, че не знам къде да я търся. Доминик, струва ми се, сякаш съм пропаднал в някаква пропаст и напразно опипвам в тъмнината... назад не мога да се изкача. Аз наистина не съм предполагал колко ми е скъпа! И какъв ужас е да я загубя! Особено да я загубя по такъв начин!

— Клод, Клод, не се отчайвайте. Може би нейното изчезване да е само необмислена постъпка на млада и горда жена, която вие сте обидили жестоко. Вашите подозрения са я разсърдили и понеже тя е свикнала винаги да върши онова, което реши, не е искала да преживее още веднъж подобна сцена. Изчезнала е, без да мисли колко сериозна е

стъпката, която прави. Нима, Клод, не ви се струва, че всичко това е възможно?

Той само се задоволи да махне с ръка. Не се и опитваше вече да мисли. Струваше му се, че е съвсем сломен.

— Да... Всичко е възможно, Доми...

— Онова, което сега е най-важното, е да не дадете основания на хората да вземат вас и нея на прицел. Струва ми се, че най-доброто нещо, което можете да направите, най-разумното е да кажете на всички, че е заминала с мен за Моргау. Кажете им още, че след няколко дни вие ще заминете да я вземете. И гледайте на всяка цена да намерите Гислен. Той, струва ми се, има брат в Париж?

— Да, в богословския факултет в Иси... Но ако Гислен е с Ариана, той ще се пази и няма да каже адреса си на Франсис.

— Но ако не са заедно? Ако е само случайност обстоятелството, че и двамата едновременно са изчезнали? Може би когато се върнете вкъщи, ще я намерите готова да ви даде всички обяснения, които вие бихте поискали от нея с добро...

Клод заклати недоверчиво глава. Все пак стана от креслото, в което се беше отпуснал под влияние на умората, приближи се до младата жена и я улови за ръцете:

— Доми, колко сте добра! Искате да намерите нещо, което да ми послужи поне като малка утеха! Простете ми, че ви разстроих със своите проблеми. Нямахте защо да ви безпокоя. Аз обаче се чувствавам много отпаднал.

Клод прокара ръка по челото си.

— Благодаря ви, че не ми напомнихте как още преди една година ме предупредихте да не се заплитам в брачна авантюра с Ариана. Вие сте чудесна приятелка!

— Скъпи Клод, и аз някога преживях същите страшни минути, които вие сега преживявате. И затова много добре разбирам онова, което чувствате сега. Бих искала да направя за вас някакво добро, но за съжаление единствено мога да споделя страданията ви.

Той прошепна:

— Благодаря ви.

— Аз заминавам утре вечерта. Ако дотогава узнаете нещо или пък ви потрябвам, аз съм на ваше разположение. А сега, драги Клод, приберете се по-бързо вкъщи, за да видите дали тя не се е прибрала

вече. В такъв случай бъдете много по-търпелив и по-внимателен с нея...

Ариана не се беше върнала. Жилището им беше празно. И все пак навсякъде се чувствуваше нейното присъствие. Розите, които беше донесла, вехнеха на масата край книгите, които миналата нощ тя беше чела така спокойно. Както всяка вечер, така и сега леглото ѝ беше приготвено. Всичко беше така, както винаги, толкова обикновено и близко, че на Клод се стори за момент, че всичко, което беше изживял, е само някакъв кошмар. Ариана вероятно е в другата стая. Само още не беше влязла, за да се вмъкне в леглото и да сложи главата си на неговото рамо. Така както правеше винаги, защото твърдеше с нежна упоритост, че само така може да заспи.

Това самозалъгване обаче не продължи дълго. Къде ли е тя тази вечер? Не е ли при някой друг?

И ревността започна отново да го измъчва, да го разкъсва. Тя уби в него гнева, мъката, гордостта и страшното разочарование, което чувствуваше по отношение на нея досега.

XXII

И на следващия ден не получи никакви новини.
Още рано сутринта Клод телеграфира на граф Дьо Керданек:

„Имам нужда от бързи сведения за отсъстващия
Гислен. Моля, адреса му.“

Надвечер получи отговор:

„Гислен не е в Трефри. Адреса му не знаем.
Съжаляваме.“

И неизвестността падна пак с цялата си тежест върху Клод. Само на безкрайното му нервно напрежение можеше да се отдаде привидното спокойствие, което все още успяваше да запази пред другите.

Най-после, едва на следващия ден, получи нова телеграма. Веднага потърси с поглед подписа: Доми. С цялото си същество почувствува как нещо божествено олеква в него.

Клод прочете:

Тя е тук. Пристигнала е преди мен.

Няколко дни след това не последва нищо. Мълчание.

Ариана не се връщаше, той не я викаше. Само приятелството на Доминик крепеше слабите връзки, които продължаваха да съществуват все още между тях.

Пред любопитните Клод успяваше да запази спокойствие. Доста равнодушно и на всеки обясняваше, че Ариана е заминала за няколко дни в Моргау с госпожа Стивън и че той сам се готви да замине затам.

Мисини, както и другите, изслуша това обяснение и се задоволи с него, но вътре в себе си той не се остави да бъде излъган. Знаеше с положителност, че между тях е имало скандал, сериозен и ожесточен, като последица от онзи разговор, който той така неразумно беше подхванал.

Дали злото все още можеше да се поправи? Макар това да го измъчваше, той не се реши да попита. Искаше преди всичко да остане дискретен, а освен това се страхуваше да не предизвика пак някой неприятен разговор. Впрочем той беше и твърде зает с постановката на новата си опера.

Ето защо Мисини посрещна със спокойствие обясненията на Клод, който му съобщи, че ще отсъства за няколко дни от Париж. Смяташе, че се готви вероятно да замине за Моргау. В действителност младият човек, изтощен от страшните преживявания, се озова чак в Италия.

На втория ден от неговото заминаване се получи писмо от Моргау. Този път не беше от Доминик. Пишеше Ариана:

„Скъпи Клод,

Смятах, че изобщо няма вече да те видя, защото всичко, което ми наговори, ме засегна толкова много, че ми се струваше, че всяка любов към теб вече е убита у мен. Затова и избягах, за да има колкото се може по-голямо разстояние между мен и теб. Много се страхувах да не видя пак онзи несправедлив Клод, както във фаталната вечер.

Колко време е изминало оттогава? Колко седмици, дни, минути? Аз все още чувам ясно твоите думи, макар да знам, че са останали в миналото... Аз ще продължавам да ги чувам, докато ти сам не ги заличиш, скъпи, мили съпруге.

Любовта в мен не е умряла. Обичам те все така, не, повече, много повече, отколкото в онзи момент, когато за

пръв път те видях като малко момиче, което не знае какво огромно богатство му носиш ти.

Клод, не мога повече без теб! Не съм вече така горда, за да го крия. Не съм и толкова храбра, за да те оставя сам да се убедиш, че съм невинна. Как си могъл да повярваш!...

А все пак аз никога не съм те лъгала! И по време на онзи наш ужасен разговор не ти казах нито една дума, която да не е самата истина. Ти не ме познаваш добре, щом не си разбрал колко те обичам и че за мен не може да съществува друг мъж, макар той да ме беше обикнал така, както аз мечтаех ти да ме обичаш...

Защо ти не ме попита, без да показваш гнева си? Аз бих ти обяснила всичко. Когато бяхме заедно при Гислен, почувствувах колко е тъжен, и то заради мен. Брат му искаше да го откъсне от мен. Беше болен, страдаше, чувствуваше се самотен, а аз изпитвах към него чисто приятелско чувство. Съжалих го и се върнах. Не съм и помислила как ще погледнат хората на това, ако узнаят, нито пък какво би почувствувал ти.

Аз съм свикнала — дори и ти ме подтикна към това — да върша всичко, каквото поискам. Никога не си ме питал къде съм била, нито пък какво съм правила.

А Гислен беше единственият, който ме обичаше повече от всичко на света. Той обаче не беше в състояние да погази съвестта си, знаеше, че няма право да ме отнеме от теб. В деня, в който той почувствува, че не е вече в състояние да се бори със себе си и след като за пръв път ми каза какво означавам за него, ми заповяда да си изляза веднага от стаята му и никога повече да не идвам, помоли ме да се смиля над него, за да не се случи между нас нещо, което по-късно да не може да се поправи...

Клод, искам да знаеш всичко. Беше ужасно, но едновременно с това човек чувствува увлечение, когато го слуша как говори... Ти никога не си ми говорил така. Слушах го и се опитвах да си представя, че ми говориш ти, Клод.

Слушах Гислен, а едновременно с това бях само твоя!... Защото ти, мили, ме притежаваше завинаги. Нещо, което се криеше в мен, беше по-силно от волята ми и то ми пречеше да стана негова дори ако той би ме молил за това, вместо да ме гони.

Всички ме гонят! След това и ти!... Дали не е такава моята съдба?

Ето, мили Клод, сега ти знаеш всичко онова, което тогава отказах да ти кажа, обидена от твоите подозрения. Ако все още се съмняваш, попитай Гислен. Той вероятно се е върнал от пътуването, с което искаше да успокои, ако това е възможно, да успокои бурята от чувства, които за малко не го опропастиха.

Бях жестока към теб, Клод. Моля те да ми простиш. Ти обаче, без да искаш, ми причини болка. Сама съм виновна, признавам! Ако аз не те ревнувах от твоята работа, ти не би ме държал настрана от това, което вършиш, от своите идеи, от своите произведения...

Аз обаче вътрешно бях страшно горда, гордеех се с онова, което се говори за теб, гордеех се с бъдещето, което ти предсказвах, гордеех се със статиите, които пишеше. И ми стана тежко, когато узнах, че ти разговаряш с Доминик за всичко онова, което пред мен премълчаваш. Ако само малко ме беше окуражил, аз отдавна да бях се примирила с твоята професия...

Постепенно останах с впечатление, че ти ме презираш. И аз се почувствувах отново сама и... за да забравя самотата си, се зарадвах на любовта на Гислен.

Доминик, на която аз се изповядах, защото тя е в състояние всичко да разбере, ме посъветва да се върна веднага при теб. Аз обаче не намерих в себе си достатъчно смелост. Страхувах се много да не ме посрещнеш зле и да ме отблъснеш...

Каза ми още, че съм направила грешка, като съм избягала от къщи, и се опитваше да предизвика в мен колкото се може по-силно угризение на съвестта,

описвайки ми твоето безпокойство и отчаяние след заминаването ми.

Мили Клод, това е искрено признание, но не се разкайвам! Чувствувам се щастлива, че съм ти толкова скъпа, че съм могла да те развълнувам така с моята постъпка.

Може би сега ме мразиш, може би вече не ме искаш? Ако е така, моля те, кажи ми го откровено, кажи ми го, мили... Ще се намери сигурно начин, за да те освободя от себе си. Ще ни остане само споменът от нашата незабравима година съвместен живот.

Мили Клод, нима наистина е невъзможно да изживеем пак същите прелестни минути? Ние сме още толкова млади! Нима не бихме могли да започнем отново нашия живот, след като така болезнено разбрахме какво трябва да направим, за да не страдаме никога вече?

Ако ти си на същото мнение, ако още държиш на мен, прости извършеното от твоята млада, неразумна жена! Пиши ѝ да се върне. Или по-добре, много по-добре — ела сам при нея, за нея!

Чакам те с цялото си сърце, което те обожаваш. Защото аз съм, въпреки всичко, твоята малка Ариана.“

XXIII

Не се получавахе нито писмо, нито Клод пристигаше.

Така изминаха пет страшни дни. В тишината им се стаяваше ужас. Две думи непрестанно тормозеха измъчената душа на Ариана: „Никога вече!“.

Постепенно на нея започна да ѝ се струва, че съдбата ѝ е белязана с печат. Клод не ѝ вярва или пък не иска да ѝ прости, че го беше напуснала по такъв начин, осъжда я жестоко. Не иска да подновява вече една връзка, която тя самата беше скъсала.

На шестата сутрин, когато слизаше от стаята си, Ариана зададе на Доминик същия въпрос, който отправяше и през предишните дни:

— Няма ли нищо за мен по пощата, Доминик?

— Пощенският раздавач още не е дошъл. Но разходите се малко, докато дойде. Така, в очакване, времето ще ви се стори страшно дълго.

— Добре. Ще се опитам да почета малко в гората, край морето...

В гласа ѝ се долавяше такова страдание, че Доминик съжали тази млада жена, която много се измъчваше, макар и не по своя вина. Тя ѝ се усмихна топло и каза:

— Разбира се, идете и почетете, за да се отърсите малко от мрачните мисли, които така безсмислено ви душат.

— Безсмислено! Доми, бъдещето е страшно! Аз много се страхувам от него!

— Вие нямате търпение, дете мое. А е необходимо много търпение, когато човек иска да върне отново избягалото от него щастие...

Ариана сама разбираше това много добре. Тя бавно се изкачи към елховата горичка, която започваше над залива.

Толкова много пъти тук, през миналата пролет, тя беше разговаряла с Клод и беше наблюдавала с него как вълните се разбиват в скалите. А днес е сама! Той е далеч и не иска да ѝ изпрати поне една дума, на която тя така много разчиташе и от която така много се плашеше.

Макар Доминик да я беше посъветвала да чете, Ариана дори не отвори книгата. Спомни си с отчаяние миналото, когато никого не можеше да вини, и заплака.

— Ариана!

Някой я беше повикал. Ще я види така разплакана! Скочи и се огледа наоколо.

Пред нея беше застанал Клод — блед като самата нея.

Неудържим порив я караше да се хвърли в неговите обятия. Но тя не помръдна, само извика:

— О, Клод! Колко много се забави!

— Аз не бях в Париж, когато е пристигнало твоето писмо. Щом го получих, веднага се отправих към теб, защото ти ме повика...

Несъзнателно тя кършеше ръцете си, без да направи нито една крачка към него. Той също стоеше неподвижен на мястото си. Ариана го погледна, в очите ѝ се бе отразило цялото ѝ сърце, и му каза:

— Клод, вярваш ли ми? Ще ми простиш ли, че така те измъчих?

Той продължаваше да мълчи. Неговата мисъл проникваше в нейната душа, за да прозре в нея и да открие истината, да намери изгубената вяра.

Няколко минути изминаха в тягостно мълчание.

Погледът му след това стана по-спокоен и по-нежен. С движение, което тя така добре познаваше, той разпери ръцете си и каза нежно:

— Вярвам ти, Ариана. Тежките дни отлетяха. Ела и ги забрави, мила!

Издание:

Анри Ардел. Брачна авантюра

ИК „Хермес“, Пловдив, 1993

Редактор: Валентин Георгиев

Коректор: Ева Егинлиян

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.